

Duurzaamheidsverslag 2020

Verslaglegging van de resultaten van het MVO- en milieubeleid van Wageningen University & Research

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Inleiding	4
2 Strategie en beleid	5
2.1 Integrale aanpak	5
2.2 MVO-agenda	6
2.3 Sustainable Development Goals	7
3 Betrokken bij duurzaamheid	8
3.1 Stakeholders	8
3.2 MVO-groep	8
3.3 KAM-kolom	9
3.4 Green Office Wageningen	10
3.5 Green Impact	11
4 Activiteiten en resultaten in 2020	12
4.1 Voortgang thema's MVO-agenda	12
4.2 WUR-brede resultaten duurzaamheid & milieu	16
4.3 Duurzaamheids- en milieuthema's (A t/m Z)	17
5 Compliance	32
5.1 Milieuvergunningen	32
5.2 Kwaliteitssystemen	32
5.3 Interne en externe audits	32
5.4 Klachten en incidenten	33
6 Resultaten WUR organisatieonderdelen	34
6.1 Agrotechnology & Food Sciences Group (AFSG)	34
6.2 Animal Sciences Group (ASG)	35
6.3 Environmental Sciences Group (ESG)	35
6.4 Plant Sciences Group (PSG)	36
6.5 Social Sciences Group (SSG)	38
6.6 Wageningen Food & Safety Research (WFSR)	39
6.7 Facilitair Bedrijf (FB)	40
Bijlagen	41

Samenvatting

Dit duurzaamheidsverslag beschrijft de activiteiten van Wageningen University & Research (WUR) op het gebied van duurzaamheid, milieu en maatschappelijke verantwoordelijkheid in 2020. De duurzaamheidsambitie van WUR is in grote lijnen verwoord in het Strategisch Plan 2019-2022. Deze ambitie is uitgewerkt in een MVO-agenda, waarin de MVO-thema's zijn benoemd die de stakeholders van WUR belangrijk vinden. Kern van de MVO-strategie is het maken van afwegingen waarin wetenschappelijke, maatschappelijke en economische belangen elkaar in balans houden. Duurzaamheid –in de breedste zin– wordt zo veel mogelijk geïntegreerd in alle activiteiten: in onderwijs, onderzoek, waardecreatie en bedrijfsvoering. Bij alles wat we doen maken we integrale afwegingen, waarbij onze verantwoordelijkheid verder strekt dan onze eigen activiteiten.

In dit verslag wordt over de voortgang van zowel de MVO-agenda als de doelstellingen voor duurzaamheid en milieu gerapporteerd.

MVO-agenda

Het verslag beschrijft de thema's van de MVO-agenda en rapporteert over de voortgang aan de hand van kritische prestatie indicatoren (KPI's). Er wordt zo zoveel mogelijk aangesloten bij de overall doelstellingen en Change Performance Indicators (CPI's) van het Strategisch Plan. Voor de MVO-thema's die geen of weinig overlap hebben met het Strategisch plan zijn aanvullende KPI's vastgesteld. Door te werken aan de thema's van de MVO-agenda draagt WUR bij aan de Sustainable Development Goals.

Milieu

Per milieubeleidsthema worden de voortgang, resultaten en bijzonderheden in 2020 toegelicht. Werkzaamheden uitgevoerd voor de milieubeleidsvelden (o.a. energie, afval, water, bodem, geluid, biodiversiteit, asbest, mobiliteit) vloeien voort uit de vergunningen op het gebied van milieu die zijn afgegeven voor de 26 WUR-locaties.

Om alle activiteiten in goede banen te leiden is de verantwoordelijkheid voor milieu, duurzaamheid en MVO belegd bij verschillende niveaus in de organisatie. Op corporate niveau geeft de MVO-groep sturing aan de MVO-strategie van WUR, de MVO-groep adviseert rechtstreeks aan de raad van bestuur. Op uitvoerend niveau is de sectie Veiligheid & Milieu (V&M) van het Facilitair Bedrijf verantwoordelijk voor het up to date houden van de wettelijke kaders en geven de secties Kwaliteit, Arbo & Milieu (KAM) van de organisatieonderdelen verder invulling aan het milieu- en duurzaamheidsbeleid.

1 Inleiding

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) sluit naadloos aan bij het domein van Wageningen University & Research (WUR). Bij alles wat we doen stellen we hoge eisen aan maatschappelijke verantwoordelijkheid en duurzaamheid. Uitgangspunt is dat de maatschappelijke impact die een beslissing heeft vanzelfsprekend wordt meegenomen in de besluitvorming.

Van milieujaarverslag naar duurzaamheidsverslag

Tot 2018 bracht WUR jaarlijks een milieujaarverslag uit. Vanaf 2019 is het milieujaarverslag geïntegreerd in een duurzaamheidsverslag. Het duurzaamheidsverslag presenteert de activiteiten en resultaten die voortvloeien uit de MVO-agenda en het Milieumeerjarenplan. Het verslag is in te zien op de website van WUR.

Jaarverslaglegging en GRI

Het [WUR Jaarverslag](#) is opgesteld volgens de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI). In het jaarverslag wordt op hoofdlijnen over MVO en duurzaamheid gerapporteerd. Het duurzaamheidsverslag geeft een nadere toelichting op de voortgang van het MVO- en duurzaamheidsbeleid van WUR. De GRI-tabel, met de voor WUR relevante GRI-indicatoren en verwijzingen naar de passages in de verslaglegging, is ook in te zien op de website van WUR.

De inhoud van het duurzaamheidsverslag wordt afgestemd met de leden van de MVO-groep. De MVO-groep nodigt stakeholders uit om vragen en opmerkingen over MVO en duurzaamheid te richten aan duurzaamheid@wur.nl.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

‘Het bewust inrichten van de ondernemingsactiviteiten op waardecreatie op langere termijn in de drie dimensies people, planet en profit, gecombineerd met de bereidheid de dialoog met de samenleving aan te gaan. MVO behoort tot de core business van ondernemingen’.

Definitie van de Sociaal Economische Raad (SER)

Organisatie

WUR bestaat uit verschillende organisatieonderdelen (zie het [organigram](#)) die verspreid over 26 [locaties](#) zijn gehuisvest. De bedrijfsvoering van Wageningen University (WU) en Wageningen Research (WR) zijn verweven met elkaar. Daarom wordt in dit verslag over de bedrijfsvoering van heel WUR gerapporteerd. De verschillende organisatieonderdelen binnen WUR stellen ook eigen arbo- en milieuverlagen op, de hoofdlijnen daaruit zijn in dit verslag opgenomen.

2 Strategie en beleid

Duurzaamheid is een belangrijke component in onderzoek, onderwijs en waardecreatie. Dit komt ook tot uiting in de missie van WUR *'To explore the potential of nature to improve the quality of life'*. De nadruk ligt vooral op mondiale uitdagingen, zoals de uitputting van de natuur en natuurlijke hulpbronnen, het wereldvoedselprobleem en het veranderende klimaat. Ook in duurzame bedrijfsvoering is WUR voorloper. WUR wil deze positie graag behouden en uitbouwen.

MVO in het WUR Strategisch Plan 2019-2022

WUR geeft prioriteit aan het bevorderen van de vitaliteit van medewerkers en studenten, aan een gezonder en duurzamer geproduceerd aanbod van voedsel in kantines en aan het terugdringen van voedselverspilling. Bij het verduurzamen van onze organisatie passen we een Living Lab-concept toe: een aanpak die mogelijkheden voor onderzoek- en onderwijsexperimenten biedt. In ons inkoopbeleid zetten we ketens onder druk aan om transparant, duurzaam, circulair en vrij van moderne slavernij te werken.

2.1 Integrale aanpak

Duurzaamheid is een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering. Dit betekent dat duurzaamheid een vanzelfsprekend onderdeel is van de besluitvorming. WUR streeft naar een duidelijke en herkenbare MVO-strategie die aansluit op alles wat wij doen. De kern van deze strategie is het maken van afwegingen waarin wetenschappelijke, maatschappelijke en economische belangen elkaar in balans houden. Bij alles wat we doen maken we integrale afwegingen, waarbij onze verantwoordelijkheid verder strekt dan onze eigen activiteiten.

Hoe de MVO-strategie samenhangt met de missie en strategie van WUR en onze waardeketen is weergegeven in figuur 2-1. De thema's van de MVO-agenda zijn zo veel mogelijk gekoppeld aan de Change Performance Indicators (CPI's) uit het Strategisch Plan 2019-2022.

2.2 De WUR waardeketen

De voornaamste inputs in de waardeketen van WUR (zie figuur 2-1) zijn financiële middelen, HR management en de onderzoeksinfrastructuur. De waardeketen is op te vatten als het geheel van activiteiten rond onderwijs, onderzoek en waardecreatie; met onderwijs- en onderzoeksprogramma's en communicatie met stakeholders als belangrijkste outputs. Deze outputs leveren toegevoegde waarde voor onze stakeholders, maar ook voor de maatschappij als geheel en de omgeving om ons heen. Zo dragen we bij aan de grote mondiale uitdagingen rond voedsel, biodiversiteit en klimaat.

Onze kennis wordt in de praktijk toegepast door de partners waarmee wij samenwerken. WUR publiceert over onderzoek in wetenschappelijke tijdschriften, maar we delen onze opgedane kennis ook graag op andere manieren met de samenleving. Onze studenten en wetenschappers schrijven bijvoorbeeld blogs over hun onderzoek. In de [WUR Impact Portfolio](#) zijn verdiepende verhalen verzameld, waarin we meer vertellen over ons onderzoek en de impact die we hiermee realiseren.

We beschikken over betrokken en op impact gerichte medewerkers, zo blijkt onder andere uit de resultaten van het medewerkerstevredenheidsonderzoek. Dit onderzoek wordt elke twee jaar uitgevoerd. Daaruit blijkt dat een groot deel van de WUR-medewerkers bevlogen en/of betrokken is (slechts 5,6% is geen van beide). Gemiddeld geven medewerkers de KPI's voor bevlogenheid en betrokkenheid het cijfer 8 (van 10). Dit is relatief hoog, ook ten opzichte van andere universiteiten. Verbondenheid en ontwikkeling van onze medewerkers vinden we van groot belang. Door middel van opleiding en ontwikkeling stijgen het kennisniveau van onze organisatie en de capaciteiten van onze medewerkers op de korte termijn. Binnen onze samenwerkingsverbanden stimuleren we initiatieven en hebben we een verbindende rol in publiek-private samenwerkingen. Door de dialoog aan te gaan met onze stakeholders, verbeteren we op korte termijn het maatschappelijk draagvlak voor ons onderwijs en onderzoek.

To explore the potential of nature to improve the quality of life

Figuur 2-1 – MVO strategie en de waardeketen van WUR

Negatieve impact

We zijn ons ervan bewust dat onze activiteiten naast een positieve impact ook een negatieve impact kunnen hebben. We noemen enkele voorbeelden van activiteiten die een negatieve impact hebben op onze kapitalen en geven aan hoe wij hier continu in blijven verbeteren.

Menselijk kapitaal: Net als bij andere universiteiten en onderzoeksinstituten zijn er bij WUR zorgen over de werkdruk. Daar kwam in 2020 de coronapandemie bovenop, wat extra veel vroeg van medewerkers. Allerlei aanpassingen waren nodig, zoals het organiseren van online onderwijs. WUR hecht er veel waarde aan dat medewerkers in goede werkomstandigheden enthousiast, gemotiveerd en geïnspireerd hun werkzaamheden kunnen verrichten. Daarom werd van alles ondernomen om medewerkers op basis van maatwerk te helpen dit lastige coronatijdperk goed door te komen. Daarnaast bleef WUR investeren in het programma Vital@Work dat medewerkers helpt fysiek en mentaal gezond te zijn en te blijven.

Natuurlijk kapitaal: Wij veroorzaken emissies als gevolg van onze activiteiten. Uit dit verslag blijkt dat het afvalscheidingspercentage weliswaar verbeterde, maar dat de hoeveelheid afval het afgelopen jaar is toegenomen. Met de visie op circulariteit richt WUR zich op circulair grondstoffengebruik, waardoor de hoeveelheid afval tussen nu en 2030 aanzienlijk zal dalen. We werken veel internationaal en leggen

daardoor veel vliegkilometers af. In onze mobiliteitsvisie is vastgelegd hoe we de emissie van transport willen minimaliseren. Door in te zetten op een jaarlijkse verlaging van deze en andere emissies willen we voldoen aan het Klimaatakkoord van Parijs.

2.3 MVO-agenda

WUR geeft met de MVO-agenda aan welke maatschappelijke thema's de komende jaren extra aandacht krijgen: 17 maatschappelijke thema's die binnen en buiten onze organisatie belangrijk worden gevonden. Deze thema's zijn weergegeven in Tabel 2-1. In bijlage 1 wordt de MVO-agenda nader toegelicht.

Naast duurzaamheid op milieugebied nemen we in het MVO-beleid ook sociale en economische duurzaamheid mee. In de aanpak zijn drie pijlers van belang: maak waar wat je zegt en laat zien wat je doet, creëer bewustwording binnen en buiten de organisatie en zoek naar verbindingen tussen onderzoek, onderwijs en bedrijfsvoering. Met de MVO-agenda wil WUR bijdragen aan het realiseren van de maatschappelijke doelen uit het [Strategisch Plan 2019-2022: Finding answers together](#). De MVO-agenda is zo veel mogelijk gekoppeld aan de speerpunten en de Change Performance Indicators (CPI's) uit het Strategisch Plan.

2.4 Sustainable Development Goals

Met de MVO-agenda draagt WUR bij aan de Sustainable Development Goals (SDG's) van de United Nations.

In Tabel 2-1 is per thema aangegeven aan welke SDG's wordt bijgedragen. In de GRI-tabel wordt de link met de SDG's (inclusief de subdoelen) verder toegelicht.

Tabel 2-1 De MVO-agenda en de Sustainable Development Goals

De Sustainable Development Goals waar WUR aan bijdraagt		
Wageningen University & Research draagt met onderzoek, onderwijs, waardecreatie en bedrijfsvoering bij aan 13 van de 17 UN Sustainable Development Goals		
Thema MVO-agenda ¹	Visie/plan WUR	Link met SDG
In wat we doen in onderzoek en onderwijs		
Onderzoek en onderwijs om een bijdrage te leveren aan maatschappelijke uitdagingen (1)	Strategisch Plan: Finding answers together	SDG 2 - SDG 3 - SDG 6 - SDG 11 - SDG 12 - SDG 13 - SDG 14 - SDG 15 - SDG 17
Innovatief en uitdagend onderzoek en onderwijs (3)	Strategisch Plan: Finding answers together	SDG 4 - SDG 8
Hoe we het doen (proces)		
Kennis delen en verspreiden (2)	Strategisch Plan: Finding answers together	SDG 4
Ethisch verantwoord onderzoek (5)	Integriteit	
Ondernemerschap en toegepast onderzoek (7)	Strategisch Plan: Finding answers together	SDG 8
Impactvolle partnerschappen (10)	Strategisch Plan: Finding answers together	SDG 17
Flexibele leerpaden (17)	Vision for education	SDG 4
Governance		
Verantwoorde samenwerking (9)	Strategisch Plan: Finding answers together Duurzaam inkopen/MVI	SDG 17
Verantwoord economisch beleid (11)	Strategisch Plan: Finding answers together	SDG 8
Ketenverantwoordelijkheid (13)	Duurzaam inkopen/MVI	SDG 12
Medewerkers en studenten		
Vitaliteit (4)		SDG 3
Ontwikkeling en training (14)	Persoonlijke ontwikkeling	SDG 8
Diversiteit in personeel en studenten (15)	Diversity & Inclusion	SDG 5
Milieu		
Klimaatadaptieve omgeving (6)		SDG 13 – SDG 14 - SDG 15
Afval en circulariteit (8)	Visie circulaire economie	SDG 12
Duurzame energie (12)	Energievisie 2030	SDG 7 - SDG 13
Duurzame mobiliteit (16)	Mobiliteitsvisie 2030	SDG 12 – SDG 13

¹ Het nummer tussen haakjes geeft per MVO-thema de volgorde van prioritering aan, zie ook de toelichting van de MVO-agenda en de materialiteitsanalyse in bijlage 1.

3 Betrokken bij duurzaamheid

De verantwoordelijkheid voor MVO en duurzaamheid is gezamenlijk en van de gehele organisatie. Alle organisatieonderdelen van WUR hebben een belangrijke rol bij het verder brengen van de MVO- en duurzaamheidsambities.

3.1 Stakeholders

WUR heeft te maken met verschillende stakeholders. Klanten zijn bedrijven en organisaties in de land- en tuinbouw tot de industrie, van overheden tot non-profitorganisaties. Voor de universiteit zijn studenten, aankomend studenten en alumni belangrijke stakeholders. Voor het MVO-beleid zijn onze stakeholders geïdentificeerd op basis van de impact die WUR op hen heeft en de invloed die zij hebben op WUR. De verschillende stakeholdergroepen en bijbehorende stakeholderdialogen zijn samengevat in Tabel 3-1.

Stakeholderdialogen beginnen bij het primaire proces. Onderzoekprogramma's kennen een stuurgroep waarin stakeholders met verschillende maatschappelijke achtergronden meekijken naar de opzet en uitvoering van het onderzoek. Voor het onderwijs zijn de belangrijkste stakeholders organisaties die studenten vertegenwoordigen, zoals de Student Council en studie- en studentenverenigingen. Bovendien heeft iedere opleiding een opleidingscommissie waarin studenten vertegenwoordigd zijn en een werkveldcommissie voor permanente reflectie op de inhoud. Op bestuurlijk niveau vinden vrijwel dagelijks gesprekken plaats met vertegenwoordigers van natuurbeschermingsorganisaties, directeuren van voedingsbedrijven, vertegenwoordigers van politieke partijen en regionale en lokale besturen. Ook internationaal werken we aan hechte banden met belangrijke stakeholders, zoals de CGIAR-instituten, de Verenigde Naties, Wereldbank en NGO's.

Het hoogste bestuursorgaan, de raad van bestuur, heeft in 2020 deelgenomen aan dialoog met medewerkers, studenten, overheden en politieke en internationale organisaties. Met medewerkers is, naast overleg met het medezeggenschapsorgaan, gesproken

over de voortgang van het Strategisch Plan. Als lid van de raad van bestuur voerde de rector magnificus overleg met de studentenraad en met maatschappelijke (studenten)organisaties over o.a. [klimaat](#) en [discriminatie](#).

3.2 MVO-groep

De MVO-groep toetst de ingeslagen weg en de voortgang omtrent maatschappelijke verantwoordelijkheid en duurzaamheid. De regie van de MVO-agenda ligt bij de MVO-groep. De voorzitter van de MVO-groep legt verantwoording af aan de raad van bestuur/concernraad. De leden van de MVO-groep zijn:

- directeur Facilitair bedrijf (FB), voorzitter;
- directeur Corporate Human Resource (CHR);
- directeur Corporate Communications & Marketing (CC&M);
- algemeen directeur (ESG);
- manager Corporate Value Creation, als vertegenwoordiger van de afdelingen Corporate Strategy & Accounts (CSA), Corporate Value Creation (CVC) en Education & Student Affairs (ESA);
- een vertegenwoordiger van de Studentenraad;
- een vertegenwoordiger uit het onderzoek;
- beleidsmedewerker MVO;
- coördinator MVO, secretaris.

Voor elk onderwerp van de MVO-agenda is een stafafdeling als proceseigenaar aangewezen. De verantwoordelijkheid voor het verder "uitrollen" van een onderwerp ligt bij de proceseigenaar. Bij vrijwel alle onderwerpen is ook het primair proces aan zet. Bij enkele onderwerpen werken stafafdelingen samen. Proceseigenaarschap en verantwoordelijkheden binnen de onderdelen van de WUR-organisatie worden toegelicht in bijlage 1.

Dit verslag heeft een directe link met de [jaarverslaglegging](#) van WUR. De inhoud ervan wordt afgestemd met de leden van de MVO-groep. De MVO-groep nodigt stakeholders uit om vragen en opmerkingen over MVO en duurzaamheid of naar aanleiding van dit verslag te richten aan duurzaamheid@wur.nl.

Tabel 3-1 Overzicht stakeholders en stakeholderdialogen

Stakeholdersgroep	Belang WUR	Belangrijkste contacten
Medewerkers	Bieden van een inspirerend werkklimaat met mogelijkheden tot ontwikkeling.	Medezeggenschap, Finding Answers Together (FAT)-sessies over Strategisch Plan, werkbezoeken raad van bestuur aan organisatieonderdelen, talent development programma, vertrouwenspersonen.
Studenten	Bieden van een inspirerende leeromgeving en onderwijs van hoge kwaliteit dat aansluit op behoeften in de maatschappij, en daarmee uitzicht op een carrière.	Onderwijs, medezeggenschap (Student Council), opleidingscommissies en Board of Education, studie- en studentenverenigingen, activiteiten in verschillende commissies zoals de AID (studentenintroductie) en Green Office.
Klanten	Leveren van kennis ten behoeve van innovaties in hun bedrijfsprocessen en voor hun producten.	Contacten met accountmanagement, onderzoekers en bestuurders van WUR. Deelname in debatten. Wageningen World, blad voor klanten/relaties en alumni.
Overheden	Leveren van kennis ten behoeve van de versterking van de onderbouwing van beleid en het initiëren van nieuw beleid; signaleren van maatschappelijke vraagstukken; bijdragen aan wettelijke taken.	Contacten op het niveau van onderzoekprojecten met onderzoekers en accountmanagers. Contact op bestuursniveau over bredere beleidsthema's en over de samenwerking met WUR.
Politiek	Leveren van kennis ter ondersteuning van besluitvorming m.b.t. dossiers binnen ons domein.	Contacten op bestuurs- en directieniveau. Bezoeken aan onze organisatie.
Maatschappelijke organisaties	Kennis leveren ten behoeve van maatschappelijke belangen zoals klimaatproblematiek, dierenwelzijn en milieu.	Betrokkenheid bij onderzoekprojecten bijvoorbeeld in klankbordgroepen, als opdrachtgever van onderzoekprojecten. Actieve dialoog (zowel fysiek als online) over actuele maatschappelijke issues.
EU	Versterken van het economisch klimaat binnen de EU door bij te dragen aan innovatief vermogen; bijdragen aan de onderbouwing van beleid en het initiëren van nieuw beleid.	Contact op het niveau van onderzoekprojecten met onderzoekers en accountmanagers, bijdragen aan Horizon 2020 en Horizon Europe.
Internationale organisaties	Werken aan een gemeenschappelijke onderzoekagenda ten behoeve van het bijdragen aan oplossingen voor de UN Sustainable Development Goals.	Contacten op bestuurs- en directieniveau en bij onderzoekprojecten. Onderzoekers en bestuurders van CGIAR-instituten, zoals CYMMIT en IRRRI; WUR regio-accountmanagers voor Brussel/Europa, Afrika, Azië, Latijns-Amerika en China.
Alumni	Onderhoud van een goede reputatie van hun alma mater; bieden van een netwerk van alumni over de gehele wereld.	Organisatie van alumnibijeenkomsten rond thema's in ons domein over de gehele wereld. Nieuwsbrieven en het alumni- en relatieblad Wageningen World.
Scholieren	Bieden van inspirerende opleidingen die aansluiten op de interesse van scholieren en die perspectief bieden op interessant werk.	Organisatie van open dagen en meeloopdagen voor scholieren met een interesse in Wageningse opleidingen. Bijdragen aan het voortgezet onderwijs door onder meer input voor profielwerkstukken, deelnemen in de Groene kenniscoöperatie, lidmaatschap Food Valley scholennetwerk.
Omwonenden	Bijdragen aan een goed leefklimaat in de omgeving van onze vestigingen.	Organiseren van of deelnemen aan bijeenkomsten met omwonenden over toekomstige ontwikkelingen op of rond onze locaties. Gesprekken met bewonersverenigingen van omliggende wijken.

3.3 KAM-kolom

Binnen WUR heeft de KAM-kolom als taak een veilige, gezonde en milieuvriendelijke werk- en studieomgeving te bevorderen en bijdragen aan de naleving van de arbo- en milieuvoorschriften. De afkorting KAM staat voor Kwaliteit, Arbo en Milieu.

De KAM-kolom bestaat uit de sectie Veiligheid & Milieu (V&M), gepositioneerd binnen het Facilitair Bedrijf, en de verschillende decentrale KAM-secties van de organisatieonderdelen. De KAM-secties en V&M werken

nauw samen. Hierbij wordt op de verschillende niveaus gewerkt volgens de cirkel van Deming: 'PLAN', 'DO', 'CHECK' en 'ACT'. In hoofdstuk 6 wordt op hoofdlijnen gerapporteerd over de activiteiten van de organisatieonderdelen. De activiteiten en maatregelen op het gebied van Arbo en veiligheid worden beschreven in het Jaarverslag Arbeidsomstandigheden 2019. In bijlage 2 is beschreven hoe de KAM-organisatie binnen WUR is ingebed.

Eén van de #greenwur posts op Instagram van Green office Wageningen en het Social Media Team 'Spread the WURd'

3.4 Green Office Wageningen

Green Office Wageningen speelt een centrale rol in het verbinden en ondersteunen van studenten en medewerkers voor het realiseren van duurzame projecten. De Green Office organiseert activiteiten en bijeenkomsten en communiceert hierover via de Green Office [website](#) en social media ([Instagram](#), [Facebook](#) en [LinkedIn](#)). Zie ook het Green Office [actieplan](#).

De belangrijkste taken van de Green Office zijn:

- een platform creëren voor en een netwerk onderhouden met organisaties en individuen met interesse voor duurzaamheid, waar informatie wordt uitgewisseld en waar kan worden samen gewerkt;
- het initiëren, kataliseren en realiseren van innovatieve projecten voor de verduurzaming van WUR, op diverse thema's en in samenwerking met diverse partijen;
- bijdragen aan sterke communicatie over duurzaamheid bij WUR, zowel via de eigen kanalen als door samenwerkingsprojecten;
- versterken van de duurzaamheidsstrategie van WUR.

Green Office Wageningen is onderdeel van het [Green Active Network](#) (GAN), een platform waarin ruim 15 (studenten)organisaties met duurzame doelstellingen samenwerken. In 2020 werden diverse gezamenlijke activiteiten georganiseerd, waaronder de Regreening weekenden om (met name) eerstejaars studenten in februari en augustus kennis te laten maken met duurzaamheid op WUR en in Wageningen.

Projecten van 2020 uitgelicht

Green Office heeft zich in 2020 met name gefocust op het integreren van bestaande projecten binnen de organisatie. Hierdoor ontstond tegelijkertijd ruimte om te werken aan nieuwe innovatieve ideeën. Voorbeelden hiervan zijn het opzetten van de *Sustainable Campus Tour*, de ontwikkeling van de MOOC *Becoming an agent of sustainable change*, de invoering van de Billie Cup op de campus en de samenwerking met *Spread the Wurd* voor de #greenwur posts op het Instagram account van de universiteit.

De *Sustainable Campus Tour* is herontwikkeld en ondergebracht bij Wageningen Campus Tours, waardoor de rondleidingen nu door professionele campus tour guides worden begeleid. Green Office is verantwoordelijk voor de inhoud van de tour, maar boekingen en het opleiden van de gidsen loopt via Wageningen Campus Tours. De tour is ontwikkeld in een periode waarin door de coronapandemie op de campus geen groepen konden worden rondgeleid. We verwachten dat de tour in de toekomst veel geboekt zal gaan worden.

De MOOC *Becoming an agent of sustainable change* was zeer succesvol. Inmiddels zijn er al meerdere edities geweest van deze online course. We verwachten dat deze MOOC nog lang onderdeel zal blijven van het WUR aanbod en ook docenten en studenten van buiten WUR zal inspireren om duurzaamheid structureel te integreren in het onderwijs.

Naar aanleiding van de [enquête over plasticgebruik](#) op campus werd najaar 2020 de Billie Cup geïntroduceerd op Wageningen Campus. WUR was daarmee de eerste onderwijsinstelling in Nederland waar de Billie Cup te gebruiken is. De Billie Cup is een herbruikbare beker met statiegeld, om gebruik van wegwerpbekers te voorkomen. Bij het studentencafé the Spot in Orion en het restaurant in Impulse kun je koffie of thee in een Billie Cup krijgen.

Het [#greenwur](#) project was een middel om meer mensen te informeren en te bereiken met het duurzame verhaal van WUR. Hierbij ging het niet zozeer om het verder verduurzamen van WUR, maar om het communiceren over wat WUR allemaal al doet en het inspireren van de WUR-gemeenschap om hieraan mee te doen. Tientallen Instagram posts zijn ontwikkeld in samenwerking met medewerkers en studenten. De posts zijn te vinden op het Instagram account van [@uniwageningen](#).

Jaarlijks terugkerende activiteiten

- In de week rondom de dag van de duurzaamheid (10 oktober) organiseerde Green Office de [Seriously Sustainable Week](#). In samenwerking met andere GAN-organisaties werd een gevarieerd programma van activiteiten neergezet. Dit jaar werd samengewerkt met Thuis Wageningen en waren activiteiten grotendeels online. Ondanks de beperkingen door de coronapandemie, hebben we veel mensen van de WUR en uit Wageningen weten te bereiken. Het complete programma is terug te vinden op [sesu2020.nl](#).
- In februari werd de [Warm Sweater Week](#) gehouden. In de onderwijsgebouwen Orion en Forum ging de temperatuur met 1,5 graad omlaag. Dit leidde tot een lager energieverbruik in de gebouwen. Tijdens deze week werden verschillende activiteiten georganiseerd, zoals een 'Sweater Swap', een duurzame campustour en een open office met warme veganistische chocomel.
- Green Office faciliteert de [Student Cooking Corner](#), in samenwerking met de cateraar in Forum. Elke woensdag wordt aan studenten de ruimte geboden om huisgemaakte vegetarische of veganistische

maaltijden te verkopen in de kantine. In verband met de coronamaatregelen kon deze activiteit vanaf maart 2020 niet worden voortgezet.

- Voor het [Shut The Hood](#) project verzorgde Green Office de communicatie. Studenten en medewerkers die in laboratoria werken worden gestimuleerd om zuurkasten dicht te doen wanneer ze niet in gebruik zijn. Dit zorgt niet alleen voor een sterke afname van het energiegebruik, maar draagt ook bij aan de veiligheid.
- Tijdens de AID (algemene introductiedagen) werd een tweedehands fietsverkoop voor studenten georganiseerd, in samenwerking met Restore Kringloop. Hierbij staat 'Collect, Fix, Share' centraal en wordt er samengewerkt met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Met [Green Match](#), legt Green Office een link tussen onderwijs en duurzame bedrijfsvoering bij WUR. Green Office bemiddelt tussen studenten en opdrachtgevers bij mogelijke onderwerpen voor opdrachten van cursussen, stages of scripties.
- Green Office droeg bij aan duurzame 'Deep Dives' in het [Ideation Program](#) van StartHub Wageningen, een serie workshops en lezingen van Starthub Wageningen waarin studenten handvatten krijgen om hun eigen bedrijfje te starten.

3.5 Green Impact

Het WUR Facilitair Bedrijf en Green Office organiseerden het [Green Impact programma](#), waarbij verschillende teams binnen WUR samenwerken om duurzaamheid op de werkplek te promoten. Teams van werknemers en studenten maken concrete plannen om duurzame initiatieven te realiseren op de werkvloer. Teams gebruiken een online toolkit waarin activiteiten worden geregistreerd. In 2020 zijn verschillende workshops georganiseerd, onder andere over circulaire economie en biodiversiteit op de campus. Met WURlympics werden collega's aangemoedigd om online mee te doen met de dagelijkse beweegmomenten van PauseXpress. Tijdens de duurzaamheidsweek [Seriously Sustainable](#) werd de uitslag van de 2020 editie online bekend gemaakt.

4 Activiteiten en resultaten in 2020

4.1 Voortgang thema's MVO-agenda

Onder de noemer *CSR Next level* is in 2020 verder gewerkt aan de actieplannen die zijn gelinkt met de MVO-agenda.

Het project over biodiversiteit, met als doel de informatie over biodiversiteit op de campus overzichtelijk bijeen te brengen, en medewerkers en studenten uit te nodigen om te helpen bij het in kaart brengen van de biodiversiteit op de campus, is in 2020 voortgezet. Ook is het thema klimaatadaptieve omgeving verder uitgewerkt. Doel is een door onderzoekers en studenten uitgevoerde risicoanalyse (stresstest) om de mogelijke effecten van klimaatverandering op WUR- gebouwen en omgeving in kaart te brengen. Tenslotte loopt er een project om de *CSR vibe* op de campus te versterken. Gedachte hierachter is dat WUR sterk presteert op gebied van MVO en duurzaamheid, maar dat medewerkers, studenten en bezoekers van de campus dit niet altijd zo ervaren. In 2020 is een overkoepelend parapluconcept ontwikkeld, dat de vastgestelde communicatie-uitdaging handen en voeten geeft in beeld, taal, vorm en visuele middelen. Dit concept zal naadloos aansluiten bij WUR's MVO-agenda, de vastgestelde duurzaamheidsdoelen, ambities en behaalde resultaten. Deze drie actieplannen liepen door de coronapandemie vertraging op en worden in 2021 voortgezet.

MVO in onderzoek en onderwijs

Waardecreatie door onderzoek en onderwijs is een onlosmakelijk onderdeel van de activiteiten van WUR. Met kennis, onderwijs en onderzoek van het allerhoogste niveau wil WUR mondiale uitdagingen aangaan en de vereiste transitie vormen en versnellen.

Het verder verbeteren van de excellentie in onderzoek staat voorop. In 2020 is extra geïnvesteerd in de drie WUR-brede onderzoeksthema's: Verbonden circulariteit, de e-wittransitie en digitale tweelingen. Onderzoeksprogramma's zijn afgestemd op de UN Sustainable Development Goals.

MVO in processen

Ook in hoe we ons onderzoek en onderwijs doen en inrichten is MVO een belangrijke factor.

MVO-agenda – Inhoud onderzoek en onderwijs

- Onderzoek en onderwijs om een bijdrage te leveren aan maatschappelijke uitdagingen (1)
- Innovatief en uitdagend onderzoek en onderwijs (3)

CPI Strategisch Plan

- 1: Continue verbetering om onderzoek excellent te houden
- 2: Significante wetenschappelijke en maatschappelijke impact op de drie investeringsthema's
- 4: Verdere integratie en innovatie van het Education Ecosystem
- 6: Meer ondernemerscultuur en -praktijk in onderwijs, onderzoek en waardecreatie

SDG's: Naast de 9 SDG's waaraan WUR bijdraagt in onderwijs en onderzoek, zijn dit SDG 4. Quality education en 8. Decent work and Economic growth

MVO-agenda: Processen in onderzoek en onderwijs

- Kennis delen en verspreiden (2)
- Ethisch verantwoord onderzoek (5)
- Ondernemerschap en toegepast onderzoek (7)
- Impactvolle partnerschappen (10)
- Flexibele leerpaden (17)

Gekoppeld met CPI Strategisch Plan:

- 5: Meer flexibiliteit in leertrajecten en onderwijsruimtes
- 6: Meer ondernemerscultuur en -praktijk in onderwijs, onderzoek en waardecreatie
- 7: Uitbreiding van ons campusecosysteem en het delen van onderzoeksfaciliteiten
- 10: Meer verbinding met maatschappij en partners
- 11: Verbeterde cultuur van vertrouwen en het nemen van verantwoorde risico's
- 12: Hoger volume en hogere marge van cliënten en contracten binnen ons toegepast onderzoek

SDG's: 4. Quality education, 8. Decent work and Economic growth, 17 Partnerships for the goals

Governance

Met behoorlijk bestuur (of corporate governance) worden de voorwaarden geschapt waarmee een organisatie verantwoordelijkheid draagt voor de impact van activiteiten en besluiten en zorgt voor de integratie van het MVO-beleid in de organisatie. Met andere woorden, zonder governance geen MVO.

MVO-agenda: governance

- Verantwoorde samenwerking (9)
- Verantwoord economisch beleid (11)
- Ketenverantwoordelijkheid (13)

Gekoppeld met CPI Strategisch Plan:

10: Meer verbinding met maatschappij en partners
12: Hoger volume en hogere marge van cliënten en contracten binnen ons toegepast onderzoek

SDG's: 8. Decent work and Economic growth, 12 Responsible consumption & production, 17 Partnerships for the goals

Medewerkers en studenten

In het HR-domein vertalen we MVO naar "inclusiviteit". Dit betekent dat we bewust mensen uit diverse doelgroepen aannemen en aandacht hebben voor talent, mobiliteit, gelijke kansen en afspiegeling. In 2020 was het programma Vital@wur gericht op het bevorderen van vitaliteit van medewerkers. Ook voor studenten waren er verschillende projecten gericht op vitaliteit en preventie van stress. Activiteiten werden zo veel mogelijk aangepast aan de nieuw ontstane situatie na het uitbreken van de coronapandemie. Naast het thema vitale loopbaan & *happy worklife*, is ook gewerkt aan de thema's werving, introductie van nieuwe medewerkers en inclusiviteit, leiderschap en talentontwikkeling.

MVO-agenda: medewerkers en studenten

- Vitaliteit (4)
- Ontwikkeling en training (13)
- Diversiteit in personeel en studenten (15)

Gekoppeld met CPI Strategisch Plan:

2 Significante wetenschappelijke en maatschappelijke impact op de drie investeringsthema's
6: Meer ondernemerscultuur en -praktijk in onderwijs, onderzoek en waardecreatie
8: Meer mobiliteit, diversiteit en verjonging van WUR-personeel
9: Meer harmonisering van de organisatie en tevredenheid

SDG's: 3. Good health & wellbeing, 5. Gender equality, 8. Decent work and Economic growth

Milieu

Voor de vier thema's die specifiek gaan over het milieu zijn KPI's gekozen uit staand beleid. Het WUR-brede jaarverslag bevat een samenvatting van de resultaten van de vier milieuthema's uit de MVO-agenda. Over deze -en andere beleidsvelden- wordt gerapporteerd in paragraaf 4.3 van dit duurzaamheidsverslag.

MVO-agenda: milieu

- Klimaatadaptieve omgeving (6)
- Afval en circulariteit (8)
- Duurzame energie (12)
- Duurzame mobiliteit (16)

Milieu in Strategisch Plan: MVO-ambitie

SDG's: 7. Affordable and Clean Energy, 12. Responsible Consumption and Production, Climate Action, 14. Life below Water, 15. Life on Land

Indicatoren

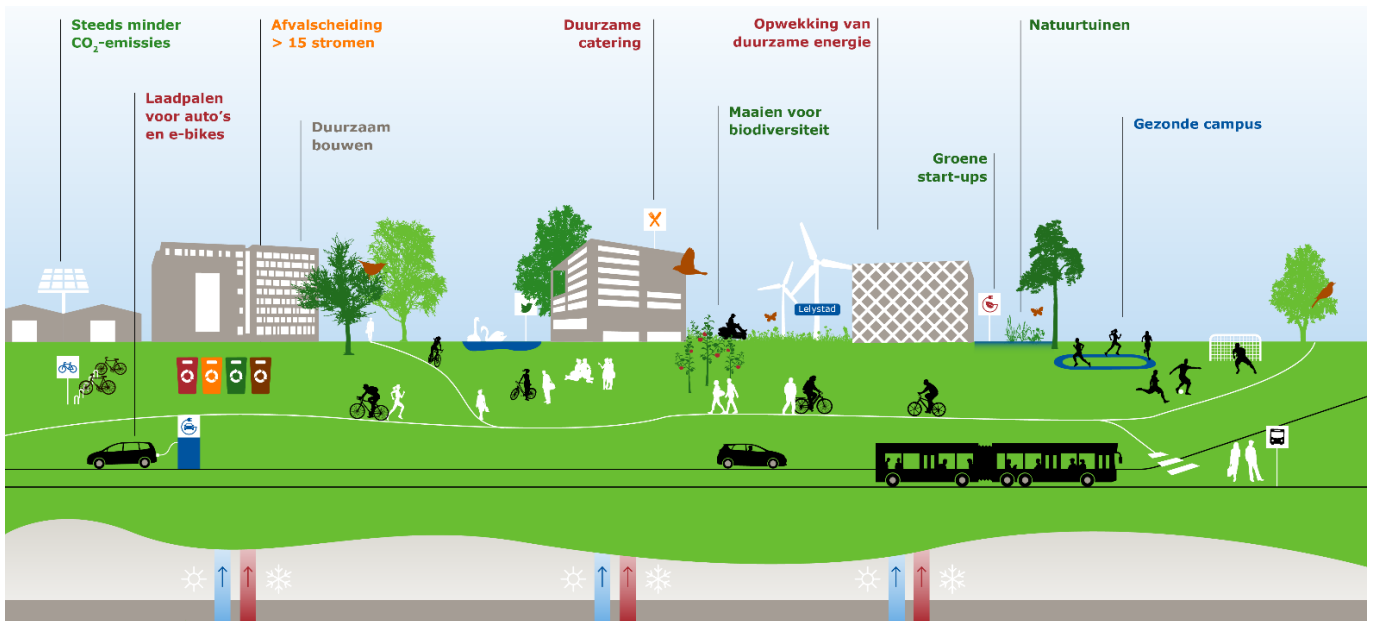
De thema's van de MVO-agenda zijn zo veel mogelijk gekoppeld aan de Change Performance Indicators (CPI) uit het Strategisch Plan 2019-2022. Voor de MVO-thema's die geen directe link hebben met de CPI's uit het Strategisch plan zijn passende KPI's vastgesteld. Voor de MVO-thema's die direct te linken zijn aan de CPI's licht onderstaande tabel per thema de voortgang in kernwoorden toe, met verwijzing naar het Jaarverslag 2020 of dit duurzaamheidsverslag.

Voor de MVO-thema's waarvoor al wel KPI's beschikbaar zijn gebruiken we deze om de voortgang te illustreren. De koppeling van CPI's aan MVO-thema's is niet één op één. Vaak zijn er verschillende CPI's te koppelen aan een MVO-thema en andersom. Om herhaling te voorkomen geeft tabel 4-1 per CPI slechts één keer een toelichting en staat in cursief vermeld waar deze te vinden is. In de tabel wordt de afkorting JV voor het WUR Jaarverslag 2020 gebruikt.

Tabel 4-1 Thema's MVO-agenda en CPI's

Thema	CPI	Resultaat en activiteiten in 2020
In wat we doen in onderzoek en onderwijs		
1. Onderzoek en onderwijs om een bijdrage te leveren aan maatschappelijke uitdagingen	CPI Strategisch Plan 2: Significante wetenschappelijke en maatschappelijke impact op de drie investeringsthema's 6: Meer ondernemerscultuur en -praktijk in onderwijs, onderzoek en waardecreatie	CPI 2: Er wordt extra geïnvesteerd in de drie WUR-brede onderzoeksthema's (Verbonden circulariteit, De eiwittransitie, Digitale tweelingen). Zie JV, 2.5.8 Vooruitblik p. 48 CPI 6: JV, 2.6 Waardecreatie p. 49-60.; JV, Bijlage 2 (valorisatie-indicatoren), p. 131-136
3. Innovatief en uitdagend onderzoek en onderwijs	CPI Strategisch Plan 1: Continue verbetering om onderzoek excellent te houden 4: Verdere integratie en innovatie van het Education Ecosystem 5: <i>Meer flexibiliteit in leertrajecten en onderwijsruimtes</i>	CPI 1: Het verder verbeteren van de excellentie in onderzoek staat voorop. Elk onderzoeksprogramma heeft een programmaleider benoemd, verantwoordelijk voor de visie- en strategievorming, inhoudelijke programmering, externe en interne positionering, profilering en aansturing van de uitvoering. Er is extra geïnvesteerd in de drie WUR-brede investeringsthema's. Zie JV, 2.5.8 Vooruitblik, p. 48-49 CPI 4: JV, 2.4.9 Vooruitblik, p. 40; 2.6.4 Wageningen Campus, Ecosysteem & Facilities, p. 57-59 (CPI 5: zie 17. <i>Flexibele leerpaden</i>)
In hoe we het doen (proces)		
2. Kennis delen en verspreiden	CPI Strategisch Plan 6: <i>Meer ondernemerscultuur en -praktijk in onderwijs, onderzoek en waardecreatie</i> 7: Uitbreiding van ons campusecosysteem en het delen van onderzoeksfaciliteiten 10: <i>Meer verbinding met maatschappij en partners</i> 12: Hoger volume en hogere marge van cliënten en contracten binnen ons toegepast onderzoek	CPI 7: Campusecosysteem, zie JV, 2.6.4 Wageningen Campus, Ecosysteem & Facilities, p. 57-59 CPI 12: Omzet in bilateraal onderzoek met het bedrijfsleven is voor WU en WR gedaald. Zie JV, 2.6.1.2 Knowledge transfer en innoverend vermogen, p. 51; JV Bijlage 2, tabel B2.14, p. 135) (CPI 6: zie 7. <i>Ondernemerschap en toegepast onderzoek</i> , CPI 10: zie 10. <i>Impactvolle partnerschappen</i>)
5. Ethisch verantwoord onderzoek	CPI Strategisch Plan 11: Verbeterde cultuur van vertrouwen en het nemen van verantwoorde risico's	In 2020 is er aandacht voor de cultuuraspecten ondernemerschap, teamwork en vertrouwen. Zie JV, 2.7.4 Thema Organisatieontwikkeling, p. 63. Governance en wetenschappelijke integriteit is vastgelegd in codes, regelingen en reglementen. Zie JV, 2.7.6.4 Integriteit, p. 66; 2.9.1 Governance, p. 77-78 Voor het nemen van verantwoorde risico's, zie JV, 2.9.3.1 Risicoprofiel en risk appetite p. 79
7. Ondernemerschap en toegepast onderzoek	CPI Strategisch Plan 6: Meer ondernemerscultuur en -praktijk in onderwijs, onderzoek en waardecreatie 10: <i>Meer verbinding met maatschappij en partners</i>	CPI 6: Ondernemerschapsonderwijs, Starthub, Startlife en spinn-offs, zie JV, 2.6.2 Ondernemen met kennis p. 51; 2.4.7.4 Studentenvoorzieningen, p. 37 (CPI 10: zie 10. <i>Impactvolle partnerschappen</i>)
10. Impactvolle partnerschappen	CPI Strategisch Plan 7: <i>Uitbreiding van ons campusecosysteem en het delen van onderzoeksfaciliteiten</i> 10: Meer verbinding met maatschappij en partners	CPI 10: Samenwerking met partners in onderwijs en onderzoek. Voor onderwijs: zie JV, 2.4.1 Profiel en beleid, p. 21-22; voor onderzoek: zie JV, 2.5.2 Beleid en organisatie, p. 41-42; Voor waardecreatie: zie JV, 2.6.1 Samenwerken, tech transfer en co-creatie met partners (waardecreatie), p. 49-51 (CPI 7: zie 2. <i>Kennis delen en verspreiden</i>)
17. Flexibele leerpaden	CPI Strategisch Plan 5: Meer flexibiliteit in leertrajecten en onderwijsruimtes	Flexibele en persoonlijke leerpaden is één van de drie pijlers voor de ontwikkeling van het onderwijs in het kader van de implementatie van de Vision for Education. Zie JV, par. 2.4.1 Profiel en beleid, p. 22

Thema	CPI	Resultaat en activiteiten in 2020
Governance		
9. Verantwoorde samenwerking	CPI Strategisch Plan 10: Meer verbinding met maatschappij en partners	Zie 10. Impactvolle partnerschappen.
11. Verantwoord economisch beleid	CPI Strategisch Plan 12: Hoger volume en hogere marge van cliënten en contracten binnen ons toegepast onderzoek	Zie 2. Kennis delen en verspreiden.
13. Ketenverantwoordelijkheid	CPI Strategisch Plan 10: Meer verbinding met maatschappij en partners	Specifiek voor Inkoop is ketenverantwoordelijkheid een belangrijk thema binnen MVI. Zie JV, 2.8.5 Inkoopbeleid en ketenverantwoordelijkheden, p. 76-77 (Zie ook 10. Impactvolle partnerschappen.)
Medewerkers en studenten		
4. Vitaliteit	CPI Strategisch Plan 8. Meer mobiliteit, diversiteit en verjonging van WUR-personeel 9. Meer harmonisering van de organisatie en tevredenheid	Voor medewerkers: Thema Eigen regie vitale loopbaan & happy worklife, met o.a. Vital@work (met stoelmassages, fruit@work, sportactiviteiten, PauseXPress, ook gericht op gezond thuis werken i.v.m. corona), Vitaliteitspact (vanuit de CAO's), gezonde en veilige werkomgeving, aanpak werkdruk. Zie ook JV, 2.7.5, p. 63-64 Voor studenten: Studie- en studentenbegeleiding: o.a. campagne Surf Your Stress, zie JV, par 2.4.6.2 Voortgang, punt b. Meer en betere studiebegeleiding, p. 28-29); extra-curriculaire activiteiten en sport en Bottoms up, zie JV, 2.4.7.4 Studentenvoorzieningen, p. 37
14. Ontwikkeling en training	CPI Strategisch Plan 2: Significante wetenschappelijke en maatschappelijke impact op de drie investeringsthema's 6: Meer ondernemerscultuur en -praktijk in onderwijs, onderzoek en waardecreatie 8: Meer mobiliteit, diversiteit en verjonging van WUR-personeel	Thema Recruitment, Onboarding & Inclusion, zie JV, 2.7.2, p. 61-62 2.7.3 Thema Leiderschap & Talentontwikkeling, zie JV, 2.7.3, p. 62-63 Thema Eigen regie vitale loopbaan & happy worklife duurzame inzetbaarheid, zie JV, 2.7.5, p. 63-64
15. Diversiteit in personeel en studenten	CPI Strategisch Plan 8: Meer mobiliteit, diversiteit en verjonging van WUR-personeel	Thema Recruitment, Onboarding & Inclusion, oa. recruitment team, Expat Spouse Initiative, Job Participation Support in het kader van de participatiewet) en Gender Balance, dialoog racisme en discriminatie. Zie JV, 2.7.2, p. 61-62 Leeftijdsoopbouw: groei in de categorie medewerkers <35 jaar. Zie JV, Bijlage 3 Sociaal jaarverslag, p. 139 Man-vrouwverhouding, o.a. groei aandeel vrouwen in leidinggevende functies. 20,9% vrouwelijke hoogleraren in 2020 (afgesproken ambitie met de minister is 25%). Zie JV, Bijlage 3 Sociaal jaarverslag, p. 138-141 Internationalisering: werving internationale medewerkers. Zie JV, Bijlage 3 Sociaal jaarverslag, p. 141
Milieu		
6. Klimaat-adaptieve omgeving	Kengetallen uit de GreenMetric ranking: - Oppervlakte bos- of bosachtige vegetatie - Oppervlakte aangeplante vegetatie - Oppervlakte geschikt voor waterabsorptie	Voorlopig worden kpi's uit de GreenMetric ranking gehanteerd: in totaal is 69% van het oppervlak van Wageningen Campus geschikt voor waterabsorptie. Zie JV, 2.8.4.2 Milieu, p. 73 en dit verslag p. 27
8. Afval en circulariteit	- Totaal in kg, gerecycled afval en restafval, target: in 2030 50% reductie t.o.v. 2014 - materiaal gebruik: target: in 2030 50% reductie t.o.v. 2014. - Circulariteit (kpi nader te bepalen)	Dit zijn de doelen uit WUR's visie op circulariteit. In 2020 is de hoeveelheid afval (in kg) 9% toegenomen t.o.v. 2019. Het scheidingspercentage verbeterde, van 65% in 2019 naar 73% in 2020. Zie JV, 2.8.4.2 Milieu, p. 73-74 en dit verslag p. 17-18
12. Duurzame energie	- jaarlijkse daling in %, target jaarlijkse daling van 2%, reductie gasverbruik - Winning duurzame energie - CO₂ footprint, jaarlijkse reductie minimaal 2%.	Het energieverbruik is jaarlijks gedaald, in 2020 is 6,5% minder energie verbruikt dan in voorgaand jaar (met correctie voor klimaat). Hierdoor is de target van 2% gehaald. Zie JV, 2.8.4.2 Milieu, <i>Energie</i> p. 74-75 en dit verslag p. 24-26. Ten opzichte van 2019 is de totale CO ₂ -uitstoot in 2020 gedaald met 26%. Zie JV, 2.8.4.2 Milieu, <i>CO₂-footprint</i> p. 75 en dit verslag p. 23
16. Duurzame mobiliteit	- CO₂ gerelateerd aan mobiliteit - reductie 2% per jaar	In 2020 bedraagt de emissie van vervoer in CO ₂ -equivalenten 9,4 kton. Dit is 27% van de totaal berekende CO ₂ -emissie. De CO ₂ -uitstoot voor mobiliteit was 57% lager dan in 2019. Deze sterke daling was het gevolg van coronamaatregelen. Zie JV, 2.8.4.2 Milieu, <i>CO₂-footprint</i> p. 75-76 en dit verslag p. 28-30

4.2 WUR-brede resultaten duurzaamheid & milieu

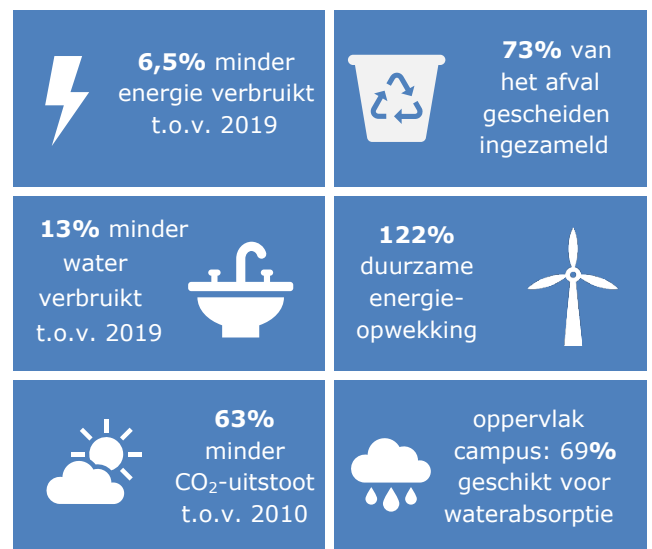
Voor duurzaamheid en milieu zijn in het [Milieumeerjarenplan](#) van Wageningen University & Research (WUR) doelstellingen geformuleerd. In tabel 4-2 zijn de doelstellingen en resultaten over 2020 samengevat.

Tabel 4-2 Doelstellingen duurzaamheid en realisatie

Thema	Doel voor 2020	Gerealiseerd in 2020
Klimaatadaptieve omgeving	Klimaatadaptief maken eigen gebouwen en omgeving: percentage oppervlakte geschikt voor waterabsorptie	Wageningen Campus: 69%
Afval en circulariteit	Reductie afval t.o.v. 2019 Reductie afval t.o.v. 2014 Percentage afvalscheiding	+9% +45% 73%
Energie	T.o.v. referentiejaar 2005: - 2,0% reductie per jaar - Duurzame inkoop energie - Opwekking duurzame energie	t.o.v. 2019: -6,5% (incl. klimaatcorrectie) 100% windenergie (CertiQ) 709.327 GJ waarvan 642.007 GJ = 71,2 miljoen kWh windenergie
Mobiliteit	2,0% reductie CO ₂ -emissie transport per jaar Aandeel vervoer in CO ₂ -footprint	-57% 27%
CO ₂ -footprint	T.o.v. referentiejaar 2010: - reductie van de CO ₂ -footprint - groei van de CO ₂ -compensatie footprint	-63% +75%
Inkoop	Maatschappelijk verantwoord inkopen	MVI-criteria zijn toegepast bij aanbestedingen
Water	Reductie water t.o.v. 2019	-13%

Benchmarks en rankings

WUR is koploper in de duurzaamheidsranglijsten. Opnieuw werd Wageningen University in december 2020 uitgeroepen tot de meest duurzame universiteit ter wereld in de [UI GreenMetric ranking](#). Bij de tweejaarlijkse [Transparantiebenchmark](#) van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) eindigde WUR in 2019 op plek 46 en was daarmee van de Nederlandse universiteiten het meest transparant in MVO-verslaglegging. Bij [SustainaBul](#), de jaarlijkse door studenten georganiseerde ranking onder Nederlandse onderwijsinstellingen, stond Wageningen University in 2020 op de derde plek.

Figuur 4-1 Kengetallen duurzaamheid in 2020

4.3 Duurzaamheids- en milieuthema's (A t/m Z)

Afval en circulariteit

Begin 2020 werd een nieuwe visie op grondstoffen- en afvalbeheer gelanceerd, de [visie op circulariteit](#)². Deze visie markeert de overgang van een afvalbeleid naar een circulair economiebeleid. In lijn met het circulaire economiebeleid van de Nederlandse overheid wil WUR het gebruik van (abiotische) grondstoffen vóór 2030 halveren ten opzichte van 2014.

Door producten niet (meer) te gebruiken, door producten slimmer te gebruiken, en door langer gebruik (of hergebruik) van producten binnen de WUR of elders zal niet alleen WUR's grondstoffengebruik, maar ook de hoeveelheid afval verminderen. Om de voortgang te kunnen volgen zal, naast de al bestaande afvalmonitoring, ook het grondstoffengebruik gemonitord worden.

Strategieën om circulariteit te bereiken zijn:

- Langer gebruiken en hergebruik van producten die er al zijn.
- Sluiten van de cirkel voor nieuw aan te schaffen producten: de hoeveelheid in het product verwerkte materiaal moet gelijk zijn aan de hoeveelheid materiaal die na afdanking kan worden teruggewonnen voor nieuwe toepassingen.
- Verkennen van andere circulaire mogelijkheden, zoals delen, multifunctionaliteit of helemaal afzien van gebruik van producten.

Deze circulariteitsstrategieën gelden als uitgangspunt voor nieuwe contracten met leveranciers van verschillende productgroepen. De huidige afvalcontracten (voor inzameling en verwijdering van

de verschillende afvalstromen) zullen worden vervangen door 'grondstoffencontracten'. In 2020 werd de aanbesteding van deze contracten voorbereid.

Afvalstromen

WUR kent drie hoofdstromen afval, te weten bedrijfsafval, papier en gevaarlijk afval. In het [afvalbeleid](#) volgt WUR de Ladder van Lansink voor de verwerking van afval. Dit betekent dat voor het beheer en de verwerking van afval prioriteit wordt gegeven aan de meest milieuvriendelijke verwerkingwijzen.

Tabel 4-3 en bijlage B3. Afval geeft inzicht in de in 2020 afgevoerde afvalstromen. In 2020 had 98% van het afval een verwerkingsmethode die als 'nuttige toepassing' wordt aangemerkt: 59% recycling, 33% energierecuperatie en 6% overige nuttige toepassing (zie tabel B3-2c in bijlage 3).

Als gevolg van de coronamaatregelen "thuiswerken" en "digitaal onderwijs" is op de meeste locaties van WUR de hoeveelheid afval drastisch afgenomen, zo'n 20-50%. Toch is de totale hoeveelheid afval van WUR in het afgelopen jaar aanzienlijk gestegen (+239 ton; +9%). Dit heeft twee duidelijke oorzaken: het agrarisch onderzoek heeft geleid tot +542 ton extra groenafval (Lelystad: +498, Bleiswijk: +21, Wageningen Campus: + 20). Dit gaat met name om (resten van) landbouwgewassen die niet geschikt zijn voor (dierlijke) consumptie. Verder is door de fusie in 2019 van een deel van de NVWA met het voormalig RIKILT tot het nieuwe instituut WFSR ca. +131 ton bedrijfsafval verschoven van "derden" naar "WUR".

Tabel 4-3 Hoeveelheid afval WUR 2014 t/m 2020 (in kg; exclusief derden)

	2020	2019 ³	2018	2017	2016	2015	2014
Bedrijfsafval	2.248.879	1.874.524	1.393.294	1.538.927	1.548.002	1.291.922	1.361.400
Papierafval	184.986	298.000	300.983	289.117	296.788	295.184	329.447
Gevaarlijk afval	464.293	486.333	492.186	362.670	352.125	309.964	305.932
Totaal WUR (excl. derden)	2.898.158	2.659.657	2.186.463	2.190.716	2.196.915	1.897.070	1.996.779
Afval per medewerker	422	416	426	448	447	383	394
Afval per student	218	207	182	183	195	183	209
Afval per mdw+student	144	138	128	130	136	123	136

² Geaccordeerd in januari 2020.

³ Door voortschrijdend inzicht is de opgave van enkele afvalstromen over 2019 gecorrigeerd. Hierdoor wijken de

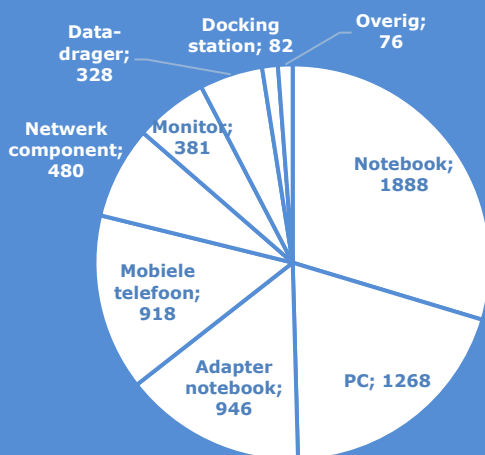
cijfers in deze tabel af van de opgave in het Duurzaamheidsverslag 2019.

De hoeveelheid papierafval is als gevolg van de coronamaatregelen fors gedaald t.o.v. 2019 (-114 ton, -38%). Ook de hoeveelheid gevaarlijk afval is afgenomen (-42 ton, -8%).

Alle verschuivingen hebben geleid tot een verbetering in het percentage afval dat als gescheiden afvalstroom wordt aangeboden. In 2020 was het afvalscheidingspercentage 73% ten opzichte van 65% in het voorgaand jaar.

Afvoer gebruikte IT-materialen

De FB-afdeling IT heeft een contract met Solid Circles voor afvoer van afgedankte IT-materialen. In 2020 werden 6.367 items afgevoerd, zoals laptops, desktops, mobiele telefoons, monitors en datadragers. Hiervan kon 21% als apparaat geschikt worden gemaakt voor hergebruik. Vooral desktops en laptops worden weer geschikt gemaakt voor verkoop, dit gold voor 42% van de 3.156 afgevoerde computers. Wat niet meer opnieuw gebruikt kan worden wordt milieuverantwoord gerecycled. Componenten worden ook zo veel mogelijk hergebruikt.

Asbest

Sinds 1994 is het gebruik van asbest in gebouwen verboden. WUR heeft nog enkele oudere gebouwen in gebruik, waarin asbest verwerkt kan zijn. Dit is de afgelopen jaren in kaart gebracht. In een groot deel van de gebouwen is het asbest inmiddels gesaneerd en zijn er beheersplannen opgesteld om de gezondheidsrisico's te minimaliseren.

In 2019 is een asbestbeleid vastgesteld waarin de aanpak is beschreven:

- *Gebouwen met asbestdaken:* Hoewel de wet die asbesthoudende daken verbiedt op 4 juni 2019 in de Eerste Kamer verworpen is, gaat WUR door met de saneringen van asbesthoudende daken. Dit traject zal naar verwachting in 2021 voltooid zijn.
- *Gebouwen met asbest (geen daken) die in gebruik zijn:* Voor deze gebouwen zijn beheersplannen opgesteld en zijn er momenteel geen plannen of voornemens om deze (grootschalig) te gaan verbouwen, te renoveren of te gaan slopen. Beheersplannen worden eenmaal per drie jaar gemonitord en zo nodig bijgesteld.
- *Gebouwen met asbest die overtollig zijn en/of op de nominatie staan om gesloopt te worden:* Voor te slopen gebouwen wordt gaandeweg het sloopproces aanvullend destructief onderzoek uitgevoerd.

Na inventarisatie is bekend bij welke gebouwen van WUR asbesthoudende daken zijn toegepast. Er is een planning gemaakt om deze asbestdaken de komende jaren te saneren en te vervangen. Per locatie is een onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming onderdeel van het saneringsproces. Inmiddels is ongeveer een derde deel van de asbesthoudende daken gesaneerd en vervangen. Wat betreft de sloop van overtollige gebouwen waarvan bekend is dat er asbest in is verwerkt, waren de activiteiten in 2020:

- Sloop van het Wiskundegebouw op De Dreijen in Wageningen.
- Voorbereiding sloop van het Transitorium op De Dreijen in Wageningen (uitvoering in 2021).
- Sloop van de gebouwen aan de Edelhertweg 13-21 in Lelystad is gestart in 2020 (afrondding in 2021).

Biodiversiteit

In het groenbeheerplan voor Wageningen Campus ligt de nadruk op het versterken van landschappelijke en natuurlijke waarden. Ieder jaar kijken deskundigen, onder andere van de ESG-tuincommissie, hoe de mengsels in de bloemenweides op de campus hebben gereageerd op hun groeilocatie. Op basis daarvan bepalen zij de beste datum en maaimethode om de ontwikkeling naar bloemrijk hooiland te ondersteunen. Ook op de proefboerderijen op diverse locaties in het land zijn maatregelen getroffen om biodiversiteit te vergroten.

Groenvisie

In 2019 is de **Groenvisie** Wageningen Campus vastgesteld. WUR wil van Wageningen Campus een showcase maken van een veerkrachtige, klimaatbestendige, leefbare en gezonde openbare ruimte. De groencomponent van het 'campusecosysteem' is representatief voor de expertise van WUR. Vanuit een living lab benadering komt de ontwikkeling en het beheer van het groen tot stand in samenspraak met 'bewoners' en andere stakeholders van het campusecosysteem en met inbreng van WUR-deskundigen uit zowel onderwijs, onderzoek als bedrijfsvoering.

Quickscan flora en fauna

Om te voldoen aan wet- en regelgeving op het gebied van natuur wordt bij voorgenomen sloop van gebouwen of ingrijpende verbouwingen een quickscan flora en fauna uitgevoerd. In de directe omgeving wordt een habitatgeschiktheidsbeoordeling uitgevoerd. Op basis hiervan volgt zo nodig een ontheffingsprocedure in combinatie met mitigerende maatregelen. Ook bij voorgenomen kap van bomen wordt vooraf (jaarrond) een bomenschouw uitgevoerd om verstoring van beschermde nesten van vogels, vleermuizen en eekhoorns te voorkomen. Bij solitaire bomen bekijkt WUR of er geschikte holtes zijn voor beschermde diersoorten of vogelsoorten. Als dit het geval is volgen de noodzakelijke maatregelen.

Activiteiten in 2020 waren:

- Voor Runderweg 4-6 is in 2020 een ontheffingsprocedure voor de Wet Natuurbescherming gestart vanwege de aanwezigheid van huismussen onder te vervangen daken. Hiervoor is een huismustoren op het terrein geplaatst.
- Voor Carus is om dezelfde reden ook een mussentoren op het terrein geplaatst omdat er enkele nesten onder te vervangen daken gevonden waren.

Een hotel voor vleermuizen

Vleermuizen genieten in Nederland een beschermde status. In de inmiddels verlaten gebouwen aan de Edelhertweg 15 hadden zij een hangplek. Omdat de gebouwen werden gesloopt is een **vleermuizenhotel** gebouwd. Het vleermuizenhotel biedt vleermuizen een alternatieve verblijfplaats waar ze ook veilig hun jongen kunnen baren.

Het gebouwtje staat op een oude reinwaterkelder. Doordat het 'hotel' en de kelder met elkaar verbonden zijn hebben de vleermuizen een zomer- en een winterverblijf. In de kelder staat vaak water, de pomp die nodig is om dit water weg te krijgen werkt op zonne-energie.

Kapvergunningen

Door renovatie, sloop, nieuwbouw en aanpassingen van de infrastructuur verandert er veel op de terreinen van WUR. Soms is het nodig om voor deze aanpassingen bomen te kappen. Ook zieke bomen en/of bomen die een gevaar voor hun omgeving kunnen vormen, bijvoorbeeld bij storm, worden gekapt. De in 2020 aangevraagde kapvergunningen zijn opgenomen in het overzicht met vergunningstrajecten (tabel B4-3 in bijlage 4).

In 2020 zijn op Wageningen Campus 60 bomen gekapt. Aan de hand van boomgezondheids-onderzoeken op de campus en de Leeuwenborch zijn dode en zieke bomen gekapt. Op de campus zijn 29 bomen gekapt: 2 zomereiken (*Quercus robur*), 7 ruwe berken (*Betula pendula*), 3 linden (*Tilia*), 1 iep (*Ulmus*), 12 gewone Essen (*Fraxinus excelsior*), 1 zoete kers (*Prunus avium*) en 3 zwarte elzen (*Alnus glutinosa*). Op de Leeuwenborch zijn 24 bomen gekapt. Dat ging om 5 zoete kersen (*Prunus avium*), 7 schietwilgen (*Salix alba*), 2 ruwe berken (*Betula pendula*), 2 gewone esdoorns (*Acer pseudoplatanus*), 1 grauwe abeel (*Populus canescens*), 1 gewone

vogelkers (*Prunus padus*) en 6 gewone elzen (*Fraxinus excelsior*). Tenslotte zijn er naast Unifarm 7 bomen gekapt aan het uiteinde van de houtwal. Dit waren 6 zomereiken (*Quercus robur*) en 1 spaanse aak (*Acer campestre*).

Herplant van bomen

In de afgelopen jaren heeft veel nieuwe boomaanplant het niet gered, ondanks het geven van water tijdens droge periodes. Ook inboet van bomen (het vervangen van een gekapte boom op dezelfde plek) slaat vaak niet aan, terwijl een paar meter verderop dezelfde soort boom het wel goed doet. Als alternatief volgt WUR twee sporen:

- We zoeken naar soorten die beter tegen de veranderende groeiomstandigheden kunnen. Soms is dit op de plek waar een soort steeds uitvalt, soms op een andere plek om te testen of die plek beter geschikt is voor bomen.
- We richten ons meer op gevarieerde heesterbeplantingen die beter passen bij de groeiomstandigheden op de campus.
- Een heesterbeplanting met een enkele boom erin kan een buffer vormen om extremen van het weer op te vangen, en draagt zo bij aan biodiversiteit, het vastleggen van CO₂ en het afvangen van fijnstof. Stapsgewijs pakken we dit op.

Uitgevallen eikenbomen (*Quercus robur*) worden niet meer vervangen door nieuwe eiken vanwege de toenemende overlast van de eikenprocessierups. De inheemse schietwilg en populier planten we niet aan, wel geven we zaailingen kans uit te groeien op plekken waar ze geen gevaar kunnen gaan vormen voor de (verkeers)veiligheid, zoals in de buurt van het Dassenbos.

Stand van zaken 2020

In 2020 is er nauwelijks sprake geweest van inboet. Nog geen 5 bomen, die het al een aantal jaren slecht deden, zijn in de hete zomer van afgelopen jaar definitief weggevallen. In 2020 zijn de volgende plekken met meer gevarieerd groen ingevuld:

- Bij de entree aan de Mansholtlaan is een border aangelegd met vaste planten, heesters en 2 *Sorbus aria* (meelbes), die passen bij deze vrij droge plek met licht basisch, lemig zand. De *Sorbus aria* staat verder nog niet op de campus, we testen of deze het op de drogere plekken wil doen.
- Langs het Thymospad is een groenstrook aangelegd met bloemenweide en wadi, gemengde haag en bloeiende heesters, waaronder veel plukfruit. De moeraseseiken die hier stonden zijn hergebruikt.
- Aan de oostkant van de dijk achter de kassen van Unifarm is een deel aangeplant als houtwal in een bloemenweide. Dit is een experiment, aangezien de helling van de dijk erg steil is en er geen ruimte was deze minder steil te maken.
- Door de werkzaamheden aan Bronland (Unilever, Upfield, WKO) zijn de eiken, die aan de zuidkant als laanboom zijn aangeplant, óf beschadigd óf heel krap tussen bestrating komen te staan. De meeste waren/zijn er ook slecht aan toe. Daarom is ervoor gekozen hier een laan van *Corylus colurna* (boomhazelaar) te planten. De boomhazelaar kan met minder ruimte uit en lijkt het goed te doen op de campus.
- Diverse andere kleine elementen zijn in de slipstream van infrastructureel werk diverser gemaakt:
  - Strook bloeiende heesters i.p.v. gras met veldesdoornhaag langs het pad naar de nieuwe fietsenstalling achter Radix.
  - Gemengde haag rond het laadplein van de elektrische deelauto's voor Impulse.
  - Verlenging gemengde heesterstrook langs de busbaan, waar de uitrit over de busbaan bij Impulse is dichtgemaakt.
  - Uitbreiding siergrasborders en aanvulling met bloeiende heesters bij de nieuwe oprit naar Helix. Op het (verplaatste) grasveld voor de entree is een *Sophora japonica* (honingboom) geplant.

Bodem

In 2020 zijn twee bodemonderzoeken uitgevoerd:

- Ten behoeve van de aanleg van de WKO-ring is een bodemonderzoek explosieven uitgevoerd op de Wageningen Campus. Dit heeft een aantal locaties opgeleverd waar tijdens de werkzaamheden extra alertheid gevraagd werd

met betrekking tot explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. De werkzaamheden hebben niet tot problemen geleid.

- Verkennend bodemonderzoek ten behoeve van de nieuwbouw van Dialogue Centre. Dit onderzoek heeft niets bijzonders opgeleverd.

Nieuwbouw Aurora

Bouwen

In 2020 zijn de volgende acties ondernomen en resultaten behaald:

- De aanleg van een campusbrede WKO-ring en de uitbreiding van warme en koude bronnen die hierop worden aangesloten is in 2020 aanbesteed. De plannen zijn technisch uitgewerkt, ter voorbereiding op aanbesteding en uitvoering in 2020.
- De samenwerking met o.a. Liander, Parenco, Provincie Gelderland en de gemeenten Wageningen, Renkum en Ede voor het onderzoek naar een ultradiepe geothermische warmtebron en gebruik van restwarmte van de papierfabriek in Renkum werd voortgezet.
- Gestart is met de bouw van de eerste fase van het nieuwe kassencomplex op Wageningen Campus. Voor de kassen zal gebruik worden gemaakt van warmte en koude uit de WKO. In 2020 zijn hiervoor twee buffertanks gebouwd. Ook worden duurzaamheidsmaatregelen genomen zoals het toepassen van dubbel glas en het beperken van lichtuitstraling. Dit zal leiden tot een sterke reductie van lichtuitstraling van het kassencomplex. Ook is gestart met de bouw van een klimaatgebouw en een kasgebouw voor een phenotyping faciliteit. Hierbij worden dezelfde duurzaamheidsambities gevolgd, waaronder aansluiting op de WKO.
- In 2020 is de bouw van onderwijsgebouw Aurora op Wageningen Campus in volle gang. Het gebouw wordt aangesloten op de WKO-ring, haalt een hoge duurzaamheidsscore en voldoet aan de (nieuwe) BENG eisen voor "Bijna Energie Neutrale Gebouwen".
- De bouw van het nieuwe Dialogue Centre op Wageningen Campus is in 2020 gestart. Het gebouw wordt aangesloten op de nieuwe WKO-ring en voorzien van een volledig groen dak. Met het oog op het stimuleren van biodiversiteit wordt het sedumdak in samenwerking met WUR-onderzoekers verder uitgewerkt.
- De ontwikkeling van de Born-Oost (de uitbreiding van Wageningen Campus aan de oostzijde van de Mansholtlaan) is verder voorbereid voor nieuwbouw voor kennisintensieve bedrijven. Kennis van WUR-onderzoekers en een adviesbureau op het gebied van ecologie en groene ruimte wordt in de plannen betrokken. Ook wordt samengewerkt met belangengroepen.

Catering

In het Strategisch Plan 2019-2022 (p. 43) wordt het verduurzamen van de kantines expliciet genoemd: 'Tijdens de periode van dit Strategisch Plan geven wij prioriteit aan het bevorderen van de vitaliteit van onze medewerkers en studenten, aan een gezonder en meer duurzaam geproduceerd aanbod van voedsel in onze kantines en aan het terugdringen van onze voedselverspilling.' Een living lab benadering staat daarbij centraal: inzet van de eigen (wetenschappelijke) kennis over duurzaam en gezond voedsel en betrokkenheid van studenten.

Visie op voedsel en dranken

Sinds september 2019 werkt een team van medewerkers van het Facilitair Bedrijf samen met studenten aan een nieuwe visie op voedsel en dranken op Wageningen Campus. Een nieuwe visie is nodig omdat de contracten met de huidige cateraars aflopen en het aantal kantines en horecapunten vanaf 2021

wordt uitgebreid na de realisatie van nieuwe gebouwen op de campus: onderwijsgebouw Aurora en Dialogue Centre. In februari 2021 startte het visietraject formeel door het instellen van een klankbordgroep. Uitgangspunten van het project 'The future of Food & Beverage @WUR' zijn:

- Bevorderen van de vitaliteit van onze medewerkers en studenten.
- Een gezonder en duurzamer geproduceerd aanbod van voedsel.
- Verminderen van (voedsel)verspilling en afval binnen de WUR.
- Met Food & Beverage uitstralen waar de WUR voor staat: groen, duurzaam & gezond.
- Een op de wensen van medewerkers en studenten afgestemd aanbod en assortiment.

In lijn met het Strategisch Plan en WUR's MVO-agenda is ketenverantwoordelijkheid een belangrijk thema: het stimuleren van duurzaamheid in de keten door de lokale inkoop te maximaliseren, en sociale en milieueisen te stellen aan leveranciers. In WUR's [visie op circulariteit](#) is catering een aparte productgroep, waardoor expliciet gekeken gaat worden naar het gebruik van grondstoffen en het verminderen van (voedsel)verspilling.

Hackaton The future of Food & Beverage

Na de start van het visietraject waren verschillende activiteiten gepland om ideeën en wensen op te halen, bijvoorbeeld met roltrap enquêtes, polls op social media en een hackaton. Vanwege de coronamaatregelen werden veel van deze activiteiten uitgesteld. De hackaton Food & Beverage werd uiteindelijk in het najaar 'op afstand' georganiseerd. Teams van medewerkers en studenten konden zich inschrijven voor het event. Bijgestaan door teamcoaches en experts kregen zij twee weken de tijd om hun ideeën verder uit te werken. Op 6 november presenteerden de teams hun ideeën en werd een juryprijs en een publieksprijs uitgereikt (zie kader).

Uitgangspunten huidige contracten

In de contracten met de cateraars is 'duurzaam en gezond' uitgangspunt bij dat wat in de bedrijfsrestaurants verkocht wordt. Alle cateraars in de WUR-gebouwen nemen duurzaamheid zeer serieus. Dat blijkt uit hun duurzaamheidsbeleid, de jaarlijkse arbo- en milieu-audits en de tevredenheidsonderzoeken. De cateraars zorgen ervoor dat duurzame en fair trade producten gebruikt worden en dit ook zichtbaar is in het aanbod. Zij maken gebruik van lokale toeleveranciers en veel producten hebben een duurzaamheidskenmerk. Minimaal 40% van hun inkoop bestaat uit gegarandeerd biologische producten, zonder chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest, vrij van genetische modificatie en aandacht voor dierenwelzijn. De milieubelasting door verpakkingsmateriaal wordt zo veel mogelijk beperkt en de cateraars dienen afval aan de bron te scheiden.

Hackaton: The future of Food & Beverage

Twaalf teams bestaande uit studenten en medewerkers deden mee met de online hackaton.

Het team Jops Canteen pitchte het idee om een 'kantine/restaurant' te starten waar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen werken en waar met duurzame cateringconcepten wordt gewerkt. Met het motto: 'social meets sustainable', zonder *social waste* en *foodwaste*. Jops Canteen werd beloond met de juryprijs.

De publieksprijs ging naar het team Fuel the Future met het refill station. Bij een refill station kun je elke soort herbruikbare beker gebruiken om een warm of koud drankje te tappen. Bij het station wordt ook afval verzameld en hergebruikt, bijvoorbeeld koffieresten.

Deze en andere ideeën worden meegenomen bij het verder uitwerken van de nieuwe visie Food & Beverage. In [deze video](#) kun je een samenvatting zien van de resultaten van de hackaton.

De coronamaatregelen hadden voor de cateraars vergaande gevolgen. De restaurants gingen in maart 2020 dicht. Ergens in juni gingen de cafés voorzichtig open voor afhaalkoffie en voorverpakte lunches. Omdat het allemaal voorverpakt moest zijn, is er meer plastic verbruikt. Binnen de mogelijkheden hebben de cateraars zo veel mogelijk gezocht naar een aanbod met gezonde en duurzame producten.

Meatless Mondays

Sinds 2015 werken de cateraars samen aan de Meatless Mondays, een initiatief van Green Office Wageningen. Op maandag zijn warme maaltijden en soep vegetarisch en is er een ruime keuze aan vegetarische snacks. Ook wordt gewerkt aan het vergroten van het vegetarisch en veganistisch aanbod en het voorkomen van voedselverspilling. Ook in 2020 deed WUR mee aan de [Week zonder Vlees](#).

Single use plastic

Het gebruik van *single use plastic* in de kantines een terugkerend thema. In samenwerking met het studenteninitiatief [Reuse Revolution](#) wordt het gebruik van herbruikbare bekertjes gepromoot. Op meerdere plekken kun je bij de kantine of de koffieautomaat korting krijgen op koffie en thee als je je eigen beker meeneemt. In 2020 werd de Billie Cup op Wageningen Campus geïntroduceerd. Een pilot startte in de Spot in Orion en bij het afhaalpunt in Impulse.

CO₂-footprint

De jaarlijks berekende CO₂-footprint van WUR laat de directe en indirecte emissies zien van gebruik van energie, transport, de veestapel, lekkage van koelvloeistoffen en het verwijderen van afvalstoffen. Ook wordt inzicht gegeven in wat WUR doet om de CO₂-emissie te compenseren. Gerapporteerd wordt op corporate WUR-niveau, ook is er inzicht in de CO₂-emissie van de organisatieonderdelen. Op deze manier kunnen de organisatieonderdelen –gecoördineerd door de KAM-secties- speerpunten benoemen en maatregelen nemen om de CO₂-uitstoot zo veel mogelijk in de hand te houden en waar mogelijk te verlagen.

In totaal komt de CO₂-footprint in 2020 uit op 30,6 kton CO₂. Vergeleken met het referentiejaar 2010 is de CO₂-footprint in 2020 gereduceerd (-63%) en kwam de CO₂-compensatiefootprint 75% hoger uit. Ten opzichte van 2019 daalde de CO₂-emissie met 26%. De daling is voor groot deel toe te schrijven aan minder vervoersbewegingen door als gevolg van de coronacrisis. In 2020 was de CO₂-compensatie groter dan de CO₂-emissie. De CO₂-footprint en CO₂-compensatiefootprint in de periode 2016-2020 en in het referentiejaar 2010 is weergegeven in Tabel 4-4.

De bronnen die het meest bijdragen aan broeikasgasemissie zijn de gebouwen (met name het aardgasgebruik) en het autoverkeer (gebruik van autobrandstof voor woon-werkverkeer en zakelijke reizen), met respectievelijk 36% en 21% van de totale uitstoot. Ook de landbouwgronden en de veestapel leveren een aanzienlijke bijdrage (respectievelijk 18% en 10%). Opvallend is het (relatief) lage aandeel van de emissie door vliegvluchten. In 2020 is dit percentage 6%, terwijl dit in 2019 nog met 23% de één na grootste emissiebron was. Door de coronapandemie waren internationale vliegvluchten in 2020 nauwelijks mogelijk. Ook bij andere bronnen is een 'corona-effect' te zien in de verdeling. Figuur 4-2 laat het verschil

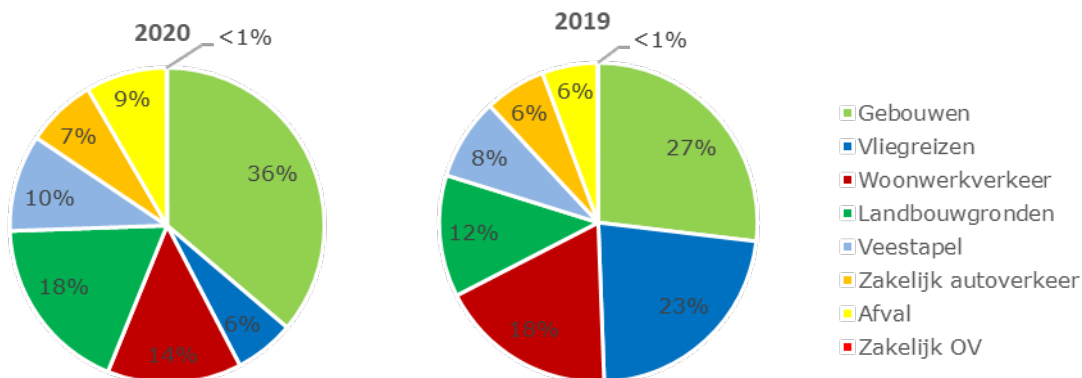
tussen de verdeling van de CO₂-emissiebronnen in 2019 en 2020.

De grootste factoren in veranderingen in de CO₂-emissies ten opzichte van vorig jaar waren: een afname van de vliegvluchten (-80%), zakelijk gebruik van OV (-56%) en het woon-werkverkeer (-43%). Ook de emissie van het zakelijk autoverkeer (-14%) en de veestapel (-11%) namen af. De emissie door de afvoer en verwerking van afval steeg (+10%) door een toename van de hoeveelheid afval (zie Afval). Door een uitbreiding van het areaal nam de emissie van de landbouwgronden toe (+10%). Hoewel de dalende trend van het absolute energiegebruik wordt voortgezet (zie Energie), is het aardgasverbruik in 2020 licht gestegen (+1%).

WUR compenseert de CO₂-emissie door het zelf opwekken van windenergie (ruim 71 miljoen kWh in 2020), de WKO-installaties voor het verwarmen en koelen van diverse gebouwen op Wageningen Campus (5,6 miljoen kWh in 2020), het opwekken van zonne-energie (1,8 miljoen kWh in 2020) en het zo veel mogelijk gescheiden aanleveren van de verschillende afvalstromen. De CO₂-compensatiefootprint bedraagt in 2020 45,1 kton CO₂. Ten opzichte van het referentiejaar 2010 is dit een stijging van 75%.

Tabel 4-4 CO₂-uitstoot en CO₂-compensatie van WUR in 2016-2020 en referentiejaar 2010

Jaar	2010	2016	2017	2018	2019	2020
CO ₂ uitstoot in kton	82,9	43,9	40,7	42,8	41,4	30,6
CO ₂ compensatie	26	35,2	45,6	48,3	42,7	45,1
Reductie CO ₂ -emissie t.o.v. referentiejaar (%)		47%	51%	48%	50%	63%
Toename compensatie t.o.v. referentiejaar (%)		37%	77%	87%	66%	75%

Figuur 4-2 Verdeling CO₂-emissies in 2020 vergeleken met 2019

Energie

Afgelopen jaar was het laatste jaar van de Meerjarenafspraak Energie 3 (MJA-3) waar de WUR zich aan heeft gecommitteerd. Doel van de MJA-3 was het realiseren van een energie-efficiency verbetering van 30% in de periode 2005-2020. Dit komt neer op gemiddeld 2% per jaar. Met een besparing over deze periode van 34% is de WUR hierin geslaagd. Dit doel is bereikt door energiebesparing, het zelf opwekken van duurzame energie en/of het inkopen van elders duurzaam opgewekte energie. Deze volgorde wordt ook aangehouden in de [EnergieVisie 2030](#) met als uitgangspunt een bedrijfszekere, betaalbare energievoorziening waarin duurzaamheid centraal staat.

Energie-efficiëntie

Maatregelen die in de afgelopen jaren hebben bijgedragen aan energie-efficiëntie zijn:

- Energiemanagement, geborgd in de lijn.
- Energie-efficiëntieplannen. De aanleg van een warmte-koudeopslag (WKO)-ring op Wageningen Campus was een resultaat van het plan voor 2017-2020.
- De incentive energie: de WUR-organisatieonderdelen zijn budgetverantwoordelijk voor energie, waardoor meer inzicht is in het eigen energieverbruik en energiebesparing wordt gestimuleerd.
- Naast de wettelijke eisen zijn de ambities voor energie en duurzaamheid in het Algemeen Technisch Programma van Eisen (ATPvE) voor nieuwbouw- en renovatieprojecten vastgelegd. Doel is dat een verbetering van de energieprestatie in alle bouwprojecten wordt meegenomen.
- Inkoop van 100% groene windenergie (Certifië geregistreerd).

Energietransitie

Belangrijk element in de energietransitie bij WUR is de de WKO-ring (aanleg gestart in 2020), als uitbreiding van het bestaande WKO-net op Wageningen Campus. In de komende jaren zal duidelijk worden hoeveel gas de WUR met de aanleg van de ring heeft bespaard. Samengewerkt wordt met de Energy Alliance, een netwerk van WUR-medewerkers die aan het thema energie werken. Doel is integrale samenwerking onderling en met lokale stakeholders.

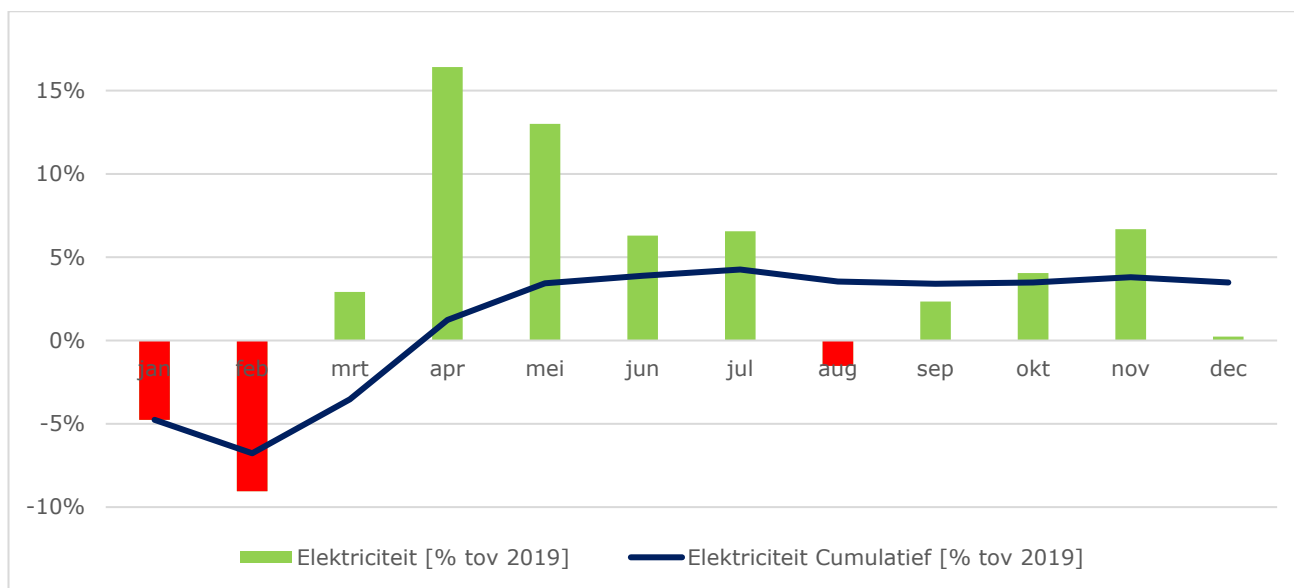
WUR haakt in [VSNU-verband](#) en via de gemeente Wageningen (zie [Wageningen Klimaatneutraal](#)) aan bij de landelijke en regionale klimaatakkoorden ([RES Foodvalley](#)), zoals het afbouwen van het gebruik van aardgas en CO₂-reductie en meer opwekking van duurzame energie op onze gronden.

Energiebesparing

De gevolgen van de coronapandemie maakten van 2020 een vreemd en moeilijk te vergelijken energiejaar. Tijdens de eerste lockdown in maart liep met name het elektriciteitsgebruik bij sommige organisatieonderdelen spectaculair terug. Dit beeld veranderde toen in de zomer de ventilatie overal preventief op vol vermogen werd geschakeld. Dit effect is terug te zien in figuur 4-3. Ondanks de mindere personele bezetting als gevolg van de coronamaatregelen werden de panden regulier verwarmd en gekoeld.

Voor de panden die vallen onder de MJA3 is in 2020 5,6% minder energie gebruikt t.o.v. 2019. Dit is exclusief de correctie voor klimaatinvloeden op koeling en verwarming. Gecorrigeerd voor klimaatinvloed was de besparing 6,5%. Hiermee wordt voldaan aan de MJA-3 doelstelling van jaarlijks 2% reductie. Voor alle panden is 2,1% minder energie verbruikt t.o.v. 2019. Het energieverbruik is weergegeven in [tabel 4-5](#). Een meer uitgebreider overzicht geeft [bijlage B3.4](#)

Figuur 4-3 Verschil in maandelijks en cumulatief elektraverbruik 2020 t.o.v. 2019. Negatieve waarden zijn een toename in verbruik t.o.v. 2019

Opwekking duurzame energie

In 2020 werd van het totale energiegebruik van WUR 122% duurzaam opgewekt (zie tabel 4-6). De windturbines in Lelystad hebben in 2020 ruim 70 miljoen kWh opgewekt. Door gunstige windomstandigheden was dit meer dan in voorgaande jaren. Het aantal zonnepanelen, o.a. op daken van Wageningen Campus, is in 2020 opnieuw fors gegroeid. Omdat nog niet alle panelen op de energiemeters zijn aangesloten is de in tabel 4-6 weergegeven opbrengst een onderschatting.

Energiemonitoring

De verbruikscijfers van elektriciteit, aardgas, warmte, koude worden van alle WUR-gebouwen en installaties gemeten en geregistreerd in het centrale monitoringsysteem Erbis. Van de aansluitingen van elektriciteit, aardgas en water wordt dagelijks gevalideerde meetdata aangeleverd door de gecertificeerde meetbedrijven. Voor interne toerekening naar gebouwniveau en gebruikersniveau worden eigen tussenmeters gebruikt. Van een groot

deel van de meters worden dagelijks meetdata via de gebouwbeheersystemen ingelezen in Erbis. Van de resterende meters worden maandelijks de meterstanden handmatig opgenomen. Wanneer het plaatsen van een meter niet mogelijk is, wordt een toewijzing gemaakt op basis van de verdeling (m²) uit de huisvestingsrekening. De verbruikscijfers zijn te raadplegen via het [Erbis dashboard](#).

Energiegebruik ICT

Ook het energiegebruik van informatie- en communicatietechnologie (ICT) wordt gevolgd. In 2020 gebruikten de datacentra bijna 2 miljoen kWh. In 2019 was dit verbruik 1,83 miljoen kWh. De stijging komt vooral door een flinke groei van het aantal servers voor eigen gebruik en voor samenwerkingstrajecten met (externe) partners. In de gebouwen is naar schatting 3,75 miljoen kWh gebruikt voor ICT-doeleinden. In totaal is hiermee ca. 5,7 miljoen kWh energie gebruikt voor ICT. Het energiegebruik ICT van WUR is ca. 11% van het totale elektriciteitsgebruik (zie tabel B3-1 in bijlage B3.1).

Tabel 4-5 Energiegebruik en energieprestatie WUR van het referentiejaar 2005 en 2017-2020*

Jaar	2020	2019	2018	2017	2005
Elektriciteit (kWh)	46.990.737	50.401.138	50.385.528	51.558.971	59.581.768
Gas (Nm ³)	5.020.796	5.141.970	5.362.499	5.477.413	11.031.812
Primair (GJ)	581.825	616.354	623.193	637.391	886.033
CO ₂ (ton)	8.994	9.211	9.606	9.812	53.598
Energieprestatie		% 2020 t.o.v. 2019		% 2020 t.o.v. 2005	
Elektriciteit (kWh)		-6,8%		-17%	
Gas (Nm ³)		-2,4%		-53%	
Primair (GJ)		-5,6%		-31%	
CO ₂ (ton)		-2,4%		-83%	

* Exclusief het verbruik van derden en studentenhuysvesting. Om de vergelijking tussen verschillende jaren beter te kunnen doen, wordt gecorrigeerd voor klimaatinvloeden. Voor de correcties voor koeling en verwarming worden de cijfers gebruikt die jaarlijks door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) worden aangereikt.

Tabel 4-6 Duurzame energieopwekking door WUR in 2018-2020 (in Primair GJ)

Bron	2020	2019	2018	Eenheid
Windturbines Lelystad*	642.007	598.371	563.100	GJ
WKO Wageningen Campus	50.344	55.538	79.798	GJ
Zonnepanelen	16.967	12.017	4.736	GJ
Bio-Warmte/krachtkoppeling			29.419	GJ
Totaal	709.327	665.926	677.052	GJ
Energiegebruik	581.825	616.354	623.193	GJ
% duurzame opwekking t.o.v. totaal energiegebruik	122%	108%	106%	

* Betreft de drie windmolenparken in Lelystad in eigen beheer van WUR. De testsite voor windmolens, ook in Lelystad op gronden van WUR, is niet meegerekend.

Geluid

In 2014 heeft de gemeente Wageningen een geluidsvisie en het bestemmingsplan "Geluidruimteverdeling Wageningen Campus e.o." opgesteld. Dit biedt omwonenden de zekerheid dat de geluidsbelasting niet meer zal worden dan het nu is, terwijl er flexibiliteit en duidelijkheid op het gebied van de verdeling van geluidruimte is gecreëerd voor de betreffende bedrijven binnen dit gebied, waaronder Wageningen University & Research. Beide documenten worden gebruikt als kader bij de ontwikkeling van de Business Strip, aan de zuidelijke rand van Wageningen Campus, tussen Bornsesteeg en Mansholtlaan.

WUR toetst systematisch de akoestische consequenties van (toekomstige) wijzigingen in de bedrijfsvoering (inclusief gebouwen en activiteiten) van Wageningen Campus en De Dreijen. In 2020 zijn de volgende projecten akoestisch doorgerekend:

- Vervangen koelmachine op dak Radix-MidOost (Campus, perceel 20);
- Actualisatie en kleine verbouwing Impulse (Campus, perceel 12).

Behalve toetsing aan de vergunningsvoorschriften voor geluid worden projecten sinds mei 2014 ook getoetst aan de perceelwaarden uit het bestemmingsplan "Geluidruimteverdeling Wageningen Campus e.o.".

De in 2020 opgestelde geluidsrapporten geven aan dat Wageningen Campus aan de geldende geluidsvoorschriften kan voldoen, mits er een aantal aanvullende voorzieningen in de vorm van bronmaatregelen of afscherming wordt getroffen. Het treffen van voorzieningen is onderdeel van het bouwproject cq. de activiteit. Bij oplevering nieuwbouw wordt een opleveringscontrole uitgevoerd waarbij de gerealiseerde bronnen worden gemeten. Zo wordt getoetst of de werkelijke situatie voldoet aan de uitgangspunten voor aanvang bouw.

Inkoop

WUR volgt bij aanbestedingen de geldende wet- en regelgeving op inkoopgebied en de beginselen proportionaliteit, objectiviteit, non-discriminatie en transparantie. Naast de geldende wet- en regelgeving kent WUR een [eigen inkoopbeleid](#). De duurzaamheidscriteria van de Rijksoverheid, zoals gepubliceerd op [mVICriteria.nl](#), worden zoveel mogelijk toegepast.

Bij elke aanbesteding worden zo mogelijk aanvullende criteria gehanteerd, zoals internationale sociale voorwaarden. Inkoopers van WUR attenderen de interne opdrachtgevers op de verschillende mogelijkheden die

ingezet kunnen worden tijdens het inkoopproces en in de contractperiode. Ook kan het duurzaamheidspanel, bestaande uit ongeveer 60 medewerkers en studenten worden geraadpleegd. In 2020 heeft MVI een extra impuls gekregen door de taak "kennisverwerving en ontwikkeling van MVI" als specialisme te beleggen bij één van de inkopers.

Indien een leverancier zich niet houdt aan de gemaakte afspraken over duurzaamheid en MVO, spreekt WUR de leverancier hierop aan. WUR werkt volledig digitaal in het inkoop- en het bestelproces. Leveranciers worden gestimuleerd facturen digitaal in te dienen. Aangezien het om grote aantallen orders en facturen gaat, wordt er aanzienlijk minder papier, tonercartridges en postvervoer gebruikt.

Mobiliteit

In de [Mobiliteitsvisie 2030](#) ligt de nadruk op het stimuleren van duurzame vervoersopties zoals fietsen en het openbaar vervoer en het ontmoedigen van reizen per auto of vliegtuig. Ook wil WUR alle vervoersopties zo veel mogelijk verduurzamen. De doelen van de mobiliteitsvisie zijn uitgewerkt in een uitvoeringsagenda met concrete maatregelen, o.a. het stimuleren van het gebruik van openbaar vervoer voor dienstreizen binnen Nederland en naar dichtbijgelegen bestemmingen in Europa, het faciliteren en stimuleren van gebruik van videoconferencing mogelijkheden, het stimuleren van de fiets voor het woon-werkverkeer en inzet van elektrische voertuigen.

De speerpuntprojecten in 2020 waren de aanscherping van het beleid voor dienstreizen binnen Europa en de invoering van Mobility as a Service (MaaS).

Dienstreizen: de WUR-reischeck

In het beleid voor dienstreizen binnen Europa gaat WUR een stap verder dan een advies om zo veel mogelijk met het openbaar vervoer te reizen. Korte vliegtrips worden actief ontmoedigd en het boeken van een treinreis wordt makkelijker gemaakt. Treinreizen moet de standaard worden voor bestemmingen binnen Europa met een reistijd van minder dan 6-8 uur. Dit is beschreven in het document 'Dienstreizen: trein- en vliegbeleid'. Om het beleid aan medewerkers uit te leggen is in maart 2020 de WUR-reischeck gelanceerd met adviezen over duurzaam reizen. De invoering van het aangescherpte beleid en de WUR-reischeck viel echter samen met het begin van de coronacrisis, waardoor het niet mogelijk is om

Klimaatadaptieve omgeving

Het onderwerp Klimaatadaptieve omgeving is met stip binnengekomen op de MVO-agenda: vooral studenten vinden dit een heel belangrijk onderwerp. In 2020 is in samenwerking met verschillende wetenschappers van de WUR een opzet gemaakt waarmee in 2021 stresstest zal worden uitgevoerd op Wageningen Campus. Hierbij zullen door middel van een ACT-project ook studenten worden betrokken.

Lucht

Op het gebied van luchtmissies zijn reguliere werkzaamheden uitgevoerd.

Sustainable Business Travel Award

In 2020 werd de [Sustainable Business Travel Award](#) uitgereikt door de Nederlandse Associatie voor Travel Management (NATM) aan Rolf Heling, contractmanager Reizen en locatiemanager. WUR werd voorgedragen door andere organisaties vanwege de aanpassingen in het reisbeleid op het gebied van verduurzaming, met name het stimuleren van dienstreizen met de trein in plaats van met het vliegtuig.

aan te geven wat het effect van dit beleid is geweest in het afgelopen jaar.

Mobility as a Service

In 2020 heeft WUR een overeenkomst gesloten met een leverancier van MaaS-oplossingen. Dit was de start van de invoering van Mobility as a Service bij WUR, ter vervanging van bedrijfswagens en de contracten voor huurauto's. En, om reizen met verschillende vervoersmiddelen zoals openbaar vervoer en deelfietsen makkelijker te maken door gebruik te maken van een platform (of app). Medewerkers kunnen via het platform een elektrische deelauto reserveren. In 2020 werd de eerste hub met 20 laadpunten voor elektrische deelauto's gerealiseerd. Met een stappenplan wordt het [Mobility as a Service](#) concept in de komende jaren uitgebreid met deelfietsen, toegang tot openbaar vervoer en deelname van bedrijven en organisaties in de buurt. Uiteindelijk zal ook privégebruik van de deelauto's en -fietsen mogelijk zijn.

Online en remote werken

Dienstreizen met de auto en het vliegtuig willen we ontmoedigen, ten gunste van reizen met het openbaar vervoer. Bovendien wordt ingezet op de vraag: Is het nodig om te reizen? Dit is dan ook de eerste vraag van de WUR-reischeck: 'Zijn er andere opties dan fysiek aanwezig zijn?'. WUR biedt verschillende online mogelijkheden, zoals videoconferencing, webinars en werken met Skype for Business. Geëxperimenteerd wordt met e-conferences. Voor het Sustainable Development Solutions Network zijn bijvoorbeeld verschillende [e-conferences](#) georganiseerd. Door de coronamaatregelen werd Microsoft Teams in 2020 versneld ingevoerd en werd gewerkt aan een beleid voor remote working (invoering in 2021).

Openbaar vervoer

De coronamaatregelen hadden grote gevolgen voor het reizen met het openbaar vervoer. Medewerkers hebben door het (grotendeels) thuiswerken nauwelijks gebruik gemaakt van het OV voor woon-werkverkeer en dienstreizen. Omdat het onderwijs voor een groot deel online was reisden de studenten ook aanzienlijk minder met het OV.

In 2020 reden er minder bussen over Wageningen Campus, in combinatie met minder zitplaatsen per bus. Vanuit WUR is bij de vervoerder en provincie aangedrongen op het in standhouden van de busverbindingen op de campus. Eind 2020 was de bus frequentie weer redelijk op peil. De bereikbaarheid van de campus met het openbaar vervoer zal in de komende jaren speerpunt blijven van het duurzame mobiliteitsbeleid. Verwachting is dat (zodra het weer kan) meer directe busverbindingen worden gerealiseerd, o.a. de directe busverbinding van ICE-station Arnhem Centraal naar Wageningen Campus (Rijnlijn).

Fietsen

- De kwaliteitsslag fietsenstallingen op Wageningen Campus is in 2020 afgerond. In de fietsenstallingen zijn verouderde fietsrekken vervangen en is meer ruimte gecreëerd voor bijzondere fietsen (bakfietsen, elektrische fietsen, e.d.). Ook werden extra oplaadpunten voor elektrische fietsen geplaatst.
- De pilot E-bike2WUR is in 2020 voortgezet: medewerkers kunnen twee weken lang een e-bike of speed pedelec gebruiken voor het woon-werkverkeer. Vanaf de start hebben ca. 150 medewerkers een elektrische fiets uitgeprobeerd.
- In 2020 is de termijn van de Optare fietsregeling (WUR's fietsplan vanuit de BKR-regeling)

aangepast van drie naar vijf jaar waardoor het te besteden bedrag hoger is (max. 2.500 euro).

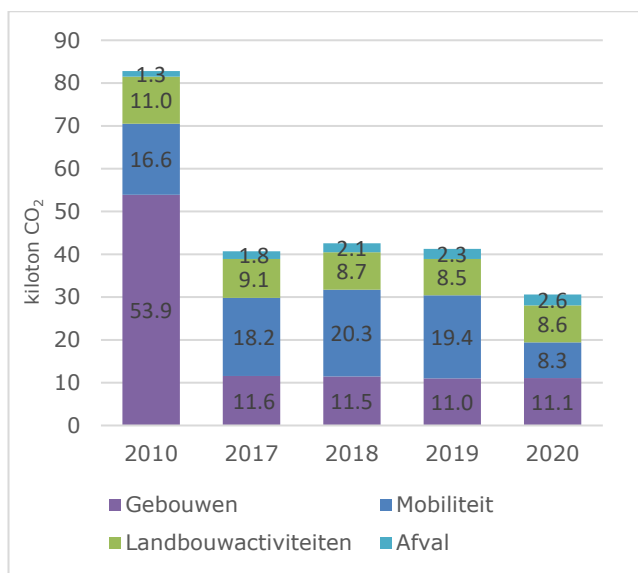
- WUR was betrokken bij het ontwikkelen van een snelfietsroute, op het veel gebruikte traject van Ede, Station Ede-Wageningen en Bennekom, naar Wageningen Campus.
- WUR heeft zich op 5 november 2020 gecommitteerd aan de Fietsmissie Hoger Onderwijs van het Ministerie van Infrastructuur en Water Management. Met deze missie willen we het aantal medewerkers dat met de fiets naar WUR komt verhogen met 10%.

Elektrisch vervoer

Inmiddels rijden bij de afdelingen IT en TIB van het Facilitair Bedrijf enkele full electric bestelauto's op Wageningen Campus rond. Ook de leverancier van de groendiensten gebruikt verschillende elektrische voertuigen. Vanwege het nieuwe contract voor de MaaS mobiliteitsdiensten werd de realisatie van een laadplein voor de elektrische deelauto's voorbereid. Ook werd onderzocht of het wenselijk is om het aantal laadpunten voor auto's uit te breiden. Op Wageningen Campus zijn in totaal 24 laadpunten voor elektrische auto's (locaties zijn aangegeven op de [campusplattegrond](#)). Door de coronapandemie is ten opzichte van voorgaande jaren in 2020 minder gebruik gemaakt van de laadvoorzieningen. Eigenaren van elektrische auto's maakten 2.392 keer gebruik van de oplaadpunten (in 2019: 4.817) en daarbij werd in 29.362 kWh geladen (in 2019 was dit 51.206 kWh). Ook in fietsenstallingen bij diverse gebouwen zijn oplaadpunten voor elektrische fietsen/scooters aanwezig.

Mobiliteit in de CO₂-footprint

Ambitie uit de mobiliteitsvisie is het verminderen van de CO₂-emissie van al het vervoer van WUR met jaarlijks minimaal 2%. Om dit te meten worden het woon-werkverkeer en de dienstreizen met openbaar vervoer, auto en vliegtuig zo veel mogelijk gemonitord. De emissie wordt berekend in de jaarlijkse CO₂-footprint. Vergeleken met het basisjaar 2010 kregen de vervoersbewegingen een steeds groter aandeel in de footprint, zie figuur 4-4. Dit betreft vooral de CO₂-emissie van de vliegtrips en het woon-werkverkeer met de auto. De coronapandemie heeft een groot effect gehad op het aandeel mobiliteit in de CO₂-footprint van 2020. Door het (grotendeels) wegvallen van het vliegverkeer en minder vervoersbewegingen per auto zorgde mobiliteit voor een aandeel van 27% in de footprint, in 2019 was dit 47%. De uitstoot door mobiliteit was 57% lager dan in 2019. Zie ook de paragraaf 'CO₂ footprint'.

Figuur 4-4 Aandeel CO₂-emissies van mobiliteit in de CO₂ footprint, 2017-2020 en referentiejaar 2010

Mobiliteitsmeting

Om een beter inzicht te krijgen in het reisgedrag van medewerkers en studenten werd in het najaar van 2019 een mobiliteitsmeting uitgevoerd. Naast vragen

over het woon-werkverkeer is ook gepeild hoe tevreden men is over vervoersopties, parkeermogelijkheden, bereikbaarheid, dienstreizen alternatieven. De rapportage volgde in 2020. Uitkomsten van deze 2-meting (voor WUR als geheel): voor het woon-werkverkeer kiest 49,5% van de medewerkers voor de fiets als hoofdvervoermiddel. 40% reist met een auto naar het werk (36% rijdt zelf, 3% rijdt samen en 1% elektrisch). Van de medewerkers gaat 6% met de trein en/of bus. Van de studenten fietst 59% naar de studieplek, gaat 27,2% met het openbaar vervoer en 7,7% met de auto.

Ongeveer de helft van de medewerkers (50,7%) geeft aan niet op dienstreis te gaan. Van de medewerkers die wel op dienstreis gaan, maakt de grootste groep (18,5%) 2-4 keer per maand een dienstreis. 15,4% geeft aan 1x per jaar op dienstreis te gaan. Voor 49,1% van de dienstreizen werd het OV gebruikt. In 47,5% van de gevallen wordt voor dienstreizen een auto gebruikt. 28,8% van de medewerkers geeft aan één of meer dienstreizen met het vliegtuig te hebben gemaakt. Gemiddeld maken zij per jaar 2,7 vliegtrips.

Onderzoek conform wetgeving

Biologische veiligheid

Per 1 maart 2015 is het Besluit en Regeling ggo 2013 van kracht. Voor het 'ingeperkt gebruik' van niveau I en II-k is de vergunningsplicht vervangen door een kennisgevingsplicht. Gebruikers voeren zelf een risicobeoordeling uit en bepalen welke aanvullende voorschriften van kracht zijn voor het werken met genetisch gemodificeerde organismen (ggo's). Voor de overige inperkingsniveaus worden vergunningen afgegeven vanaf risico-inschalingsniveau IIIv. Op niveau III ingeschaalde werkzaamheden zijn alle activiteiten in (uitbreidings)vergunningen opgenomen in de GMO database (GRiMaS).

Ongeveer 20 uitbreidingen van activiteiten met ggo's van niveau I zijn door de Biologische Veiligheidsfunctionaris (BVF) voorzien van een risicobeoordeling in de GRiMaS. Een groot aantal Verantwoordelijk Medewerkers en Onderzoekers zijn betrokken geweest bij de interne audits voor het werken met ggo's en actualiseren van de kennisgevingen. De niveau II leden van alle PSG-vergunningen (Regeling ggo 2003) zijn in 2019 en 2020 stapsgewijs ingedeeld in groepen van gelijk risico. Daartoe zijn alle PSG-brede kapstok aanvragen

voor niveau II kennisgevingen ingediend bij Bureau GGO. Met de Onderzoekers en Verantwoordelijk Medewerkers is zorgvuldig afgestemd welke activiteiten in 'kapstok' aanvragen moet worden opgenomen. Deze (informatie)vraaggesprekken zijn tevens ggo-audits om te checken of alle activiteiten en voorgenoemde activiteiten zijn gemeld aan de BVF.

GRiMaS, de web based database voor ggo-risico managementsysteem, is in 2020 in de testfase gekomen en zal de MS Access 'stand alone' GMO database stap voor stap gaan vervangen. Bureau GGO en de Inspectie Leefomgeving en Transport hebben de ingebouwde risicobeoordeling goedgekeurd als vervanging van standaardformulieren van Bureau GGO. Hierdoor is het aantal administratieve handelingen vereenvoudigd, verminderd en deels geautomatiseerd. Het frame van de tabellen en de vele koppelingen is dit jaar getest door de ICT-afdeling van UMCG (Groningen) samen met WUR FB-IT. De gebruikerslicenties zijn in 2020 door de juristen gereed gemaakt en worden ondertekend bij oplevering van GRiMaS.

Dierproeven

WUR onderkent dat dierproeven in specifieke gevallen wetenschappelijk en maatschappelijk relevant zijn. We onderschrijven de Code Openheid Dierproeven van de Vereniging van Universiteiten (VSNU). Daarmee heeft WUR zich gecommitteerd om transparant te zijn over de uitgevoerde dierproeven en zetten wij ons in voor een niet vrijblijvende dialoog over dierproeven. WUR doet jaarlijks verslag over [dierproeven](#).

Genetische bronnen (Nagoya protocol)

Op het werken met genetisch materiaal is wet – en regelgeving van toepassing en dient men te beschikken over de vereiste documenten. Het Nagoya protocol gaat over de toegang tot genetische bronnen en de verdeling van voordelen die voortvloeien uit het gebruik van deze bronnen. De NVWA is in Nederland aangewezen als controle autoriteit op naleving van het Nagoya Protocol.

In 2019 en 2020 is door de NVWA bij zowel Wageningen Universiteit als Wageningen Research een digitale inspectie uitgevoerd op de implementatie van het protocol binnen WUR. Bij de verschillende kennisseenheden zijn voorlichtingsmiddagen georganiseerd en per leerstoelgroep (WU) en business unit (WR) is een inventarisatie van aanwezig materiaal uitgevoerd. Voor een te ontwikkelen uniform registratiesysteem zijn de al beschikbare systemen binnen WUR geïnventariseerd. Door PSG is een tijdelijk voor implementatie binnen WUR van het Nagoya Protocol voor de komende 4 jaar opgesteld (goedgekeurd in 2020) en werd een beleidsplan voorbereid.

Quarantaine materialen

Voor het mogen werken met quarantaine geclassificeerde materialen heeft de NVWA in 2019 R&D Fyto vergunningen verleend aan de Sciences Groups ESG en PSG (locaties Wageningen en Bleiswijk). In 2020 zijn meerdere aanvragen voor uitbreidingen van handelingen en activiteiten met quarantaine materialen ingediend. Ook is de uitbreiding van de oplevering van de nieuwbouw van Unifarm kassencomplex 'Afdeling Serre Red' met BPG-II en BPG-III ingeperkte kasruimten door de NVWA beoordeeld, goedgekeurd en zomer 2020 in de vergunning opgenomen.

De vereisten uit deze vergunningen, zijn afgestemd met de Quarantaine Verantwoordelijk Medewerkers, BVF-en en Bedrijfsleiders van Unifarm, zoals:

- Procedures conform de NVWA Fyto-eisentabel versie 4.1 en hoger zijn aanwezig.
- Alle aanstellingen en proefplannen zijn up-to-date.
- Medewerkers die werken met quarantaine materialen zijn voorgelicht over de eisen.
- Regelmatige inspecties van Q-laboratoria en -kascompartimenten worden uitgevoerd door bedrijfsleiders en hoofd Unifarm en de BVF-en.

Het (milieu)veilig werken met en het importeren en exporteren van ggo's en quarantaine materialen staat en valt met goede communicatie over de complexe regelgeving. Om die reden is een herstart gemaakt met het schrijven van een script voor de e-learning module 'Veilig werken met biologische agentia' als één van de basisveiligheidsmodules van het WUR-programma voor voorlichting, onderricht & toetsing. In 2020 is het interne toezicht door de BVF aangescherpt. Het opvolgen van de veiligheidsvoorschriften door de onderzoekers en studenten is bij PSG sinds 2018 onderdeel van de managementbeoordeling door de directie middels een 'dashboard'. Bij ESG verloopt deze beoordeling volgens de ISO 9001 kwaliteitsmanagement en de ISO 14001 milieumanagement normen. Met deze instrumenten kunnen directies van PSG en ESG snel zien of de milieu- en bioveiligheidsvoorschriften nauwlettend worden opgevolgd.

Stralingshygiëne

WUR heeft voor de organisatieonderdelen die gebruik maken van radioactieve stoffen en toestellen een complexvergunning volgens de Kernenergiewet (KEW). De algemeen coördinerend stralingsdeskundige rapporteert jaarlijks over de uitvoering van het straling hygiënisch beleid aan de raad van bestuur van WUR en aan de overheidsinstanties die belast zijn met het toezicht op de stralingsveiligheid. In het kader van de Kew-complexvergunning zijn op alle locaties inspecties uitgevoerd waarbij is nagegaan of werd voldaan aan de limieten voor lozingen naar het milieu (water en lucht).

Stikstofdepositie

Sinds de PAS-uitspraken van de Raad van State van 29 mei 2019 staat de stikstofproblematiek ook bij de bedrijfsvoering van WUR sterker op de kaart. Voor de verlenging van tijdelijke bestemmingsplanonthefingen voor studentenhuysvesting op De Drieyen en aan de Haarweg 10 zijn in 2020 stikstofdepositieberekeninge uitgeoerd. Deze projecten konden doorgang vinden omdat de deposities onder de grens van 0,005 mol/ha bleven.

Bij de revisie van milieuvergunningen zijn met AERIUS-berekeningen ook de stikstofdepositie van bestaande locaties (bijv. WBVR in Lelystad) in kaart gebracht. In 2021 zal meer duidelijkheid moeten komen over hoe om te gaan met bestaande situaties waarbij de stikstofdepositie boven de grens van 0,005 mol/ha uitkomt.

Water

Het totale waterverbruik is in 2020 gedaald (12%) ten opzichte van 2019. Dit geldt voor alle locaties, met uitzondering van de locaties van WBVR en Wageningen Livestock Research waar juist meer water is verbruikt voor de dierverblijven door de warme zomer van afgelopen jaar. De daling is vooral te zien in de onderwijsgebouwen en de kantoorgebouwen. Dit is te verklaren doordat het onderwijs en het kantoorwerk voor het grootste deel thuiswerk is geworden vanaf maart 2020. Het waterverbruik 2020 van de gebouwen en installaties van WUR is weergegeven in Tabel 4-7 en bijlage B3.5.

Afvalwater

Bij diverse locaties in Wageningen en Lelystad worden regelmatig steekmonsters van het afvalwater genomen en geanalyseerd. In 2020 is vanwege de coronamaatregelen de lozingssituatie anders dan anders. Voor een aantal gebouwen is daarom de monsternamerequentie verlaagd. Bij drie steekmonsters is een overschrijding van de lozingsnorm geconstateerd. Alle overschrijdingen zijn onderzocht en er zijn maatregelen getroffen om herhaling te voorkomen. Hierover is gerapporteerd aan de betreffende omgevingsdiensten en waterschappen.

Tabel 4-1 Waterverbruik en prestatie WUR van het referentiejaar 2005 en 2018-2020

Jaar	2020	2019	2018	2005
Leidingwater (m ³)	134.820	156.084	167.062	234.503
Bronwater (m ³)	17.584	19.666	27.711	139.518
Prestatie	% 2020 t.o.v. 2005	% 2019 t.o.v. 2005	% 2018 t.o.v. 2005	
Leiding (%)	-43%	-33%	-29%	
Bron (%)	-87%	-86%	-80%	

5 Compliance

5.1 Milieuvergunningen

De verschillende organisatieonderdelen zijn verspreid over 26 verschillende locaties en geclusterd in complexen waarvoor milieuvergunningen zijn verleend. De verschillende vergunningen voor de WUR-complexen en locaties worden toegelicht in bijlage 4.

In 2020 speelde op complexniveau het volgende:

- *Lelystad WUR-complex*: De locatie Edelhertweg 1 is in 2020 gesloopt. Vanwege de verwachte inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2022 zal de Koepelvergunning in 2021 niet meer worden herzien.
- *Lelystad overig*: Na realisatie en in gebruik name van de nieuwbouw van WBVR (Houtribweg 39) is in 2020 de revisie van de Wabo-milieuvergunning voorbereid. De aanvraag voor de nieuwe vergunning is vanwege het nieuwe stikstofbeleid vertraagd en zal in 2021 worden ingediend.
- *Bleiswijk Glastuinbouw*: Vanwege het ontbreken van relevante informatie is de ingediende aanvraag voor een nieuwe vergunning eind 2019 buiten behandeling gesteld door de Milieudienst Rijnmond. Een herziene aanvraag wordt in 2021 ingediend.
- *Wageningen Campus*: Besluit GGO 2013 stelt nieuwe eisen aan de milieuvergunning voor inrichtingen die met ggo's werken. Gewerkt is aan een deelrevisie om te voldoen aan de actualisatieplicht van het besluit.

5.2 Kwaliteitssystemen

Alle organisatieonderdelen werken volgens de wettelijke richtlijnen. De borging van taken van processen ten aanzien van milieu kunnen belegd en geborgd worden via een gecertificeerd kwaliteitssysteem. De organisatieonderdelen zijn echter vrij om te bepalen of en in hoeverre ze met een dergelijk systeem werken. De eigen cultuur van het onderdeel en de wensen of verwachtingen van medewerkers of klanten kunnen bepalend zijn voor de keuze voor een (gecertificeerd) kwaliteitssysteem. Tabel 5-1 geeft een overzicht van de systemen die bij verschillende onderdelen van WUR in gebruik zijn.

5.3 Borging

Om te blijven voldoen aan wet- en regelgeving is het van belang wijzigingen in wet- en regelgeving structureel bij te houden. Wijzigingen die relevant zijn voor WUR worden maandelijks vrijgegeven in Pharius,

een online applicatie van Borger & Burghouts. In 2020 is door de werkgroep Compliance een werkwijze ontwikkeld om deze wijzigingen in wet- en regelgeving te beoordelen en indien nodig te implementeren in de organisatie. WUR is hiermee aantoonbaar compliant wat betreft het actueel houden van het register van eisen op basis van wet- en regelgeving op het gebied van arbo en milieu.

In 2020 is in samenwerking met de stralingsbeschermingseenheid de borging van wet- en regelgeving voor ioniserende straling vastgelegd in Pharius. Ook is een begin gemaakt met het vastleggen van de borging van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). Medewerkers van de KAM-kolom hebben Pharius trainingen gevolgd.

5.4 Interne en externe audits

Het organiseren en uitvoeren van in- en externe audits geeft inzicht in het voldoen aan wet- en regelgeving per organisatieonderdeel en voor WUR als totaal. In 2020 zijn interne audits gehouden door de FB-sectie Veiligheid & Milieu of de organisatieonderdelen zelf. Het gaat daarbij om (interne) controles voor vergunningen en (ISO)certificeringen, maar ook om thema's als energiezorg, biologische veiligheid en straling. Ook zijn handhavingscontroles uitgevoerd door het bevoegd gezag en externe audits van de kwaliteitssystemen van de organisatieonderdelen (zie Tabel 5-1) door certificerende instellingen. Aanvullend wordt onder meer verslag gedaan aan het bevoegd gezag in het duurzaamheidsverslag, het e-MJV voor het MJA-3 convenant, de rapportage in het kader van de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED) en het jaarverslag stralingshygiëne.

Het bevoegd gezag heeft omwille van de beperkingen die volgen uit de maatregelen ter bestrijding van het coronavirus geen handhavingscontroles uitgevoerd gedurende 2020.

In 2020 zijn geen significante boetes of sancties opgelegd voor milieuovertredingen. WU en WR zijn niet vermeld door het Nationaal Contact Punt (NCP) als een overtreder van de OESO-richtlijnen.

5.5 Klachten en incidenten

Klachten en incidenten worden centraal geregistreerd, inclusief een probleemanalyse, opvolging en de maatregelen om de directe gevolgen te verminderen en te voorkomen. Indien noodzakelijk worden klachten en/of incidenten gemeld aan het bevoegd gezag.

WUR maakt voor het melden van incidenten gebruik van een incidentenmonitor. In 2020 zijn hierin vijf milieu-incidenten gemeld, een hiervan betreft een milieu-incident met genetisch gemodificeerde organismen. Daarnaast is er een formele klacht binnengekomen. De milieu-incidenten en klacht worden in bijlage 5 toegelicht.

Tabel 5-1 De kwaliteitssystemen in gebruik bij de organisatieonderdelen

Organisatie Onderdeel	Systemen	Toelichting
AFSG	ISO 17025	In wording (accreditatie testen) voor op te richten onderdeel WFBR testing services
ASG	ISO 9001	Voor WMR, WBVR en WLR; WOTs CGN en CVO
	ISO 17025	Voor WBVR accreditatie testen; voor WMR geaccrediteerd laboratorium (scope L097)
	ISO 17043	Voor WBVR, accreditatie rondzendoefeningen.
	AAALAC	Voor WBVR Dierwelzijn (DB)
	GMP	Voor WBVR Batchcontrole
ESG	ISO 9001	Voor WENR en de WOT N&M
	ISO 14001	ESG-breed
	ISO 26000	ESG-breed (MVO)
	ISO 31000	ESG-breed
	ISO 17043	WEPAL (WU), accreditatie rondzendoefeningen
PSG	ISO 9001	Voor proefbedrijven Unifarm en Bleiswijk en WOT CGN PGR.
	HACCP	Voor proefbedrijf Lelystad
	GLOBAL-GAP	Voor proefbedrijven van Open Teelten
	SKAL	Voor Unifarm; biologisch deel
	VVAK	Voor Unifarm; Zetmeelaardappelen, Suikerbieten, en Granen, Zaden en Peulvruchten
SSG	ISO 9001	Voor onderdeel WEER, WCDI en WOT CEI
WFSR	ISO 17025	Accreditatie testen
	ISO 17043	Accreditatie rondzendoefeningen

6 Resultaten WUR-organisatieonderdelen

6.1 Agrotechnology & Food Sciences Group (AFSG)

Energie

AFSG heeft energiejaarplannen opgesteld voor 2019 en 2020. Hierin zijn concrete maatregelen opgenomen om jaarlijks een 2% absolute energiereductie te bewerkstelligen. Vanwege de groei van AFSG betekent dit dat op jaarbasis ca. 4% minder energie moet worden verbruikt. In 2020:

- Werd bekend dat de in 2019 ingediende subsidieaanvraag voor het plaatsen van 970 zonnepanelen is afgewezen.
- Werd het verlichtingsplan gecontinueerd met het plaatsen van Ledverlichting in diverse kantoren en laboratoria. In plantenkweekkamers werd TL-verlichting vervangen door Ledverlichting. Dit levert een extra energiebesparing op omdat er ook aanzienlijk minder ruimtekoeling nodig is.
- Werd geïnventariseerd welke koelkasten en vriezers ouder dan 10 jaar (of leeftijd onbekend) kunnen worden vervangen,
- Is onderzoek uitgevoerd naar het toepassen van een warmtepomp in AXIS Z. De warmtepomp wordt geïnstalleerd zodra de WKO-ring op de campus gereed is.
- Is een kosten-baten analyse uitgevoerd van de optie om de luchtbehandeling in Axis Z te scheiden tussen kantoren en laboratoria. Hieruit bleek dat dit geen rendabele investering is vanwege de (buitenproportioneel) hoge investeringskosten en de lange terugverdientijd.

Afval en circulariteit

AFSG streeft naar verminderen van voedselverspilling en betere scheiding van afvalstromen. Doelstelling voor 2022 is een afvalscheidingspercentage van 75%. In alle gebouwen van AFSG wordt samengewerkt met Ecosmart voor de afvalinzameling. In 2020 is verder gewerkt aan een betere afvalscheiding.

Mobiliteit

Stimuleren van het reizen per trein in plaats van de auto en vliegtuig. Hiervoor worden actief NS-reiskaarten aangeboden bij reizen in Nederland en in omliggende landen. AFSG streefde naar 5% meer treinreizen en 5% minder vlieguren in 2020. Vanwege de coronapandemie werd in 2020 nauwelijks gereisd.

Water

Afvalwater wordt periodiek bemonsterd. In 2020 zijn geen overschrijdingen geconstateerd. Wel zijn, zoals gebruikelijk, de waarden voor koper en zink in Helix hoog (binnen de marges). De oorzaak is vermoedelijk de koperen waterleiding in combinatie met zacht water en een laag waterverbruik (uitlogen).

Vitaliteit

- Meer nadruk voor PSA in de RI&E's die we per groep uitvoeren. Hiervoor ontvangen alle medewerkers een digitale vragenlijst die wordt beoordeeld door een onafhankelijke arbeidshygiënist.
- Elke 6 weken komt het er sociaal medisch team (SMT) bij elkaar, waar leidinggevenden re-integratietrajecten en preventie kunnen bespreken en advies krijgen van bedrijfsarts, bedrijfsmaatschappelijk werk (BMW) en HR-adviseur. Ter ondersteuning van leidinggevenden zijn extra, aanvullende preventie-SMT's (1 à 2 keer per jaar) aangeboden. In 2020 was er extra aandacht vanwege de coronasituatie met een maandelijks SMT-light.
- Extra aandacht voor werkdruk. Medewerkers kregen werkdrukgesprekken aangeboden met de bedrijfsarts en/of BMW. Daarnaast werd de personele capaciteit met name voor het onderwijs uitgebreid en werden via Vital@work workshops georganiseerd over werkstress en in balans blijven. Ook op leerstoelniveau zijn op verzoek workshops gehouden door BMW en HRM. Extra ondersteuning was er voor PhD-ers voor *remote working and social interaction*. Onder begeleiding van BMW werden workshops en intervisiegroepen georganiseerd.
- AFSG sloot zich aan bij de Vital@work menukaart en team AFSG deed mee aan de Ommetjes app.

Ethisch verantwoord onderzoek

De workshop integriteit is gehouden bij alle groepen.

Ontwikkeling en training

Alle (nieuwe) medewerkers en studenten volgen verplicht het veiligheidscollege verzorgd door de afdeling Arbo, Milieu en Veiligheid (AMV). Vanwege corona is een digitale versie gemaakt van het veiligheidscollege. In deze online training zijn per onderwerp een aantal eenvoudige vragen verwerkt waarmee kan worden getoetst of de deelnemer de aangeboden training heeft begrepen.

6.2 Animal Sciences Group (ASG)

Energie

Het duurzame energiebeleid van ASG is gericht op het plaatsen van zonnepanelen, het realiseren van koel- en vrieseilanden en energie-efficiënt gebruik van ventilatie (o.a. zuurkasten). In 2020 is gestart met de uitvoering van het verlichtingsplan opgesteld voor Zodiac: er wordt zo veel mogelijk overgeschakeld naar Ledverlichting. Eind 2020 is de WUR-brede EED-audit uitgevoerd, met daarin per gebouw de wettelijk verplichte en eigen maatregelen om energiegebruik te reduceren.

Onderzoek

Na de digitale inspectie van de NVWA in 2019 naar de naleving van het Nagoya-protocol zijn de protocollen binnen ASG verder uitgewerkt. In 2020 is dit in samenwerking met Juridische Zaken bij alle afdelingen aan de orde gesteld.

Wageningen Bioveterinary Research (WBVR)

WBVR heeft in 2018 in een Strategisch Energie Masterplan vastgesteld om toe te werken naar een reductie van 50% in 2030 en naar CO₂-neutraal zijn in 2050. Voor de korte en lange termijn zijn scenario's verder uitgewerkt in een concreet tactisch werkplan. Dit plan bevat maatregelen voor:

- Het direct besparen van energie, zoals warmteterugwinning uit eigen processen.
- Energiebesparing bij geplande renovatie (bijvoorbeeld adiabatisch bevochtigen).
- Eigen opwekking (zoals een zonneveld of zonneboilers).

Bij de inventarisatie van het gas- en elektragebruik valt op dat de klimaatinstallaties (verwarming, koeling, bevochtiging en ventilatie) twee derde van het jaarlijks gas- en elektragebruik veroorzaken. Verder zijn de processen voor sterilisatie en desinfectie grote energiegebruikers. Vanwege de stoomprocessen is het

een uitdaging om dit op een verantwoorde en betaalbare wijze te verduurzamen. In de renovatieplannen is duurzaamheid als uitgangspunt meegenomen. Dit heeft geleid tot toepassing van energiezuinige bevochtiging (adiabatisch) en meer warmteterugwinning.

Wageningen Marine Research (WMR)

Bij WMR is door een student onderzoek uitgevoerd naar mogelijke duurzaamheidsverbeteringen. Hierover is gerapporteerd aan het managementteam. Ook is duurzaamheid en energiebesparing thema bij de voorbereidingen voor de (mogelijke) toekomstige huisvesting in IJmuiden.

In 2020 is een overzicht van de vergunningen opgesteld. De plannen van aanpak naar aanleiding van de algemene RI&E en de verdiepende RI&E's 'Laboratoria' en 'Omgaan met gevaarlijke stoffen' werden uitgevoerd.

Wageningen Livestock Research (WLR)

De trainingen gevaarlijke stoffen zijn uitgevoerd. Ook is de e-learning gevaarlijke stoffen beoordeeld aan de hand van het in de training geleerde. De resultaten hiervan zijn teruggekoppeld aan de interne ontwikkelaar van de e-learning ter optimalisatie van deze training.

Voor Dairy Campus is de omgevingsvergunning ingediend bij de Omgevingsdienst Friesland (FUMO). De omgevingsdienst voerde in 2020 een milieu-inspectie uit. De aandachtspunten die daaruit naar voren kwamen zijn inmiddels opgepakt of afgerond. De Milieu Effect Rapportage die hiervoor noodzakelijk was toonde geen nadelige effecten als gevolg van de bedrijfsvoering.

6.3 Environmental Sciences Group (ESG)

Green Impact

In 2020 hebben ESG-medewerkers van het Green Impact team GREEN-ESG en het ESG-management hard gewerkt aan duurzame veranderingen en verbeteringen op milieugebied op de werkvloer. Alle milieu- en duurzaamheidsthema's kwamen hierbij aan bod. Vanuit heel ESG kwamen veel ideeën bij het team binnen. Acties waren:

- Verdere verbetering afvalscheiding (tweede papierstroom).
- Het door medewerkers zeer gewaardeerde VITAL@ESG is voortgezet.
- Opstarten van "ESG at Home" met tips om in de thuissituatie (vanwege corona) energie te besparen en de tuin te vergroenen.

Energie

In de ESG-gebouwen is in 2020 energie bespaard, per medewerker is er 10% minder elektriciteit verbruikt en 20% minder verwarmingsenergie. Ingezet wordt op de aanschaf van energiezuinige apparatuur en een verlichtingsplan waarbij 100% LED wordt toegepast. Opgemerkt moet worden dat de coronapandemie ook impact had op de energiecijfers.

Afval

In 2020 is verder ingezet op het beter scheiden van onze afvalstromen. Het team GREEN-ESG heeft de effecten van het rookverbod op Wageningen Campus gemonitord en verbeterpunten onder de aandacht gebracht. Het afvalscheidingspercentage is verbeterd (van 38% naar 52%), door het gescheiden inzamelen van plastic. Opvallend is dat er 50% minder papierafval was doordat er meer digitaal gewerkt werd. Ook hier is de invloed van de coronacrisis zichtbaar.

Mobiliteit

De hoogste milieubelasting komt door het zakelijk vliegverkeer. Mede door acties van het team GREEN-ESG om medewerkers bewuster te maken van hun reisgedrag was in 2019 een dalende trend te zien in het aantal vliegreizen. Door de coronamaatregelen werden in 2020 nauwelijks vliegreizen gemaakt, waardoor niet

duidelijk is wat het effect van de bewustmakingscampagne was.

Een tweede belastende factor is het woon-werkverkeer dat vrijwel al jaren gelijk is. Er is wel een stijging in het gebruik van de fiets en het OV. Voor dienstreizen nam het gebruik van privéauto's gebruik af door de verminderde mobiliteit vanwege corona. De verwachting is dat de milieubelasting van het vervoer in de toekomst zal afnemen door het WUR-brede mobiliteitsplan in combinatie met het nieuwe *remote working* beleid van WUR.

Incidenten

Er waren in 2020 geen milieu-incidenten bij ESG.

CO₂ footprint

De belangrijkste factor in de daling van de milieubelasting in de afgelopen jaren is het steeds beter inregelen van de gebouwen. ESG berekent jaarlijks de CO₂ footprint met de Milieubarometer van de stichting Stimular. Hiervoor worden gegevens zoals energiebruik, afvalproductie en mobiliteit inzichtelijk gemaakt.

6.4 Plant Sciences Group (PSG)

Energie

In Wageningen werd op Campus Noord de WKO en het bijhorend energiecentrum aangelegd. In Bleiswijk is de demonstratiekas [KAS2030](#) volledig in gebruik. Het totale vermogen aan zonnepanelen is in 2020 uitgebreid naar 1,5 MW, na plaatsing van extra zonnepanelen bij Unifarm, OT⁴ Teelten Lelystad, NPEC en OT Randwijk. Het energiebesparingsplan van OT Randwijk is opgesteld en voorgelegd aan het bevoegd gezag. Het nieuwe kasgebouw Serre Red (in gebruik in 2021) wordt geheel voorzien van energiezuinige ledverlichting.

Afval

De papieren handdoekjes in Radix worden nu grotendeels apart ingezameld. Daardoor is er tot een kwart minder restafval.

(Afval)water

In de [KAS2030](#) in Bleiswijk wordt al het drain- en condenswater gerecirculeerd. Zo gaan geen nutriënten verloren en komen geen residuen van gewasbeschermingsmiddelen in het riool.

Flora en Fauna/Biodiversiteit

De diverse maatregelen op proefbedrijven ter ondersteuning van biodiversiteit, insecten en vogels werden gecontinueerd.

Onderzoek

Wat betreft biologische veiligheid is er strakker toezicht op de regels voor het werken met, en de import/export van, quarantaineorganismen.

Duurzaam bouwen

Op Wageningen Campus is gestart met de bouw van Radix Nova, Serre Red en het Plant Eco-phenotyping Centre volgens de BENG-principes. De nieuwbouw wordt aangesloten op de WKO.

---

⁴ OT = Open Teelten

Bijdragen aan de MVO-agenda

Onderzoek en onderwijs: PSG creëert kennis en genereert impact. Het onderzoek is gericht op duurzame plantaardige hulpbronnen voor een gezonde wereld door kennis en innovatie in de landbouw, gezonde voeding en leefomgeving. De kwaliteit van ons onderwijs wordt hoog gewaardeerd. De BSc-opleiding Plant Sciences werd in 2020 door de Keuzegids Universiteiten 2020 voor de vierde keer beoordeeld als BSc-opleiding nummer één en staat sinds 2013 in de top vier BSc-opleidingen van Nederland.

Kennis delen en verspreiden: ons doel is om impact te hebben op de samenleving door actief bij te dragen aan de behoeften en vragen uit de samenleving en waardecreatie door samen te werken met de industrie en andere belanghebbenden. PSG heeft een breed scala aan onderzoeksfaciliteiten, zowel in Wageningen als op de verschillende business unit locaties door heel Nederland. De kas- en proefboerderijen ontvangen het hele jaar door veel nationale en internationale bezoekers. Deze locaties zijn dus niet alleen onderzoeksfaciliteiten, maar ook kennisoverdracht- en valorisatiecentra.

Innovatief en uitdagend onderzoek en onderwijs: Innovatie is nodig om oplossingen te vinden en systeemtransities te maken. Om kennis te creëren over duurzame plantaardige hulpbronnen voor een gezonde wereld, is ons onderzoek en onderwijs gericht op het innoveren en integreren van kennis in agrosystemen en de (slimme) plant. Een systeembenadering staat centraal in het onderzoek, of het nu gaat om het werken op genetisch of cellulair niveau tot het boerenbedrijf en wereldwijde voedselsystemen. Onze aanpak is sterk gericht op het koppelen van het begrijpen van de basisprocessen en hoe dit wordt toegepast wordt in een *real world* setting.

Vitaliteit: PSG heeft op vier vlakken gewerkt aan het bevorderen van vitaliteit:

- a. Het programma Move@wur met het motto 'sit less, feel better' om medewerkers meer te laten bewegen. Activiteiten waren o.a. stoelyoga, ademhaling en yoga, smoveys, PauzeXpress, stability and core in Wageningen, Bleiswijk, Randwijk en Lelystad. Om afwisseling van werkhouding aan te moedigen werd gebruik van 'stabureaus', bureaufietsen en swoppers (dynamisch zitten) gestimuleerd. In Radix West zijn bordjes met de tekst om vaker de trap te nemen opgehangen.
- b. Aanpak werkstress, met workshops als High vitaliTEA voor leidinggevenden en medewerkers, Grip op je werk en grip op je email. Ook zijn er

werkstress spreekuren met het Bedrijfsmaatschappelijk Werk.

- c. Er is een bijeenkomst georganiseerd voor medewerkers die ook mantelzorger zijn om hen te informeren over de mogelijkheden die WUR biedt om de balans werk/privé goed te houden.
- d. Ontwikkeling: stimulering van gebruik gezondheids cursussen zoals mindfulness bij SCB of sportlessen volgen. Gedurende 8 tot 10 weken is medewerkers de gelegenheid gegeven om tijdens werktijd gratis te sporten, met het doel om de drempel om te gaan sporten te verlagen.

Ethisch verantwoord onderzoek: PSG is op weg om volledig te voldoen aan de internationale regels voor Acces and Benefit Sharing van Genetische bronnen (Nagoya protocol).

Ondernemerschap en toegepast onderzoek: Samenwerking tussen bedrijven en (onafhankelijke) kennisinstellingen is nodig om doelen te bereiken en impact te vergroten. Ook wordt de financiële marge behaald met de zakelijke partnerschappen gebruikt voor investeringen in fundamenteel en toegepast onderzoek en komt zo opnieuw ten goede aan wetenschap, samenleving en bedrijfsleven.

Impactvolle partnerschappen: PSG heeft een sterk netwerk en meerdere partners binnen en buiten WUR. Om zichtbaar te blijven en onze positie als voorkeurskennisleverancier te versterken, moeten we onze netwerken delen en stroomlijnen met zowel huidige als nieuwe partners. Iedere onderzoeker dient als aanspreekpunt te fungeren voor de hele WUR en partners dienen verwezen te worden naar de groep met de benodigde expertise.

Duurzame energie: De zonnepanelen op daken van PSG-gebouwen leveren jaarlijks ca. 1,5 MWh elektriciteit op. De windmolens in Lelystad produceren jaarlijks ca. 65 MWh elektriciteit.

6.5 Social Sciences Group (SSG)

SSG wil bij investeringen in de eigen bedrijfsvoering, wat betreft het gebouw, apparaten en middelen, zoveel mogelijk bijdragen aan energiebesparing en het bevorderen van duurzaamheid. Wel moet de investering bedrijfseconomisch reëel zijn. Ook wil SSG duurzaamheidsgedrag van medewerkers bevorderen door verschillende campagnes gericht op bijvoorbeeld mobiliteit, gebruik van water, verwarming, licht en papier, maar ook acties die bijdragen aan een betere gezondheid.

Het WU-departement Maatschappijwetenschappen is gevestigd in de Leeuwenborch in Wageningen. Medewerkers van Wageningen Economic Research (WEcR) werken op twee etages van het WTC in Den Haag en gebouw Atlas in Wageningen. Op deze twee WEcR locaties is het concept Open en Transparant Werken toegepast (OTW). Verder huurt WEcR zeven kleine kantoren in bedrijfsverzamelgebouwen verspreid over Nederland. Nog een tweetal afdelingen zijn gesitueerd in Radix en Forum.

Energie

Het energiezorgteam van SSG is in 2020 zes keer "bij elkaar gekomen" via beeldbellen voor overleg. Het team bestaat uit: de locatiemanager, de technisch gebouwbeheerder en de Arbo- en milieucoördinator. De directeur Bedrijfsvoering neemt deel aan de laatste bijeenkomst van het jaar voor het bespreken van de beleidspunten en prioriteiten.

Omdat SSG in afwachting is van definitieve plannen voor nieuwbouw of verbouwing kunnen alleen kleinere aanpassingen om energie te besparen worden uitgevoerd, zoals het vervangen van de deur naar de fietsenkelder, toepassen van ledverlichting en het plaatsen van sensoren. In 2020 is een EED-audit uitgevoerd. De aanknopingspunten uit deze EED-audit zijn opgenomen in het jaarplan 2021.

In de Leeuwenborch is, onder andere door de lagere bezetting door de coronapandemie, fors meer bespaard. Ten opzichte van 2019 is het elektraverbruik 18% en het gasverbruik 13,8% gedaald.

Afval

Het afval in de Leeuwenborch wordt gescheiden ingezameld en intern ingezameld door Ecosmart. De (kleine) vervuilingen in afvalstromen worden door Ecosmart verholpen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een plastic beker tussen het GFT-afval. De data van Ecosmart wordt gevolgd.

Mobiliteit

De afgelopen jaren heeft de werkgroep duurzame Leeuwenborch vooral ingestoken op het thema mobiliteit, met als doel de aan mobiliteit gerelateerde CO₂-uitstoot door dienstreizen naar het buitenland en het woon-werkverkeer te verlagen. Op het terrein van de Leeuwenborch zijn oplaadpunten geïnstalleerd (evenals in de inpandige fietsenstalling), we bevorderen het gebruik van de e-bike voor woon-werkverkeer en medewerkers kunnen een elektrische auto gebruiken voor dienstreizen. Door de coronapandemie hebben we in 2020 nauwelijks gereisd. We hebben 75% minder vliegkilometers afgelegd!

Bouwen

Na een haalbaarheidsstudie voor een nieuw SSG-gebouw, besloot de RvB eind 2019 niet tot nieuwbouw. In maart 2020 brak de coronapandemie uit. De ervaring die we allemaal opdoen met het thuiswerken zal van invloed zijn op de keuze om wel/niet nieuw te bouwen of te verbouwen, op de inrichting van een gebouw en het gebruik ervan.

Green Impact

Green impact is een programma bedoeld om medewerkers (en studenten) die hierin geïnteresseerd zijn te betrekken bij duurzaamheid. In 2020 heeft het team gewerkt aan acties van de Green Impact toolkit. Enkele groepsleden hebben de WUR-brede Green Impact workshops bijgewoond. Het team bestaande uit drie leden, heeft vooral ingezet op het vinden van nieuwe leden.

6.6 Wageningen Food & Safety Research (WFSR)

Sinds 1 juni 2019 vormen RIKILT-WUR en het Laboratorium voor Voeder- en Voedselveiligheid van de NVWA een nieuw instituut: Wageningen Food Safety Research (WFSR). WFSR heeft voor het verduurzamen van de bedrijfsvoering aan de volgende thema's gewerkt:

Afval

Binnen WFSR wordt voortdurend gekeken of het scheiden van afval geoptimaliseerd kan worden. In 2020 is er o.a. gekeken naar het slurry afval. Bij het malen van noten worden grote startmonsters gebruikt en dit veroorzaakt een grote hoeveelheid afval in de slurryput. Onderzocht wordt of dit afval kan worden hergebruikt. Ook wordt gekeken of minder spoelwater gebruikt kan worden zodat minder afval ontstaat. Daarnaast is gekeken naar een betere scheiding van het ziekenhuisafval. Dierlijk monstermateriaal zou als dierlijke bijproducten (cat.1) kunnen worden afgevoerd. Groenten- en fruitmonsters kunnen als biologisch afval worden afgevoerd. In 2021 wordt gekeken of dit geïmplementeerd kan worden.

(Afval)water

Sommige laboratoriumapparaten in Vitae worden gekoeld met water. Het hergebruik van koelwater is in de afgelopen jaren verbeterd. Dit heeft geleid tot ongeveer een halvering van het waterverbruik. Bij het aanschaffen van nieuwe apparatuur worden de mogelijkheden voor (her)gebruik van koelwater meegenomen.

Alle spoelknoppen van WC's zijn voorzien van stickers met het waterverbruik. Medewerkers worden zo bewust gemaakt van het waterverbruik tijdens het spoelen. Verwachting is dat dit tot een lager waterverbruik leidt.

Afvalwater wordt periodiek bemonsterd. In 2020 is een verontreiniging van chloroform in het afvalwater gegevonden. Onderzocht is of er wijzigingen waren in de procedure of dat incidenten waren opgetreden. De oorzaak van de overschrijding kon nog niet worden achterhaald. Er wordt nog gekeken of een reactie tussen stoffen kan plaatsvinden in de putten.

Energie besparende maatregelen

Energiebesparende maatregelen zijn besproken in het Energieteam (E-team). Dit team bestaat uit: de locatiemanager, de technisch gebouwbeheerder, arbo- en milieucoördinatoren en het hoofd KAM. Door de coronacrisis lagen de prioriteiten anders en is het E-team maar 2 keer bij elkaar geweest. De bouw van een

energiezuinig centraal koel-vriesgebouw (inclusief -80°C opslag) met op het dak zonnepanelen is gerealiseerd. Inmiddels is het in gebruik genomen en konden de losse vriescontainers uitgezet worden. Het binnenklimaat van gebouw Vitae werd verder ingeregeld.

Geluid

De afgelopen jaren is veel gedaan aan het minimaliseren van het geluid van het gebouw naar de woonwijk. Er zijn geluidsdempers aangebracht op de luchtbehandeling. Het uitzetten van de hierboven genoemde losse vriescontainers zorgde ook voor minder geluid. Er waren in 2020 geen klachten over geluidsoverlast.

MVO werkgroep

Binnen WFSR is een MVO werkgroep actief die bestaat uit medewerkers van verschillende business units, de gebouwbeheerder, hoofd KAM en een AVM coördinator. Eén van de activiteiten van deze werkgroep is het bewust maken van het energie- en chemicaliënverbruik binnen de organisatie. Jaarlijks wordt een opruimactie georganiseerd om o.a. de vriezers en koelkasten op te ruimen. Dit zorgt ervoor dat de koel/vriesopslag capaciteit verlaagd kon worden. Wat weer een positief effect heeft op het energiegebruik.

In 2020 heeft de MVO werkgroep een prijsvraag uitgeschreven. Het doel was medewerkers bewust te maken dat o.a. miniaturisering van methodes tot een (grote) reductie van het chemicaliëngebruik kan leiden. Er zijn onderzoeksvoorstellen ingediend om bestaande methodes te miniaturiseren of het gebruik te reduceren. Het winnend onderzoeksvoorstel heeft het budget gekregen voor het onderzoek naar de reductie van foetaal kalfsserum in kweekmedium van cellen die gebruikt worden in bioassays.

Vitaliteit

- Een uitgebreide RI&E Psychosociale arbeidsbelasting (PSA) is per team uitgevoerd.
- Elke 6 weken zijn er sociaal medisch teams. Hierin bespreken leidinggevenden re-integratietrajecten en preventiemogelijkheden en kunnen zij advies krijgen van bedrijfsarts, Bedrijfsmaatschappelijk Werk en HRM.
- Extra aandacht werd besteed aan werkdruk. In het verleden is aan alle medewerkers trainingen aangeboden over het herkennen en beïnvloeden van stress door werkdruk. Dit punt is ook opgenomen in de introductie voor nieuwe medewerkers.

- Voorlichting over klachten aan arm, nek en/of schouder (KANS) kregen alle medewerkers via intranet. Ook dit is onderdeel van de introductie voor nieuwe medewerkers.

Ethisch verantwoord onderzoek

WFSR is op weg om volledig te voldoen aan de internationale regels voor Acces and Benefit Sharing van Genetische bronnen (Nagoya protocol).

6.7 Facilitair Bedrijf (FB)

Het integreren van MVO in alle processen en verdere verduurzaming van de dienstverlening is één van de doelstellingen uit het Bedrijfsplan FB 2019-2022. Het FB werkt aan het verder verduurzamen van de bedrijfsvoering op de thema's inclusiviteit, duurzame inzetbaarheid en vitaliteit, veiligheid, energie, duurzame mobiliteit, catering, (voedsel)-afvalmanagement en inkoop. Gestreefd wordt naar een versterking van de verbinding met onderzoek en onderwijs: WUR-kennis kan beter worden benut om MVO beter zichtbaar en voelbaar te maken op de campus.

Het FB faciliteert veel zaken die met de bedrijfsvoering van WUR te maken hebben, en werkt zo mee aan alle in het [Milieumeerjarenplan 2020-2022](#) opgenomen milieuthema's en duurzaamheidsambities, uiteraard in samenspraak met de organisatieonderdelen. Samen met studenten en medewerkers wordt gezocht naar creatieve oplossingen om iedereen die op de campus komt te laten zien en voelen dat we hier duurzaam en maatschappelijk verantwoord werken.

Activiteiten in 2020 waren:

- Gewerkt werd aan een nieuwe visie op gezond en duurzaam eten en drinken bij restauratieve voorzieningen en catering. Tijdens het Invention Summer Camp 'The future of Food & Beverage @ WUR' hebben studenten en medewerkers hiervoor input geleverd.
- Verder ontwikkelen van de WUR-brede visie voor de energietransitie. Projecten over duurzame energie en energiebesparing werden voortgezet. Er is o.a. gestart met de aanleg van de WKO-ring op Wageningen Campus. Dit is een uitbreiding van de bestaande WKO-installatie.
- Vanuit de Mobiliteitsvisie 2030 werd voor de mobiliteitsdiensten het concept Mobility as a Service ingevoerd. Met de plaatsing van extra oplaadpunten voor elektrische fietsen werd de kwaliteitsslag fietsenstallingen afgerond.
- Bijdragen aan de programma's om de vitaliteit, gezondheid en veiligheid van medewerkers en studenten te bevorderen o.a. via Vital@work en de e-learning reeks Safety@WUR.
- Projecten van de afdeling Vastgoed en Huisvesting werden beoordeeld op milieu en duurzaamheid als onderdeel van het goedkeuringsproces.

Het FB ondersteunde in 2020 Green Office Wageningen bij initiatieven en duurzaamheids-projecten. Ook werd het Green Impact programma gefaciliteerd. Het FB deed in 2020 mee met een eigen team.

Bijlage 1: MVO-agenda

A. De thema's van de MVO-agenda

Tabel B1-1 Thema's en ambities van de MVO-agenda

Nr.	MVO thema	Ambitie
1.	Onderzoek en onderwijs om een bijdrage te leveren aan maatschappelijke uitdagingen	Een bijdrage leveren aan de wereldwijde maatschappelijke uitdagingen (bv. thema's zoals voedselzekerheid, veiligheid, gezondheid, leefbare steden).
2.	Kennis delen en verspreiden	Het vergroten van de maatschappelijke impact van onderzoek door opgedane kennis intern en extern over te dragen. O.a. door menging in publiek debat.
3.	Innovatief en uitdagend onderzoek en onderwijs	Onderzoeksprojecten en onderwijs stimuleren door nieuwe thema's aan te snijden met een positieve maatschappelijke en/of milieu impact voor ogen. Door nieuwe thema's te onderzoeken creëren we additionele impact.
4.	Vitaliteit	Optimale arbeidsomstandigheden garanderen. De mentale en fysieke gezondheid van werknemers en studenten wordt beschermd en het welzijn van onze medewerkers en studenten wordt zoveel mogelijk bevorderd.
5.	Ethisch verantwoord onderzoek	Transparant en integer communiceren over onderzoeksprocessen en bevindingen. Verantwoord gebruik van onderzoeksmiddelen (zoals proefdieren, pesticiden en ggo's).
6.	Klimaat adaptieve omgeving	Onze eigen gebouwen en omgeving klimaat adaptief maken, o.a. door eigen innovaties uit te rollen (bv. gezonde gebouwen, groene daken, wadi's, behoud van biodiversiteit).
7.	Ondernemerschap en toegepast onderzoek	Kennis omzetten in innovaties en wetenschappelijke doorbraken snel vertalen naar de praktijk en het onderwijs. Daarbij studenten stimuleren om ondernemerschap te tonen en bijvoorbeeld (eigen) onderzoek te vertalen naar de praktijk (bv. door middel van spin-offs).
8.	Afval en circulariteit	Het minimaliseren van de aanwending van nieuwe grondstoffen en het reduceren van restafval. Door hergebruik te optimaliseren en het kiezen voor recyclebare producten, het gescheiden inzamelen van afvalstromen en tegengaan van voedselverspilling.
9.	Verantwoorde samenwerking	Samenwerken met nationale en internationale partners om onze doelen (onderzoek voor en naar de samenleving) te bereiken. Een samenhangend beleid voeren met betrekking tot de politiek (lokaal, nationaal en EU), de samenleving, het bedrijfsleven en NGO's.
10.	Impactvolle partnerschappen	Samenwerkingsverbanden met o.a. het bedrijfsleven en overheidsinstanties voor het vergroten van de positieve impact in onderzoek en onderwijs.
11.	Verantwoord economisch beleid	Publieke middelen verantwoord inzetten en hier transparant over communiceren. Duurzame inkomsten uit onderzoek en onderwijs om (nieuwe) strategische doelen te kunnen bereiken.
12.	Duurzame energie	Bijdragen aan de energietransitie door het verduurzamen en zelf opwekken van energie en reductie in energieverbruik realiseren in eigen gebouwen en op eigen terrein.
13.	Ketenverantwoordelijkheid	Het stimuleren van duurzaamheid in de keten door de lokale inkoop te maximaliseren en sociale en milieueisen te stellen aan leveranciers (zowel ten aanzien van bedrijfsvoering als producten en diensten).
14.	Ontwikkeling en training	Investeren in de ontwikkeling van medewerkers door het actief aanbieden van professionele trainings- en opleidingsprogramma's. Het faciliteren van een prettige werkomgeving waarin ieders talent optimaal wordt benut en ontwikkeld.
15.	Diversiteit in personeel en studenten	Het realiseren van een inclusieve werkomgeving met gelijke kansen voor iedere medewerker en student. Aandacht voor talent en een goede afspiegeling van de samenleving.
16.	Duurzame mobiliteit	Het verduurzamen van de mobiliteitskeuzes van medewerkers en studenten en hiermee de uitstoot van CO ₂ eq te verminderen.
17.	Flexibele leerpaden	Ruimte bieden aan studenten om zelf invulling te geven aan hun opleiding door o.a. voldoende ruimte voor keuzevakken, buitenlandervaringen en innovatief studiemateriaal.

B. Toelichting bij waardeketenmodel

Wageningen University & Research ziet het als haar taak om de kennis en resultaten van onderwijs en onderzoek ten goede te laten komen aan de maatschappij. Naast onderzoek en onderwijs is waardecreatie de derde pijler in de waardeketen van WUR.

Het onderzoek wordt uitgevoerd binnen onderzoekscholen van Wageningen University en binnen de onderzoekprogramma's van stichting Wageningen Research. De opgedane kennis wordt verspreid door middel van publicaties in wetenschappelijke tijdschriften, beleidsnotities en octrooiaanvragen onder overheid, bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties. Op die manier is de waardeketen van het onderzoek verweven met de overheid, het bedrijfsleven en de maatschappij.

De waardeketen van het onderwijs begint met de opleiding van nationale en internationale studenten aan Wageningen University. De kennis die de studenten opdoen tijdens hun bachelor- of masteropleiding nemen ze mee naar hun toekomstige werkomgeving in Nederland en de rest van de wereld. WUR houdt actief contact met [alumni](#). Een deel van de afgestudeerden vindt werk bij WUR, bijvoorbeeld als promovendus, onderzoeker of stafmedewerker.

WUR streeft naar het actief betrekken van partners bij MVO en duurzaamheid. Het gaat hier expliciet om de totale waardeketen, naast "human capital" en toelevering partners (leveranciers) gaat het om partners in onderzoek en onderwijs. Dit betekent dat duurzaamheidseisen worden geïntegreerd in opdrachtverstrekkingen. Ketenpartners van WUR zijn met name actief in Nederland, waar WUR ook gevestigd is.

WUR geeft duidelijke aandacht aan MVO binnen haar processen. Hierbij wordt rekening gehouden met internationale richtlijnen, zoals de UN Guiding Principles en de OESO-richtlijnen, en doet de WUR uiteraard geen zaken met bedrijven waarvan de activiteiten/bedrijfsvoering maatschappelijk niet verantwoord, onethisch of illegaal zijn.

C. Materialiteitsanalyse

Prioriteiten in het MVO-beleid van WUR worden bepaald op basis van materialiteit. Materieel zijn die onderwerpen die belangrijk zijn voor onze interne en externe stakeholders en waarop onze organisatie daadwerkelijke een impact kan hebben. De materiele onderwerpen zijn zo veel mogelijk bepaald in dialoog met onze stakeholders.

In 2015 werd de MVO-agenda vastgesteld door de Raad van Bestuur. Omdat het van belang is om regelmatig te checken of de materiële onderwerpen nog de juiste zijn, is in de eerste helft van 2019 een nieuwe materialiteitsanalyse uitgevoerd. Op basis van een *long list* met mogelijke MVO-thema's uit het Strategisch Plan 2019-2022, aangevuld met onderwerpen uit andere relevante beleidsdocumenten. Hieruit is een lijst opgesteld van onderwerpen waaraan het meest wordt gerefereerd, niet alleen in de beoordeelde documenten maar ook op internet en intranet, en in de (sociale) media. Aan sleutelpersonen binnen de organisatie is gevraagd om de onderwerpen te rangschikken op relevantie en invloed voor onze stakeholders. Naast deze interne analyse is ook gekeken naar het belang van de thema's voor externe belanghebbenden. Het resultaat van deze beoordeling, de materialiteitsmatrix (zie figuur B1-1), leidde tot de huidige selectie van 17 thema's. Net als de oorspronkelijke MVO-agenda in 2015, is de geactualiseerde MVO-agenda, met de materialiteitsanalyse en -matrix als onderbouwing, in 2019 vastgesteld door de Raad van Bestuur.

Een MVO-agenda is niet compleet zonder KPI's om de voortgang te monitoren. MVO gaat tenslotte over continue verbetering. De CPI's van het Strategisch plan zijn daarvoor het uitgangspunt. Voor de prioritaire thema's zijn KPI's voorgesteld die passen bij de CPI's uit het Strategisch plan. Waar hiaten zijn omdat de CPI's uit het Strategisch plan niet 100% overlappen met de MVO-thema's, zijn (enkele) extra KPI's gedefinieerd.

Wat betreft de verantwoording over maatschappelijke impact van WUR, is bij de afbakening en reikwijdte van het duurzaamheidsverslag de materialiteitsanalyse leidend geweest. In het verslag wordt gerapporteerd over de materiële onderwerpen van de MVO-agenda. Het verslag beslaat het boekjaar 2020. Omdat het merendeel van de activiteiten van Wageningen University en stichting Wageningen Research plaatsvindt in Nederland, concentreert de duurzaamheidsverslaglegging zich op de activiteiten in Nederland.

#	Materiële thema's	Gemiddelde score
1	Onderzoek en onderwijs om een bijdrage te leveren aan maatschappelijke uitdagingen	9,0
2	Kennis delen en verspreiden	8,6
3	Innovatief en uitdagend onderzoek en onderwijs	8,5
4	Vitaliteit	8,4
5	Ethisch verantwoord onderzoek	8,4
6	Klimaat adaptieve omgeving	8,3
7	Ondernemerschap en toegepast onderzoek	8,3
8	Afval en circulariteit	8,2
9	Verantwoorde samenwerking	8,2
10	Impactvolle partnerschappen	8,2
11	Verantwoord economisch beleid	8,1
12	Duurzame energie	8,1
13	Ketenverantwoordelijkheid	8,0
14	Ontwikkeling en training	7,9
15	Diversiteit in personeel en studenten	7,8
16	Duurzame mobiliteit	7,6
17	Flexibele leerpaden	7,5

■	Onderzoek, Onderwijs en Waardecreatie
■	Bedrijfsvoering

Figuur B1-1: Materialiteitsanalyse (de cijfers in de figuur verwijzen naar het nummer van het MVO-thema, zie tabel B1-1)

D. Proceseigenaren

Voor elk onderwerp is een stafafdeling als proceseigenaar voorgesteld. De verantwoordelijkheid voor het verder "uitrollen" van een onderwerp zal liggen bij de proceseigenaar. Bij vrijwel alle onderwerpen is ook het primair proces aan zet. Bij enkele onderwerpen werken stafafdelingen samen. Zie tabel B1-2 voor het overzicht van proceseigenaren en betrokkenheid van de verschillende WUR onderdelen.

Tabel B1-2: Proceseigenaren en betrokkenheid primair proces

MVO-thema		Verantwoordelijke (staf)afdeling							Betrokkenheid primair proces					
		CC&M	CF&C	CHR	CSA	CVC	ESA	FB	Leerstoelgroepen	Onderzoeksgroepen	In de lijn	Directies onderdelen	KAM-secties	
X = verantwoordelijk/proceseigenaar x = betrokken/in samenwerking met afkortingen: CC&M : Corporate Communications & Marketing CF&C : Corporate Finance & Control CHR : Corporate Human Resource CSA : Corporate Strategy & Accounts CVC : Corporate Value Creation ESA : Education & Student Affairs FB : Facilitair Bedrijf														
1	Onderzoek en onderwijs om een bijdrage te leveren aan maatschappelijke uitdagingen				X		X			x	x			
2	Kennis delen en verspreiden				x	X	x			x	x			
3	Innovatief en uitdagend onderzoek en onderwijs				X		X			x	x			
4	Vitaliteit			X								x	x	x
5	Ethisch verantwoord onderzoek				X					x	x	x		
6	Klimaat adaptieve omgeving							X		x	x		x	x
7	Ondernemerschap en toegepast onderzoek				x	X				x	x			
8	Afval en circulariteit							X				x	x	x
9	Verantwoorde samenwerking	X								x	x			
10	Impactvolle partnerschappen	X								x	x			
11	Verantwoord economisch beleid		X							x	x		x	
12	Duurzame energie							X				x	x	x
13	Ketenverantwoordelijkheid				X			X				x	x	
14	Ontwikkeling en training			X								x	x	x
15	Diversiteit in personeel en studenten			X								x	x	
16	Duurzame mobiliteit							X				x	x	x
17	Flexibele leerpaden						X			x				

Bijlage 2: Organisatie

B2.1 Organisatieonderdelen WUR

WUR bestaat uit verschillende organisatiedelen (zie het [organigram](#)) die verspreid over 26 locaties zijn gehuisvest. Voor elke locatie gelden specifieke vergunningen en voorschriften.

Afkortingen

AFSG	Agrotechnology & Food Sciences Group
ASG	Animal Sciences Group
CS	Concernstaf
CS+	Concernstaf, inclusief Wageningen International en Wageningen Academy
ESG	Environmental Sciences Group
E&EL	Energy & Exploitation Lelystad
FB	Facilitair Bedrijf
PSG	Plant Sciences Group
SSG	Social Sciences Group
WBVR	Wageningen Bioveterinary Research (voorheen CVI)
WEcR	Wageningen Economic Research (voorheen LEI)
WEnR	Wageningen Environmental Research (voorheen Alterra)
WFSR	Wageningen Food Safety Research (voorheen RIKILT)
WMR	Wageningen Marine Research (voorheen IMARES)
WR	Wageningen Research
WU	Wageningen University
WUR	Wageningen University & Research

B2.2 Organisatie KAM-kolom

De KAM-kolom bestaat uit de sectie Veiligheid & Milieu (V&M), gepositioneerd binnen het Facilitair Bedrijf, en de verschillende decentrale KAM-secties van de organisatieonderdelen. Binnen de KAM-kolom zijn de verantwoordelijkheden belegd volgens de mandaten van WUR. Binnen het samenwerkingsverband WUR worden de doelstellingen en activiteiten van de afzonderlijke rechtspersonen, Wageningen University en Wageningen Research, inhoudelijk op strategisch en tactisch niveau afgestemd. Op onderdelen wordt in de operationele bedrijfsvoering samengewerkt.

Het sectiehoofd V&M is aangewezen om namens Wageningen University en Wageningen Research als gevolmachtigd vergunninghouder op te treden en (rechts)handelingen te verrichten met betrekking tot de zorg voor: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), Waterwet; Uitvoeringswet chemische wapens, Kernenergiewet, Wet op de accijns, Opiumwet, Wet voorkoming misbruik chemicaliën en Besluit GGO.

B2.3 Vergunningenloket

De sectie V&M is verantwoordelijk is voor het bijhouden van de wettelijke kaders en het goed functioneren van het Vergunningenloket. Het Vergunningenloket functioneert als aanspreekpunt voor alle medewerkers en studenten van WUR voor wet- en regelgeving en is ook aanspreekpunt voor het bevoegd gezag (gemeente, provincie). Het vergunningenloket houdt overzicht van de vergunningen die WUR heeft, en heeft daardoor inzicht in de risico's en de vergunningvoorschriften. De KAM-secties zijn verantwoordelijk voor het actueel houden van de vergunningen en het naleven van de vergunningvoorschriften.

B2.4 Communicatie

Voor de deskundigen binnen WUR (KAM-kolom en andere betrokkenen) is binnen SharePoint een teamsite V&M ingericht. De belangrijkste functie van deze teamsite is het digitaal inzage geven in alle relevante stukken en het informeren van inhoudelijke deskundigen. De voorschriftenmatrix voor de Wm-vergunning Wageningen Campus en WUR-complex Lelystad zijn ook opgenomen op de teamsite. Deze matrix beschrijft per voorschrift op welk niveau in

de organisatie de verantwoordelijkheid voor naleving ligt. Medewerkers en studenten van WUR worden over de MVO-agenda, duurzaamheid en milieu geïnformeerd via intranet.

B2.5 Opleidingen

Binnen de KAM-kolom is het peil houden van de expertise een voortdurend aandachtspunt. Door medewerkers is in 2020 deelgenomen aan de volgende opleidingen, cursussen en symposia:

- Preventiemedewerker;
- training (herhaling) ploegleider Bedrijfshulpverlening;
- trainingen Bedrijfshulpverlening, o.a. BHV- en EHBO-basistrainingen en –herhalingstrainingen, aanvullingen voor adembescherming, brandblusoefeningen;
- cursussen Stralingshygiëne;

Bijlage 3: Milieucijfers 2020

B3.1 Overall overzicht duurzaamheidscijfers

Tabel B3-1. Duurzaamheidscijfers totaal, per m² en per student/medewerker

Vergelijkingsmaatstaven	2020	+/-*	2019	2018	2017	2016
m ² Vloeroppervlakte	448.590	-1,6%	455.862	458.097	457.043	479.332
Aantal studenten	13.275	+3%	12.847	12.439	12.000	11.278
Aantal medewerkers	6.860	+10%	6385	5.809	5.545	5.481
Fte medewerkers	6.072	+12%	5.624	5.040	4.887	4.912
Aantal studenten en medewerkers (st+m)	20.135	+5%	19.232	18.248	17.545	16.759
Aantal studenten en fte (st+fte)	19.347	+5%	18.471	17.479	16.887	16.190
Energieverbruik	2020	+/-*	2019	2018	2017	2016
Energie (GJ)	581.825	-5,6%	608.731	623.193	637.391	693.845
Elektriciteit (kWh)	46.990.737	-5,1%	49.491.138	50.385.528	51.558.971	54.930.781
Aardgas (Nm ³)	5.020.796	-2,7%	5.159.885	5.362.499	5.477.413	6.302.302
Energie (GJ/ m ²)	1,30	-4,1%	1,34	1,36	1,39	1,45
Elektriciteit (kWh/m ²)	104,8	-3,5%	108,6	110,0	112,8	114,6
Aardgas (Nm ³ /m ²)	11,2	-1,1%	11,3	11,7	12,0	13,1
Energie (GJ/st+sft)	30,1	-9,9%	33,0	35,7	37,7	42,9
Elektriciteit (kWh/st+fte)	2.428,8	-9,4%	2.679,4	2.882,6	3.053,2	3.392,9
Aardgas (Nm ³ /st+fte)	259,5	-7%	279,4	306,8	324,4	389,3
Energiegebruik ICT	2020	+/-*	2019	2018	2017	2016
Elektriciteit (kWh)	5.750.000	+3%	5.580.000	5.420.000	5.270.000	5.320.000
Elektriciteit (kWh/m ²)	12,8	+4,37	12,2	11,8	11,5	11,1
Elektriciteit (kWh/st+fte)	297,2	-1,6%	302,1	310,1	312,1	328,6
Duurzame energie	2020	+/-*	2019	2018	2017	2016
Opwekking (GJ)	709.327	+6,5%	665.926	677.052	663.850	603.556
Opwekking (GJ/m ²)	1,58	+8,2%	1,46	1,48	1,45	1,26
Opwekking (GJ/st+fte)	36,7	+1,7%	36,1	38,7	39,3	37,3
Afval	2020	+/-*	2019	2018	2017	2016
Afval totaal (kg)	2.898.158	+9%	2.555.657	2.186.463	2.190.716	2.196.915
Bedrijfsafval (kg)	2.248.879	+20%	1.874.524	1.393.294	1.538.927	1.548.002
<i>waarvan restafval</i>	792.590	-10,4%	884.876	897.256	1.013.504	1.096.954
Papierafval (kg)	184.986	-38%	298.000	300.983	289.117	296.788
Gevaarlijk afval (kg)	464.293	-4,5%	486.333	492.186	362.670	352.125
Afval totaal (kg/st+m)	143,9	+4,1%	138,3	119,8	124,9	131,1
Bedrijfsafval (kg/st+m)	111,7	+14,6%	97,5	79,7	91,1	95,6
<i>waarvan restafval</i>	39,4	-14,4%	46,0	49,2	57,8	65,5
Papierafval (kg/st+m)	9,2	-40,7%	15,5	16,5	17,7	18,3
Gevaarlijk afval (kg/st+m)	23,1	-8,8%	25,3	27,0	20,7	21,0
Water	2020	+/-*	2019	2018	2017	2016
Water totaal (m ³)	152.404	-13,3%	175.750	194.773	217.010	236.970
Leidingwater (m ³)	134.820	-13,6%	156.084	167.062	186.372	209.058
Bronwater (m ³)	17.584	-10,6%	19.666	27.711	30.638	27.912
Water totaal (m ³ /m ²)	0,34	-11,9%	0,39	0,43	0,47	0,49
Leidingwater (m ³ /m ²)	0,30	-12,2%	0,34	0,36	0,41	0,44
Bronwater (m ³ /m ²)	0,04	-9,1%	0,04	0,06	0,07	0,06
Water totaal (m ³ /st+fte)	7,9	-17,2%	9,5	11,1	12,9	14,6
Leidingwater (m ³ /st+fte)	7,0	-11,6%	8,5	9,6	11,0	12,9
Bronwater (m ³ /st+fte)	0,9	-32,8%	1,1	1,6	1,8	1,7
CO₂ footprint	2020	+/-*	2019	2018	2017	2016
CO ₂ uitstoot (kg CO ₂ eq)	30.608	-26%	41.363	42.777	40.706	43.945
CO ₂ compensatie (kg CO ₂ eq)	45.116	+5,7%	42.698	48.254	45.646	35.156
CO ₂ uitstoot (kg CO ₂ eq/m ²)	0,07	-24,8%	0,09	0,09	0,09	0,09
CO ₂ compensatie (kg CO ₂ eq/m ²)	0,10	+7,4%	0,09	0,11	0,10	0,07
CO ₂ uitstoot (kg CO ₂ eq/fte+st)	1,58	-29,4%	2,24	2,45	2,41	2,7
CO ₂ compensatie (kg CO ₂ eq/fte+st)	2,33	+0,9%	2,31	2,76	2,70	2,2

* Verschil 2020 ten opzichte van voorgaand jaar.

B3.2 Afval

Tabel B3-2a Hoeveelheid en samenstelling afval 2020 (in kg) per organisatieonderdeel

Afvalstroom	AFSG	ASG	CS+	ESG	FB	PSG	SSG	WFSR	Totaal WUR	Derden	Totaal	Verwerking (GRI)
Restafval	69.018	257.124	7.726	23.573	68.191	322.715	8.363	35.880	792.590	22.111	814.701	Energietेरugwinning
GFT/groen/Swill	19.886	3.956	5.013	6.442	24.120	813.230	6.303	225.207	1.104.155		1.104.155	Recycling
Bouw/sloop/puin		6.880			22.170	142.100			171.150		171.150	Recycling
Folie/kunststoffen	6.211	4.143	861	1.299	7.180	19.940	1.007	1.683	42.324	216	42.540	Recycling
Glas	425	1.763	220	1.055	902	225	200	6.615	11.405	414	11.819	Recycling
Grond		0					2.760		2.760		2.760	Recycling
Hout	4.535	9.240			3.050	47.760		1.500	66.085		66.085	Recycling
Mest		27.500							27.500		27.500	Recycling
Metalen	3.200	10.430						7.500	21.130		21.130	Recycling
Schroot		5.080							5.080		5.080	Recycling
Steenwol		0					4.700		4.700		4.700	Recycling
Data		0			16				16		16	Versnipperen + Recycling
Papier/karton	24.940	28.871	6.384	10.685	50.000	40.580	13.115	10.395	184.970	1.964	186.934	Versnipperen + Recycling
Gevaarlijk afval	47.560	249.275	8.240	5731	13.239	54.442	154	85.652	464.293	142	464.435	Zie tabel B3-2c
Totaal	175.775	604.262	28.444	48.785	188.868	1.448.452	29.142	374.432	2.898.158	24.847	2.923.005	
% afvalscheiding	61%	57%	73%	52%	64%	78%	71%	90%	73%	11%	72%	

Tabel B3-2b Gevaarlijk afval (in kg) 2020 (WUR incl. derden), uitgesplitst naar Euralcode

Euralcode	Euralnaam	kg WUR	kg derden	kg totaal	Verwerkingsmethode (conform GRI)
060105*	Verdund salpeterzuur	8.530		8.530	Overig: ONO
060106*	Anorganische zuren	7.342		7.342	Overig: ONO
060203*	Ammonia	272		272	Overig: ONO
060204*/05*/200115*	Anorganische logen / Kjeldahl-afval	6.573		6.573	Overig: ONO
060314*	Anorganische zouten	128		128	Overig: ONO
070104*/140603*/200113*	Halogeenarme oplosmiddelen	10.729		10.729	Energieterugwinning
080111*	Verf	34		34	Energieterugwinning
080409*	Lijmen, harsen en katten	5		5	Energieterugwinning
090101*	Ontwikkelaar	291		291	Recycling
090104*	Fixeer	228		228	Recycling
110106*	Organische zuren	6		6	Overig: ONO
130204*/05*/08*/200126*	Afgewerkte olie Cat II en III	4.859		4.859	Recycling
130508*/190809*	Olie-/Water-/Slib	39.980		39.980	Recycling
130899*	Vast oliehoudend afval	295		295	Energieterugwinning
140602*	Halogeenrijke organische vloeistof	4.115		4.115	Verbranden
150110*	Verontreinigd glas/verontreinigde emballage	7.630		7.630	Verbranden
150202*	Verontreinigde artikelen	1.819		1.819	Energieterugwinning
160107*	Oliefilters	12		12	Recycling
160114*	koelvloeistof	431		431	Destilleren
160303*/05*	Verpakte afvalstoffen DTO	15.213		15.213	Verbranden
160306*	Organische poeders halogeenarm	24		24	Verbranden
160504*	Spuitbussen	144		144	Verbranden
160506*/07*	Laboratorium chemicalien (verpakt)	958		958	Verbranden
160601*	Accu's	1.029		1.029	Recycling
161001*	Waterige vloeistoffen	3.155		3.155	Verbranden
170503*	Verontreinigde grond	805		805	Energieterugwinning
170605*	Asbesthoudend afval	190		190	Storten
180103*/180202*	Specifiek ziekenhuisafval / GGO-afval	154.213	50	154.263	Energieterugwinning
200119*	Bestrijdingsmiddelen	20.280		20.280	Verbranden
200121*	TL-lampen	853		853	Recycling
200123*	Koelkasten/diepvriezers	181		181	Recycling
200125	Eetbare olien en vetten	10		10	Recycling
200127*/200199	Chemobox / Kantoorafval	752		752	Energieterugwinning
200132*	Medicijnen en cosmetica	44		44	Energieterugwinning
200133*	Batterijen	668		668	Recycling
200135*	IT-materialen	4.744		4.744	Recycling
200136	Electroschroot, niet route	8.806	92	8.898	Recycling
200301	Bedrijfsafval	48		48	Energieterugwinning
200306*	RKG-slib	1.875		1.875	Natte grondreiniging
Onbekend	Rendac	157.021		157.021	Overig: sterilisatie, daarna verwerking tot diermeel tbv productie biogas/ biodiesel
Onbekend	Radio-actief afval	1		1	Storten (langdurige opslag)
Totaal		464.293	142	464.435	

Tabel B3-2c Hoeveelheid afval 2020 (in kg) per trede van de Ladder van Lansink (inclusief derden)

Afvalstroom	Trede van de Ladder van Lansink							Totaal
	Recycling	Energieterugwinning	Overig: sterilisatie + verwerking tot diermeel tbv productie biobrandstof	Overig: Ontgiffen, neutraliseren, ontwateren	Overig: Destillieren / Overig: Natte grondreining	Verbranding	Storten	
Bedrijfsafval	1.456.935	814.701				12.060		2.271.636
Papier	186.934							186.934
Gevaarlijk afval	61.753	168.794	157.021	22.851	2.306	51.519	191	464.435
Totaal	1.705.622	983.495	157.021	22.851	2.306	51.519	191	2.923.005
Derden	2.686	22.161						24.847
Totaal WUR	1.702.936	961.334	157.021	22.851	2.306	51.519	191	2.898.158
Fractie	59%	33%	5%	1%	0%	2%	0%	

Tabel B3-2d Totale hoeveelheid afval (kg) per gemeente 2020

Plaats - complex	Bedrijfsafval	Gevaarlijk afval	Papier	Totaal
Wageningen	867.268	238.645	151.822	1.257.735
Lelystad	1.045.443	187.238	20.065	1.252.746
Bleiswijk	151.040	460	3.560	155.060
Den Helder	6.789	326	354	7.469
Drachten			175	175
Ede	56.395		2.120	58.515
Goes			200	200
Hengelo	7.012		390	7.402
IJmuiden	8.801	11.706	803	21.310
Leeuwarden	42.683	77	1.520	44.280
Lisse	5.889			5.889
Makkum		15.238		15.238
Marwijksoord	900		250	1.150
Meijel			195	195
Nagele	21.180			21.180
Oisterwijk			70	70
Randwijk	15.263		1.300	16.563
Renkum	878			878
Sterksel	8.050		2.400	10.450
Valthermond	6.178			6.178
Vredepeel	10.434	3.014	1.250	14.698
Westmaas	13.770			13.770
Yerseke	3.663	7.731	460	11.854
Totaal	2.271.636	464.435	186.934	2.923.005

¹ Een leeg veld betekent dat er geen cijfers beschikbaar zijn.

² Het bedrijfsafval van de locaties Den Haag, Hengelo, Leeuwarden, Lisse, Marwijksoord, Sterksel, Valthermond, Vredepeel en Westmaas wordt veelal niet gewogen. De cijfers zijn berekend op basis van afgevoerde volumes en standaard soortelijke gewichten.

Tabel B3-2e Hoeveelheid en samenstelling afval 2019-2020 (in kg) per Wm-complex

	WUR-complex Lelystad		Wageningen Campus		Wageningen De Dreijen	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Bedrijfsafval						
Restafval/grof afval	144.307	124.713	408.795	528.709	12.254	9.052
GFT/Groen/SWILL	691.610	195.740	299.970	351.888	510	1.202
Bouw/Sloop/Puin	70.160		41.190	101.540	0	5.420
Folie/kunststoffen	216		32.806	60.536	164	
Glas			10.461	13.050		
Grond		12.060				
Hout	13.280	3.260	39.515	33.590	0	
Mest	27.500	67.380				
Metalen			10.700	3.600		
Overig			16			
Papier						
Cup2Paper*		700		12.203		
Papier/ karton	5.010	18.223	119.232	235.922	18.610	14.505
Gevaarlijk afval						
Gevaarlijk afval	5.195	28.827	205.450	192.031	95	6
Rendac	6.446	128.273	26.132	24.785		
Wit/bruingoed			6.814	6.717		
Totaal	963.724	579.176	1.201.081	1.564.571	31.633	30.185
% afvalscheiding	85%	78%	66%	66%	61%	70%

* Vanaf 2019 is de Cup2Paper koffiebekker vervangen door een andere papieren koffiebekker. Deze bekkers worden samen met het papierafval afgevoerd en niet apart gewogen.

Bijlage B3-2f Hoeveelheid en samenstelling afval 2020 (in kg) per locatie Wageningen Campus en omgeving

Afvalstroom	Actio/ Nexus	Atlas	Axis	Carus	De Bongerd	De Valk	Droeven- daal	Forum	Gaia	Helix	Hoge Born	Innova- tron
Restafval	7.402	4.572	53.388	31.680	6.820		6.460	17.175	18.199	15.630	10.713	
Papier/ karton	7.290	6.165	12.185	1.064		5.675		15.894		12.020	1.964	735
GFT/Groen/Sw ill	2.043	4.508	12.191		2.022			10.189		7.695		
Folie/kunststo ffen	872	811	3.771	557	698			3.483	1.299	2.440		
Vertrouwelijk	16											
Bouw/Sloop/P uin				2.960	3.190			5.080				
Hout			4.160	1.100						375		
Glas		75	0	0	175			397	325	425	414	
Gevaarlijk afval	236	9.220	31.474	126				3.072	5.320	16.086		
Rendac				24.082				1.960				
Metalen										3.200		
Wit/bruingoed								1.784	411			
Totaal	17.859	25.351	117.169	61.569	12.905	5.675	6.460	59.034	25.554	57.871	13.091	735
Scheidings%	59%	82%	54%	49%	37%	100%	0%	71%	29%	73%	18%	100%

Afvalstroom	Leeuwen- borch	Lumen	Nergena	Orion	Radix	Radix Serre	Schouten- hoef	Theia	Vitae	Zodiac
Restafval	8.363	4.496	19.280	7.705	48.747	115.528	14.277	940	35.880	11.000
Papier/ karton	12.475	5.010	900	3.690	20.855	8.265	1.220	300	10.395	6.825
GFT/Groen/Swill	6303	6.442		8.180		20.120			225.207	3.396
Folie/kunststoffen	1007			1.248		15.020			1.683	1.622
Vertrouwelijk										
Bouw/Sloop/Puin						33.150	13.900			
Hout						11.700	3.050		1.500	
Glas	200	730		415	225				6.615	840
Gevaarlijk afval	154			5.112	6.422	34.874			85.562	7.946
Rendac									90	
Metalen									7.500	
Wit/bruingoed					4.619					
Totaal	28.502	16.678	20.180	26.350	80.868	259.337	32.447	1.240	374.432	31.629
Scheidings%	71%	73%	4%	71%	40%	55%	56%	24%	90%	65%

Tabel B3-2g Hoeveelheid en samenstelling afval 2020 (in kg) per locatie Lelystad

Afvalstroom	Edelhertweg 1	Houtribweg 39	Runderweg 2	Runderweg 4	Runderweg 6
Restafval	57.996	79.020	4433	70.093	11.785
Papier/ karton	4.200	15.055			810
GFT/Groen/SWILL	691.610	560			
Folie/kunststoffen		960			216
Bouw/Sloop/Puin	70160	1.920			
Grond					
Glas					
Hout	13280				
Mest				27.500	
Metalen		10.430			
Schroot					
Steenwol					
Dierlijk afval					
Gevaarlijk afval	5053	81.552	50		92
Rendac		94045		6.446	
Totaal	842.299	289.022	4.483	104.039	12.903
Scheidings%	93%	73%	1%	33%	9%

Tabel B3.2h Hoeveelheid en samenstelling 2020 (in kg) overige locaties

Afvalstroom	ASG (WLR)	ASG (WMR)	ESG	FB	PSG	SSG (WECR)
Restafval	47.061	18.270	878	17.719	69.884	
Papier/ karton	4.310	1.617		1.220	6.360	640
GFT/Groen/SWILL				1.681	101.500	
Folie/kunststoffen	944	60		765	4.920	
Bouw/Sloop/Puin	2.000			13.900	38.790	
Grond					2.760	
Glas		923				
Hout	2.660			3.050	2.100	
Mest						
Metalen						
Schroot	5.080					
Steenwol					4.700	
Dierlijk afval						
Gevaarlijk afval	77	10.003			3.474	
Rendac		24.998				
Totaal	62.132	55.871	878	38.335	234.488	640
Scheidings%	24%	67%	0%	54%	70%	100%

Tabel B3-2i Hoeveelheid afval 2020 en 2019 (in kg), uitgesplitst naar organisatieonderdeel

2020	Bedrijfsafval	Papier	Gevaarlijk afval	Totaal	Scheidings%
AFSG	103.275	24.940	47.560	175.775	61%
ASG	326.116	28.871	249.275	604.262	57%
CS+	13.820	6.384	8.240	28.444	73%
ESG	32.369	10.685	5.731	48.785	52%
FB	125.629	50.000	13.239	188.868	64%
PSG	1.353.430	40.580	54.442	1.448.452	78%
SSG	15.873	13.115	154	29.142	71%
WFSR	278.385	10.395	85.652	374.432	90%
Subtotaal WUR	2.248.879	184.986	464.293	2.898.158	73%
Derden	22.741	1.964	142	24.847	11%
Totaal	2.271.620	186.950	464.435	2.923.005	72%

2019	Bedrijfsafval	Papier	Gevaarlijk afval	Totaal	Scheidings%
AFSG	168.844	52.185	51.761	272.790	60%
ASG	400.842	33.571	285.518	719.931	60%
CS+	28.251	14.142	8.920	51.313	67%
ESG	45.111	21.661	5.541	72.313	49%
FB	226.799	76.789	15.578	319.166	70%
PSG	796.637	52.834	47.276	896.747	67%
WFSR	36.959	33.273	40	70.272	75%
SSG	171.081	14.345	71.699	257.125	88%
Subtotaal WUR	1.874.524	298.800	486.333	2.659.657	67%
Derden	145.468	1.834	20.428	167.730	73%
Totaal	2.019.992	300.634	506.761	2.827.387	67%

Opmerkingen bij tabel B3.2i:

- Bij gebouwen met meerdere huurders wordt het afval toegekend aan de hoofdhuurder.
- Jaarlijks composteert PSG 600 ton groenafval uit de kassen en tuinafval van Wageningen Campus. PPO-Lelystad vergist jaarlijks ca. 80 ton groenafval in de eigen vergister. Vanwege de gesloten kringloop is dit niet meegeteld als afval.

Tabel B3-2j Gevaarlijk afval 2014-2020 (kg), uitgesplitst naar organisatieonderdeel

Organisatieonderdeel	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
AFSG	44.610	45.222	51.820	60.504	48.674	49.937	47.560
ASG	158.932	154.690	201.792	203.189	299.770	285.323	249.275
CS+						8.920	8.240
FB	7.985	11.280	10.901	16.000	12.024	5.433	5.731
ESG	18.412	13.876	15.425	17.083	18.011	14.655	13.239
PSG	38.986	49.132	31.184	16.093	64.649	46.844	54.442
WFSR	36.890	35.706	40.817	49.672	49.014	67.878	85.652
SSG	117	58	186	89	44	40	154
Subtotaal WUR	305.932	309.964	352.125	362.630	492.186	479.030	464.293
Derden	52.503	47.390	50.622	59.525	65.559	20.428	142
Totaal	358.435	357.354	402.747	422.155	557.745	499.458	464.435

Opmerkingen bij tabel B3.2j:

- Vanaf 2019 is de NVWA samen met RIKILT onderdeel van Wageningen Food Safety Research (WFSR). Gevaarlijk afval van de NVWA werd tot de vorming van WFSR vermeld bij 'Derden'.

B3.3 Toelichting bij de CO₂-footprint

CO₂ inventarisatie 2020

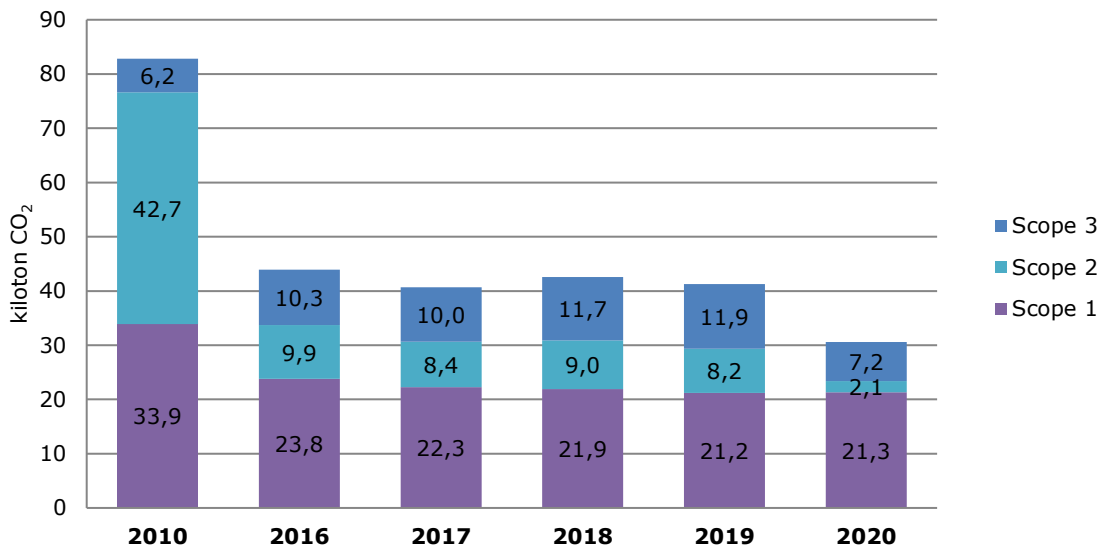
De CO₂-footprint en CO₂-compensatie inventarisaties zijn uitgevoerd conform de richtlijn ISO 14064-1:2006 (E), gebaseerd op het Greenhouse Gas Protocol. De CO₂-prestatieladder versie 3.1 is hierbij als uitgangspunt genomen. De volledigheid van de data gebruikt voor de CO₂ footprint en CO₂-compensatiefootprint wordt jaarlijks gecontroleerd door het onafhankelijk bureau Royal HaskoningDHV.

Bij de berekening van de CO₂-footprint worden de volgende aspecten meegenomen:

Scope 1 : (directe emissies)	▪ brandstofverbruik voor verwarming kantoren, kassen en laboratoria (aardgas); ▪ emissies veroorzaakt door de lekkage van koudemiddelen (F-gassen); ▪ brandstofverbruik leasewagens (diesel, benzine, LPG); ▪ brandstofverbruik eigen wagenpark (diesel, benzine, LPG); ▪ brandstofverbruik landbouwvoertuigen (diesel); ▪ brandstofverbruik huurauto's en gehuurde touringcars (autobrandstof); ▪ emissies afkomstig van landbouwgronden in bezit (lachgas); ▪ emissies afkomstig van de veestapel (methaan).
Scope 2 : (indirecte emissies)	▪ emissies door ingekochte elektriciteit voor het kantoor, kassen en laboratoria; ▪ elektriciteitsgebruik leasewagens; ▪ emissies afkomstig van zakelijke kilometers met privé-voertuigen; ▪ emissies veroorzaakt door zakelijke vliegtuigkilometers; ▪ emissies door dienstreizen met het OV (nationaal en internationaal).
Scope 3 : (overige indirecte emissies)	▪ emissies veroorzaakt door het verwerken van gevaarlijk en dierlijk afval; ▪ emissies veroorzaakt door het verwerken van restafval; ▪ emissies afkomstig van woon-werkverkeer per auto en openbaar vervoer; ▪ emissies veroorzaakt door vliegtuigkilometers van studenten en cursisten.

De verzamelde gegevens over 2020 zijn vergelijkbaar met vorige jaren. Nagenoeg alle energie-, transport- en afvalgegevens van de 26 locaties in Nederland zijn meegenomen. Aanvullende opmerkingen zijn:

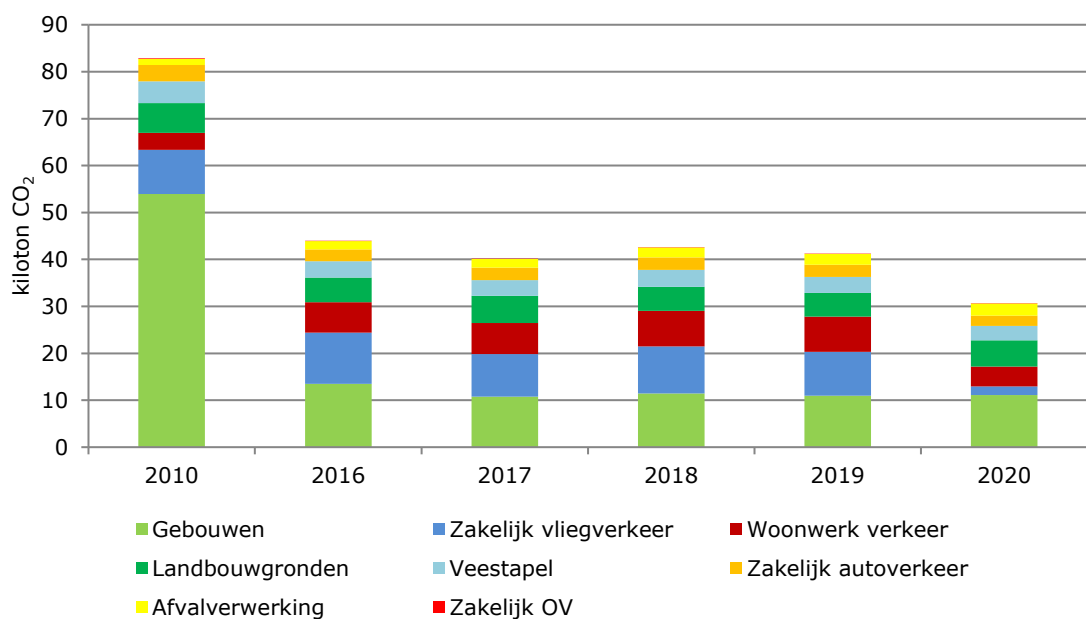
- Voor de CO₂-footprint is 2010 als referentiejaar gekozen. Deze is ter revisie opnieuw berekend in 2016 volgens de systematiek van de CO₂ prestatieladder.
- Vanaf 2015 wordt gerekend met de in 2014 geactualiseerde CO₂ emissiefactoren (zie www.co2emissiefactoren.nl).
- De definitie van restafval is 'de totale hoeveelheid afval min het dierlijk, gevaarlijk en papier/karton afval.' De emissie door verwerking van oud papier en karton afval wordt toegerekend aan de inkoper van recycled papier en karton en is voor WUR op nul gesteld.
- WUR verhuurt locaties en gebouwen aan derden. Deze derden hebben hun eigen activiteiten en daarmee hun eigen CO₂ footprint en zijn om deze reden niet meegenomen in de CO₂-(compensatie)-footprint van WUR.

Figuur B3-3a. CO₂-uitstoot (in kiloto) per scope in 2016-2020 en referentie jaar 2010

Tabel B3-3a. CO₂-uitstoot (in ton) per scope en emissiebron in 2016-2020 en referentie jaar 2010

Scope	Onderdeel	Emissie in CO ₂ -eq (in ton)					
		2010	2016	2017	2018	2019	2020
Scope 1	Gebouwen (aardgas)	20.325	13.105	11.430	11.250	10.912	10.970
	Gebouwen (koudemiddelen)	527	403	132	207	89	104
	Eigen wagenpark	513	61	130	113	165	187
	Leasevoertuigen	511	373	320	302	323	35
	Huurauto's	84	80	64	45	47	13
	Gehuurde touringcars	114	136	150	153	161	36
	Landbouwvoertuigen	817	929	926	1.115	982	1.337
	Landbouwgronden	6.355	5.285	5.735	5.100	5.100	5.602
	Veestapel	4.649	3.423	3.369	3.635	3.421	3.042
	Totaal scope 1		33.894	23.795	22.256	21.921	21.198
Scope 2	Gebouwen (elektriciteit)	33.058	0	0	0	0	0
	Voertuigen (elektriciteit)	0	2	3	10	7	2
	Zakelijke kms privéauto's	1.354	963	898	946	891	595
	Zakelijke vliegkms	8.156	8.887	7.473	7.977	7.218	1.470
	Dienstreizen OV	147	47	32	32	39	17
	Totaal scope 2		42.714	9.899	8.405	8.966	8.156
Scope 3	Afvalverwerking	1.317	1.767	1.790	2.109	2.323	2.558
	Vliegkms studenten en cursisten	1.269	2.021	1.597	2.037	2.102	415
	Woon-werkverkeer	3.623	6.463	6.658	7.555	7.466	4.226
	Totaal scope 3		6.209	10.251	10.045	11.700	11.891
Totaal		82.818	43.945	40.706	42.587	41.245	30.609

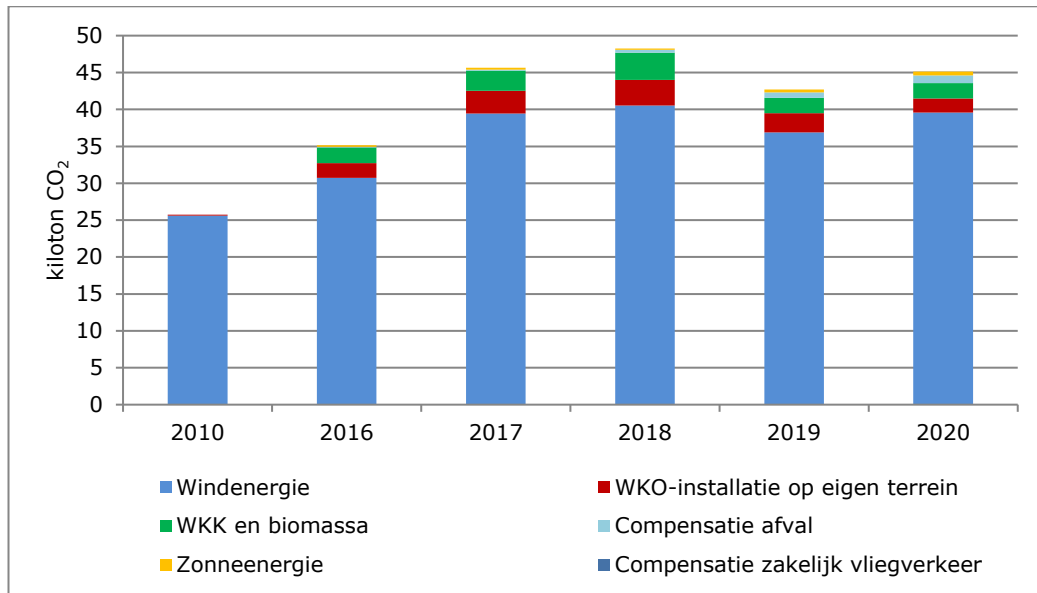
Figuur B3-3b. CO₂-uitstoot (in kton) per activiteit in 2016-2020 en referentie jaar 2010

CO₂-compensatie

WUR compenseert haar energiegebruik op de volgende manieren:

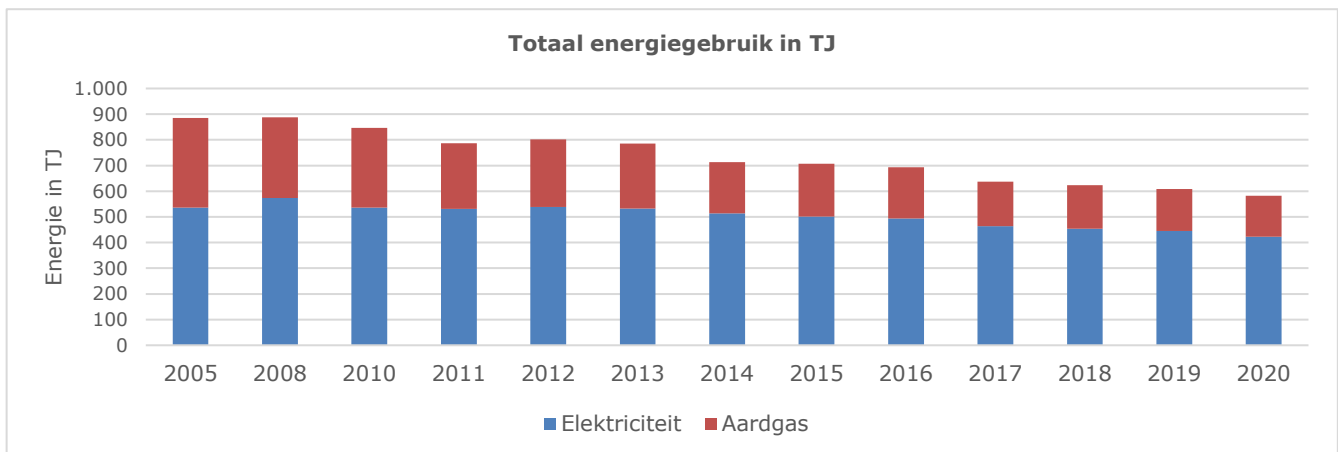
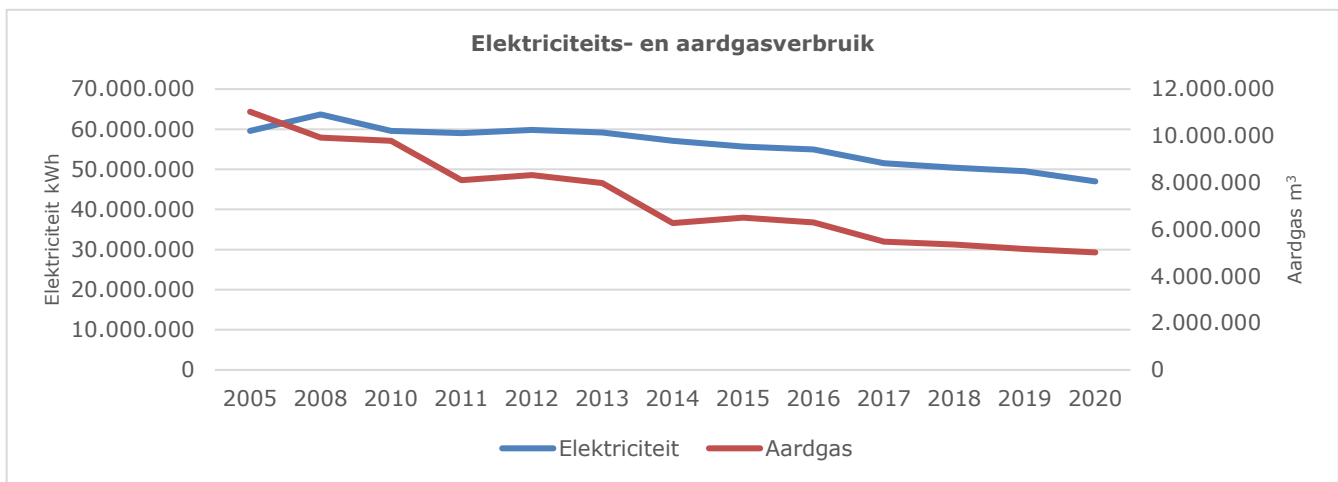
- het zelf opwekken van windenergie (ruim 72 miljoen kWh in 2020);
- WKO-installaties op eigen terrein voor het verwarmen en koelen van diverse gebouwen op Wageningen Campus (5,7 miljoen kWh in 2020);
- de biomassa WKK installaties 'Accres' in Lelystad, 'VIC Sterkel' en 'De Marke' in Hengelo;
- het zelf opwekken van zonne-energie (1,9 miljoen kWh in 2020);
- het zo veel mogelijk gescheiden aanleveren van de verschillende afvalstromen.

Figuur B3-3c. CO₂-compensatiemaatregelen in 2016-2020 en referentiejaar 2010

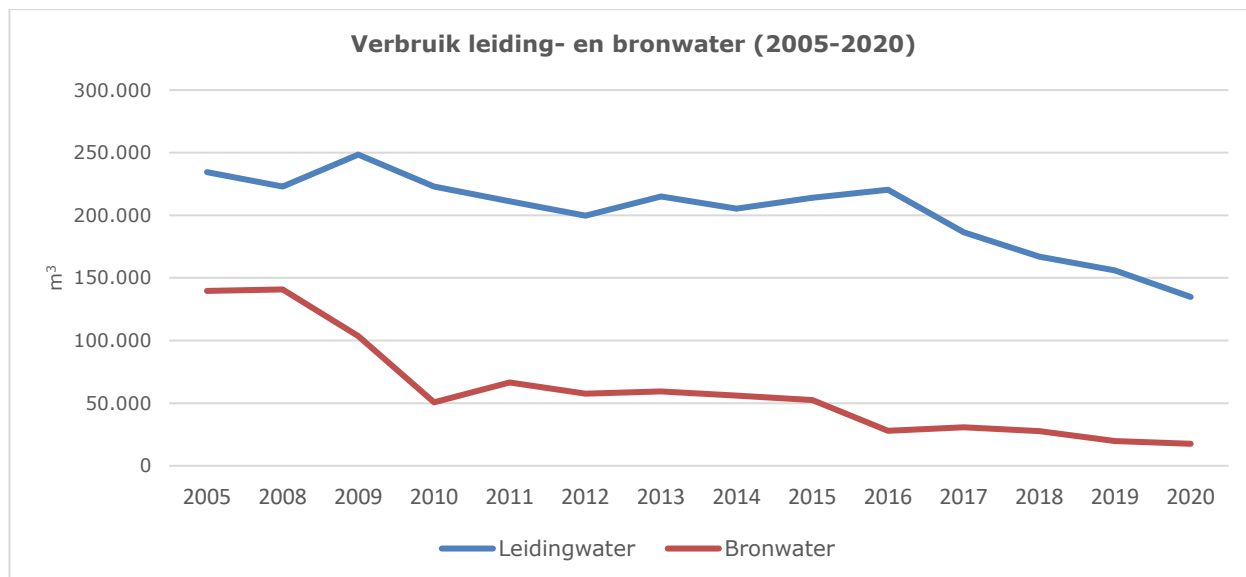
B3.4 Energiegebruik

Energiegebruik	Elektra (kWh)	Gas (Nm ³)	Energie (GJ)	Ton CO ₂
2020	46.990.737	5.020.796	581.825	8.994
2019	49.491.138	5.159.885	616.354	9.211
2018	50.385.528	5.362.499	623.193	9.606
2017	51.558.971	5.477.413	637.391	9.812
2016	54.930.781	6.302.302	693.845	11.290
2015	55.660.591	6.503.170	706.771	11.650
2014	57.129.458	6.273.363	712.717	12.095
2013	59.167.202	7.864.487	781.416	14.976
2012	59.559.676	8.324.624	799.511	15.806
2011	58.986.867	8.103.014	788.522	15.400
2010	59.522.471	9.720.625	844.550	53.447
2009	62.844.056	9.133.439	855.927	53.762
2005	59.581.768	11.031.812	886.033	53.598
t.o.v. 2005	Elektra (kWh)	Gas (Nm ³)	Energie (GJ)	Ton CO ₂
2020				
2019	83%	47%	69%	17%
2018	85%	49%	70%	18%
2017	87%	50%	72%	18%
2016	92%	57%	78%	21%
2015	93%	59%	80%	22%
2014	96%	57%	80%	23%
2013	99%	71%	88%	28%
2012	100%	75%	90%	29%
2011	99%	73%	89%	29%
2010	100%	88%	95%	100%
2009	105%	83%	97%	100%
2005	100%	100%	100%	100%

B3.5 Waterverbruik

Waterverbruik	Leidingwater (m ³)	Bronwater (m ³)	CO ₂ leiding (kg)	CO ₂ bron (kg)
2020	134.820	17.584	40.446	5.275
2019	156.084	19.666	46.825	5.900
2018	167.062	27.711	50.119	8.313
2017	186.372	30.638	55.539	9.130
2016	220.374	27.912	62.299	8.318
2015	213.986	52.434	63.936	15.625
2014	205.258	56.177	61.578	18.474
2013	215.055	59.402	64.517	17.821
2012	199.622	57.587	59.887	17.276
2011	211.265	66.524	63.380	19.957
2010	222.863	50.595	66.859	15.179
2009	248.477	103.720	74.543	31.116
2008	223.091	140.806	66.927	42.242
2005	234.503	139.518	70.351	41.855
t.o.v. 2005	Leidingwater	Bronwater (m ³)		
2020	57%	13%		
2019	67%	14%		
2018	71%	20%		
2017	79%	22%		
2016	94%	20%		
2015	91%	38%		
2014	88%	40%		
2013	92%	43%		
2012	85%	41%		
2011	90%	48%		
2010	95%	36%		
2009	106%	74%		
2008	95%	101%		

Bijlage 4: Vergunningen

B4.1 Milieuvergunningen

WUR bestaat uit verschillende organisatieonderdelen, verspreid over 26 verschillende locaties en geclusterd in complexen waarvoor milieuvergunningen zijn verleend. De milieuvergunningen voor WUR zijn per complex vergund door de bevoegde gezagen (o.a. provincies en gemeenten).

Milieuvergunningen zijn verleend voor:

- Wageningen Campus en De Dreijen
- WUR-complex Lelystad
- WBVR Lelystad
- Wageningen overig en overige locaties.

Tabel B4-1 Overzicht van de organisatieonderdelen die vallen onder de (complex) milieuvergunningen in 2019

Locaties	Wageningen Campus	De Dreijen Wageningen	WUR complex Lelystad	WBVR Houtribweg Lelystad	Wageningen overig	Overige Locaties
Agrotechnology & Food Sciences Group (AFSG)	X					
Animal Sciences Group (ASG)	X		X	X		X ^{1,2}
Environmental Sciences Groep (ESG)	X					X ³
Plant Sciences Group (PSG)	X		X			X ⁴
Social Sciences Group (SSG)					X ⁵	X ⁶
Wageningen Food Safety Research (WFSR)	X ⁷					
Facilitair Bedrijf (FB)	X	X	X		X ⁸	X ⁹
Concernstaf+ (CS+) ¹⁰	X				X ¹¹	

1. Dairy Campus (Goutum), De Marke, VIC Sterksel
2. Wageningen Marine Research: IJmuiden, Yerseke, Den Helder (2 locaties)
3. Sinderhoeve (Renkum)
4. Wageningen Plant Research Open Teelten (diverse locaties)
5. De Leeuwenborch
6. Wageningen Economic Research: Den Haag en andere locaties
7. Vanaf 1 juni 2019 vormen RIKILT en het Laboratorium voor Voeder- en Voedselveiligheid van de NVWA een nieuw instituut: Wageningen Food Safety Research.
8. Sports Centre De Bongerd
9. Schoutenhoef (Bennekom)
10. De Concernstaf (CS), Wageningen International (WI) en Wageningen Academy (WA) behoren gezamenlijk tot CS+
11. De Aula, Achter de Aula, studentenhuisvesting in Wageningen (Haarweg en Stadsbrink)

De geldende voorschriften die zijn opgesteld in de milieuvergunningen gelden voor activiteiten van de verschillende organisatieonderdelen, zie tabel B4-2.

Tabel B4-2 Voor de organisatieonderdelen geldende voorschriften

Organisatie onderdeel	Milieu-logboek ¹	Chemicaliën registratie ²	Energie- en waterregistratie ³	Calamiteitenplan ⁴	Onderhoud, euringen, controles ⁵
AFSG	X	X	X	X	X
ASG	X	X	X	X	X
ESG	X	X	X	X	X
PSG	X	X	X	X	X
SSG			X	X	X
WFSR	X	X	X	X	X
FB	X	X	X	X	X
CS+	X		X	X	X

Toelichting bij tabel B4-2:

1. Het milieulogboek ontsluit informatie over onderhoud, metingen, keuringen, controles en milieuonderzoeken. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande informatiebronnen zoals het Gevaarlijke stoffen Registratie- & Opsporingssysteem (GROS), het Energie, registratie, beheer en informatiesysteem (Erbis) en tekeningen in Planon. WMR (onderdeel van ASG) hanteert een andere registratiemethode. Omdat WMR buiten een complexvergunning valt is het voor WMR niet wettelijk verplicht om een milieulogboek bij te houden.
2. Chemicaliënregistratie moet plaatsvinden op alle locaties waar met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt. Grotendeels wordt hiervoor GROS gebruikt.
3. Het water, gas/warmte- en elektriciteitsgebruik wordt geregistreerd in Erbis.
4. Jaarlijks worden de calamiteitenplannen van de gebouwen beoordeeld en desgewenst aangepast aan de actuele situatie. Het calamiteitenmanagementteam wordt betrokken bij de oefeningen ter plaatse.
5. Periodieke controles en testen van de installaties worden uitgevoerd om emissie naar het milieu te bepalen en de veilige werking te garanderen. Voorbeelden hiervan zijn afvalwatercontroles, controle naar geuremissie, zuurkastcontroles, controles mestopslag, controles uitstootnormen lucht (voorheen: NeR), en controles van gebouwgebonden installaties. Keuringsrapporten worden opgenomen in het milieulogboek.

B4.2 Vergunningstrajecten in 2020

In het afgelopen jaar zijn door het Vergunningenloket 33 vergunningstrajecten begeleid, zie tabel B4-3.

Tabel B4-3 Overzicht vergunningstrajecten WUR in 2020

Locatie	Project	Vergunningen ¹
Bleiswijk Glastuinbouw	Nieuwe verdiepingvloer	Wabo-bouwen
Bleiswijk Glastuinbouw	Verbouwing	Wabo-bouwen
Lelystad Edelhertweg 1	2 mini-windmolens	Wabo-bouwen
Lelystad Edelhertweg 1	6 mini-windmolens	Wabo-bouwen
Lelystad Edelhertweg 1	Realiseren gesloten bodemenergiesysteem	Melding AB
Lelystad Edelhertweg 1	Plaatsen overkapping	Wabo-bouwen
Lelystad Edelhertweg 1	Realiseren waterstofvulinstallatie	Wabo-milieu uitbreiding
Lelystad Edelhertweg 1	Realiseren electrolyzer	Wabo-milieu uitbreiding
Lelystad Edelhertweg 1	Opslag windenergie	Melding AB
Lelystad Edelhertweg 13	Sloop opstallen	Wabo-slopen
Lelystad Elandweg 84	Sloop dienstwoning	Wabo-slopen
Lelystad Runderweg 10	Plaatsen energieopslag (extern)	Melding AB
Lelystad Runderweg 6	Sloop vergister	Wabo-slopen
Valthermond Open Teelten	Uitbreiding schuur	Wabo-bouwen
Wageningen Dreijen	Kappen van bomen	Wabo-kappen
Wageningen Campus Dialogue Centre	Bouw Dialogue Centre	Melding AB
Wageningen Campus Dialogue Centre	Bouw Dialogue Centre	Wabo-bouwen
Wageningen Campus Leeuwenborch	Kappen meerdere bomen	Wabo-kappen
Wageningen Campus terrein	Kappen meerdere bomen	3 vergunningen Wabo-kappen
Wageningen Campus terrein	Algemene Introductiedagen (AID): activiteiten + tijdelijke camping	APV
Wageningen Campus terrein	Sloop insectenkas	Wabo-slopen
WU / WR	Werken met chemicaliën	9 vergunningen /ontheffingen /meldingen /registraties

NB1: Wabo = Wet algemene bepalingen en omgevingsrecht / RO = Besluit ruimtelijke ordening / APV = Algemene Plaatselijke Verordening

Bijlage 5: Compliance

B5.1 Incidenten en klachten in 2020

WUR maakt voor het melden van incidenten gebruik van een incidentenmonitor. In 2020 in totaal 5 milieugerelateerde meldingen gedaan.

Over de incidentmeldingen wordt gerapporteerd in het Arbojaarverslag 2020. De milieugerelateerde meldingen worden hieronder toegelicht. Naast deze vijf milieu incidenten zijn er twee incidenten met biologische agentia gemeld, hierbij is geen besmetting van het milieu opgetreden. Deze twee meldingen worden niet toegelicht. Ook is er één klacht gemeld naar aanleiding van de werkzaamheden aan de WKO-ring op de Wageningen Campus.

Incidenten

Incident 1

Locatie: Parkeerterrein Zodiac aan Vijfde Polder, Wageningen
Oorzaak: Lekkage hydrauliekolie als gevolg van versleten oliekeerring.
Gevolg: Een geringe hoeveelheid hydraulische olie is op de klinkerverharding gestroomd.
Actie: Gelekte olie opgeruimd, lekbak geplaatst.
Vervolgactie: Controle op verontreiniging van de bodem tussen de stenen door. Verontreiniging is niet aangetroffen.
Milieuschade: Nihil
Status: Afgerond

Incident 2

Locatie: Houtribweg 39, Lelystad
Oorzaak: Glycol lekkage uit zonneboiler als gevolg van een gescheurde leiding.
Gevolg: Ca. 300 liter glycol is op het terrein uitgestroomd.
Actie: Lekkage gestopt, verontreinigd terrein is gesaneerd. Analyses tonen na sanering geen verhoogde concentraties glycol in grond of water.
Vervolgactie: Incident is gemeld bij het bevoegd gezag.
Preventie: Drukcontrole van het zonneboilersysteem.
Milieuschade: Geen
Status: Afgerond

Incident 3

Locatie: Dairy Campus, Leeuwarden
Oorzaak: Overmatige schuimvorming door toegevoegd soja in bio-vergistingsinstallatie.
Gevolg: Schuim is uit 2 van de 4 silo's getreden en is gedeeltelijk in de sloot terecht gekomen.
Actie: Silo's zijn deels geleegd zodanig dat de schuimvorming binnen de silo's blijft. Sloot is afgedamd.
Vervolgactie: Incident is gemeld bij het bevoegd gezag. Biogas Leeuwarden (eigenaar van de installatie) reinigt terrein en sloot.
Preventie: niveausensor in de silo's
Milieuschade: nihil
Status: Afgerond

Incident 4

Locatie: Houtribweg 39, Lelystad
Oorzaak: Bij graafwerkzaamheden is een dieserverontreiniging van het terrein vastgesteld. Deze verontreiniging is waarschijnlijk ontstaan bij een incident vóór 1990.
Gevolg: Geconstateerd is dat $\pm 290\text{m}^3$ grond in een laag tussen 0,5 en 1,2m diep is verontreinigd met diesel.
Actie: Grond is door saneerder afgegraven en afgevoerd. Toplaag is er teruggeplaatst.
Preventie: geen, incident van vóór 1990
Milieuschade: onbekend
Status: Afgerond

Incident 5

<i>Locatie:</i>	Houtribweg 39, Lelystad
<i>Oorzaak:</i>	Onvolledige afdoding van recombinante gist met natriumazide
<i>Gevolg:</i>	Lozing van onvolledig afgedode gistcultures (100-1000cfu/ml) gedurende de periode 31/10/2018 tot 30/1/2020.
<i>Analyse:</i>	Betreft bakkersgist, <i>Saccharomyces cerevisiae</i> , met de 'GRAS' (generally recognized as safe) status. De officiële inperking van deze GGO is ML-I. Hierdoor is het milieurisico uiterst beperkt.
<i>Preventie:</i>	procedure is aangepast en gevalideerd.
<i>Milieuschade:</i>	nihil
<i>Status:</i>	Afgerond

Klachten

Klacht 1

<i>Aard:</i>	Troebel water in sloten naar aanleiding van aanleg WKO ring. Bij de aanleg van de Warmte-Koude Opslag ring op de Campus worden meerdere bronnen geslagen. Spoelwater bij het ontwikkelen van die bronnen wordt, volgens vergunning, geloosd op het oppervlaktewater. Dit water bevat zeer fijn zand, slib en mineralen. Als onderdeel van de vergunning wordt de kwaliteit van dit spoelwater gemonitord.
<i>Vervolgactie:</i>	Het slootwater is bemonsterd, de sloot is beoordeeld door een ecooloog. In de watermonsters worden geen afwijkingen aangetroffen en de sloot ziet er gezond uit. Omwonenden zijn middels een brief geïnformeerd.
<i>Aard:</i>	Een maand na de melding over het troebele water worden er ook dode vissen gemeld.
<i>Vervolgactie:</i>	Het waterschap is geïnformeerd en test het water. In samenspraak met het waterschap worden aanvullende monsters genomen van het sloot- en spoelwater en geanalyseerd. In de watermonsters worden geen afwijkingen aangetroffen. Omwonenden zijn middels een brief geïnformeerd.
<i>Milieuschade:</i>	Geen
<i>Opvolging:</i>	Geen
<i>Preventie:</i>	Geen

Colofon

Wageningen University & Research
Droevendaalsesteeg 4, 6708 PB Wageningen
Postbus 9101, 6700 HB Wageningen
www.wur.nl

opgesteld door:
Facilitair Bedrijf, Vastgoed & Huisvesting,
Sectie Veiligheid & Milieu

contact: duurzaamheid@wur.nl

Fotografie: Eddy Teenstra (omslag en p. 24),
Social Media Team – Spread the WURd i.s.m.
Green Office Wageningen (p. 10), Eric van der
Meer (p. 19, 21)

juni 2021